

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**KENTSEL AÇIK MEKANLARDA ÖRTÜ SİSTEMLERİNİN
DEĞİŞİMİ/DÖNÜŞÜMÜ VE MEKANIN ÖRTÜ İLE TEMSİLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe AZAKLI

MAYIS 2019

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**KENTSEL AÇIK MEKANLARDA ÖRTÜ SİSTEMLERİNİN
DEĞİŞİMİ/DÖNÜŞÜMÜ VE MEKANIN ÖRTÜ İLE TEMSİLİ**

Ayşe AZAKLI

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde

“ PEYZAJ YÜKSEK MİMARİ ”

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 20 / 05 / 2019

Tezin Savunma Tarihi : 21 / 06 / 2019

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Arzu KALIN

Trabzon 2019

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
Ayşe AZAKLI Tarafından Hazırlanan**

**KENTSEL AÇIK MEKANLARDA ÖRTÜ SİSTEMLERİNİN
DEĞİŞİMİ/DÖNÜŞÜMÜ VE MEKANIN ÖRTÜ İLE TEMSİLİ**

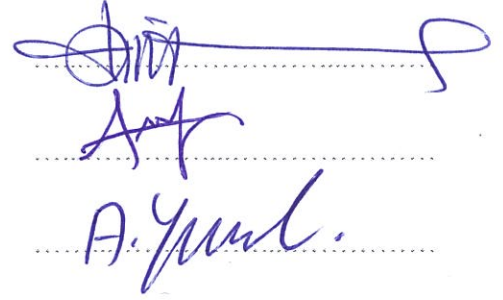
**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 21 / 05 / 2019 gün ve 1805 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.**

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Şengül ÖYMEN GÜR

Üye : Doç. Dr. Arzu KALIN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Aysel YAVUZ

The image shows three handwritten signatures in blue ink, each written on a horizontal dotted line. The top signature is the most elaborate, the middle one is simpler, and the bottom one is written in a cursive style.

**Prof. Dr. Asim KADIOĞLU
Enstitü Müdürü**

ÖNSÖZ

Yıllar önce başladığım bu çalışmayla tekrar buluşmak, kendini külünden yaratmak oldu benim için. Gelişen ve büyüyen sorumluluklarıma rağmen, hayallerime ulaşmak için yeni baştan bir değişimin içine girdim.

Kimi zaman pes etme noktasına gelecektim, ama ne mutluymuş ki elimi sıkı sıkıya tutan ve beni yeniden ayağa kaldıran Doç. Dr. Arzu KALIN Hocam vardı. Çalışma süresince sadece akademik bilgileriyle danışmanlığımı yapmadı; başımın sıkıştığı her anda, çıkmaza düştüğüm zamanlarda yol gösterenim, en büyük destekçim oldu. Bu yola sizinle çıkmak çok doğru bir kararımış Hocam. Şefkatiniz, anlayışınız ve yardımlarınıza paha biçilmez. Sağ olun, var olun... Geçirdiğim zorlu süreçlerde oradan oraya savrulurken ve yıllar önce girdiğim bu yolu nasıl bitireceğimin çözümlerini ararken, sonsuz bilgisi ve ilgisini esirgemeyen, çalışmamı tamamlayabilmem için her türlü çıkış yolunu gösteren, çok kıymetli hocam Prof. Dr. Şengül ÖYMEN GÜR. Değerli fikirlerinizle yürümek eşsiz bir haz, tüm desteğiniz için sonsuz teşekkürler! Çalışmanın oluşmasında, kıymetli fikirlerini esirgmeden paylaştığınız, farklı bakış açısı ile beni de farklılaştıran çok değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Aysel YAVUZ. Uzakları yakın yaptığınız için teşekkürler.

Çalışmamın her noktasında, gece-gündüz ayrımı yapmadan benimle birlikte bu yola baş koyan, sihirli dokunuşlarıyla esere güzellik katan kıymetli ağabeyim, Matbuat Yayın Grubu Başkanı Onur YILMAZ. İyi ki varsın! Benim sıkıntımı kendi sıkıntısı addeden, kendine ayırdığı özel zamanları bile benim için kullanmayı tercih eden, çalışma süresince benden çok ben olan, biricik dostum Hande BATUR. Varlığın güç verdi, hep var ol!

Kimi zaman annesiz kalan çocuklarım, kimi zaman eşsiz kalan hayat arkadaşım. Bu zorlu süreçte gösterdiğiniz anlayış için sonsuz teşekkürler. Annesine her akşam rahat ders çalışma ortamı hazırlayan, kahvesini eksik etmeyen tatlı kızım Elif Berru AZAKLI'ya bu bölümde özel bir teşekkür ve tabii ki hayatımın her aşamasında, her durumda, maddi-manevi desteklerini esirgemeyen sevgili ailem. Her birinizin varlığına şükürler.

Bu tezin oluşmasında, şekillenmesinde, uzaktan-yakından, bilerek-bilmeyerek destek olan, ilgisini gösteren, varlığını hissettiren herkese sonsuz teşekkür ederim.

Ayşe AZAKLI
Trabzon, 2019

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kentsel Açık Mekanlarda Örtü Sistemlerinin Değişimi / Dönüşümü ve Mekanın Örtü ile Temsili” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Arzu KALIN’ ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 21/06/2019

Ayşe AZAKLI

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	IX
TABLOLAR DİZİNİ	XIV
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı	4
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR, BULGULAR VE İRDELEME	5
2.1. Kentsel Yorumlar ve Kentsel Açık Mekan	5
2.1.1. Kent-Kullanıcı Etkileşimi Kullanıcısının Hakları Bağlamında Kent.....	5
2.1.2. Kent-Kullanıcı Etkileşimi: Kentin Kullanıcıyı Kullanıcının Kenti Dönüştürme Bağlamında Kent.....	7
2.1.3. Deneyimin Bir Ürünü ve Uzlaşma Alanı Olarak Kent.....	8
2.1.4. İstemsiz Karşılaşmalar Alanı ve Toplumsal Yaşamı Şekillendiren Yapı Olarak Kent	10
2.2. Kenti Üreten Bir Sistem Olarak Kentsel Açık Mekân	12
2.2.1. Mekân-Yer Dönüşümü	14
2.2.2. Kolektif Yaşamı Devam Ettiren Yapılar Olarak Kentsel Açık Mekân	16
2.2.3. Boşlukların Sınırladığı Yer Olarak Kentsel Açık Mekân	17
2.2.4. Eylem Alanı Olarak Kentsel Açık Mekân	18
2.2.5. Kentsel Bellekteki Kimlik Ögesi Olarak Kentsel Mekân	18
2.3. Kentsel Açık Mekanı Belirleyen/Tanımlayan Örtüler; Tarihçesi, İşlevi ve Anlamı	20
2.3.1. Kentsel Mekân Bileşenleri ve Örtünün Dönüşümü.....	21
2.3.1.1. Yapılar.....	23
2.3.1.2. Boşluklar	23

2.3.1.3. Yapı ve Boşlukların Ara Yüzü Olarak Sınırlar	24
2.4. Sınırın Mekânı Tanımlayan Yeni Gücü: Kentsel Durum Olarak Örtü	25
2.4.1. İçinden Geçilebilen Örtüler (IN)	29
2.4.2. Üstünde Yürünebilen Örtüler (ON).....	36
2.4.3. Mekanı Kapsayan Örtüler (AT)	44
2.4.4. Altına Girilebilen Örtüler (UNDER).....	55
2.4.5. Çevrenin Devamı Olan Örtüler (NEAR).....	62
2.4.6. Arkası Görülebilen/Transparan Örtüler (BEHIND).....	71
2.4.7. Yapıyı Bütünleyen Örtüler (WITH)	78
2.4.8. Değişen Dönüşen Örtüler (FROM)	82
2.4.9. Bağlamı Tanımlayan Örtüler (FOR)	89
2.4.10. İki Mekanı Bağlayan Örtüler (BETWEEN).....	110
2.4.11. Yapıların Önünde Olan Örtüler (IN FRONT OF).....	116
3. SONUÇ VE ÖNERİLER	124
4. KAYNAKLAR.....	128
ÖZGEÇMİŞ	

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

KENTSEL AÇIK MEKANLARDA ÖRTÜ SİSTEMLERİNİN DEĞİŞİMİ/DÖNÜŞÜMÜ
VE MEKANIN ÖRTÜ İLE TEMSİLİ

Ayşe AZAKLI

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Arzu KALIN
2019, 146 Sayfa

Fiziksel olarak yapılar ve boşlukların bir araya gelmesinden oluşan kent için, yapılar ne kadar önemli ise sosyal mekânların kente karakterini veren ve aynı zamanda estetik ve işlevsel nitelikleriyle tasarlanan bu yapıların üst örtüleri de o kadar önemlidir. Günümüz kent yapısında örtü de devrinime uğramış ve tek fonksiyonlu olmaktan çıkıp mekânı örtmekten başka işlevlere de sahip olmuştur. Kent kullanıcısı’ ile birlikte, ‘yer’ ile birlikte ve mekânın daha ‘çok’, daha ‘büyük’ bir bileşeni olarak tanımlanmıştır. Bu tez, mekânın kendini temsil eden bileşeni olarak örtü kavramını ele almakta, bir mekân bileşeni olarak örtünün mekânı temsil eden bir unsura dönüşüm sürecini kuramsal olarak tanımlamaya ve günümüz kentsel mekanlarından seçilen özgün örnekler üzerinden açıklamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda tezde, insanın mekânda örtüyle etkileşimi, dilde bireyin durum halleri ile özdeşleştirilmiş ve kullanıcının örtü ile etkileşimi “Kentsel Mekânda Durum Olarak Örtü” olarak tanımlanmıştır. Böylece dilimizde “durum halleri” olarak tanımlanan geçişim kavramları kullanılarak 11 örtü sınıfı oluşturulmuştur. Daha sonra çağdaş kentsel mekan tasarımları arasından ön plana çıkan 42 adet örnek örtü/mekan seçilerek mekan-örtü, etkinlik-örtü ve biçim-örtü başlıkları altında değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular örtünün biçimsel olarak mekanın baskın elemanı konumuna evrildiğini göstermektedir. Örtü biçimi, boyutu ve detaylarındaki karmaşıklıkla mekanın kabuğu olmaktan çok yapının kendisine dönüşmektedir. Ve bu dönüşüm artık örtünün multidisipliner bir tasarımcı grubuyla tasarlanmasını zorunlu kılmakta, peyzaj mimarları olarak bu yapıda yerimizi almamız için önemli bir fırsat sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Mekan, Örtü, Değişim/Dönüşüm, Geçişim

Master Thesis

SUMMARY

TRANSFORMATION/TRANSITION OF STRUCTURE SYSTEMS IN OPEN URBAN SPACES AND PRESENTMENT OF SPACE BY STRUCTURE

Ayşe AZAKLI

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Landscape Architectural Graduate Program
Supervisor: Assoc. Arzu KALIN
2019, 146 Pages

Structures of buildings are as important as the structure which determine the character of the urban spaces and designed by aesthetical and functional features for the city formed by buildings and spaces. Structure has been in motion and has gained some other functions rather than one function to cover the space in today's urban structure. It is described as a more and greater component of space together with its users. This dissertation handle the term structure as a component of space which represents the space itself, tries to describe the transformation process of gaining the ability of representation of space theoretically and to explain through examples selected from today's urban spaces. In this context humans' interaction with structure in spaces has been equated with case states of person and identified as 'Structure As Case In Urban Spaces'. Thus 11 structure class has been created by using transition terms which are defined 'case states' in Turkish. Then 42 highlighted selected example of structure/space has been evaluated under the subtitles of space-structure, activity-structure and form-structure. Evidences obtained Show that structure had been evolved to dominant element of space formally. Form of structure is evolving to space itself rather than structure of space considering the rising complexity of its form, dimension and details. This transition now requires structure to be designed by a multi disciplinary designer group and provide an important opportunity to take place in this structure as landscape architectures.

Key Words: Open Urban Space, Structure, Changing/Transformation, Transition,

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. İçinden geçilebilir örtü örnekleri	30
Şekil 2. Metropol-Parasol mekan örtü ilişkisi	31
Şekil 3. Metropol-Parasol etkinlik örtü ilişkisi	31
Şekil 4. Metropol- Parasol biçim örtü ilişkisi.....	32
Şekil 5. Helix Köprüsü mekan örtü ilişkisi.....	33
Şekil 6. Helix Köprüsü etkinlik örtü ilişkisi	33
Şekil 7. Helix Köprüsü biçim örtü ilişkisi	34
Şekil 8. Mur Adası mekan örtü ilişkisi	35
Şekil 9. Mur Adası etkinlik örtü ilişkisi.....	35
Şekil 10. Mur Adası biçim örtü ilişkisi.....	36
Şekil 11. Üstünde yürünebilen örtü örnekleri.....	37
Şekil 12. Fuji Anaokulu mekan örtü ilişkisi	38
Şekil 13. Fuji Anaokulu etkinlik örtü ilişkisi.....	38
Şekil 14. Fuji Anaokulu biçim örtü ilişkisi.....	39
Şekil 15. Namba Park Alışveriş Merkezi mekan örtü ilişkisi.....	40
Şekil 16. Namba Park Alışveriş Merkezi etkinlik örtü ilişkisi	41
Şekil 17. Namba Park Alışveriş Merkezi biçim örtü ilişkisi	41
Şekil 18. Nanyang Teknoloji Üniversitesi mekan örtü ilişkisi	42
Şekil 19. Nanyang Teknoloji Üniversitesi etkinlik örtü ilişkisi.....	43
Şekil 20. Nanyang Teknoloji Üniversitesi biçim örtü ilişkisi.....	43
Şekil 21. Mekânı kapsayan örtü örnekleri	44
Şekil 22. Münih Olimpiyat Parkı mekân örtü ilişkisi	45
Şekil 23. Münih Olimpiyat Parkı etkinlik örtü ilişkisi	45
Şekil 24. Münih Olimpiyat Parkı biçim örtü ilişkisi	46
Şekil 25. Eden Projesi Botanik Parkı mekân örtü ilişkisi	47
Şekil 26. Eden Projesi Botanik Parkı etkinlik örtü ilişkisi	47
Şekil 27. Eden Projesi Botanik Parkı biçim örtü ilişkisi.....	48
Şekil 28. Singapur Gardens By the Bay mekan örtü ilişkisi.....	49

Şekil 29. Singapur Gardens By the Bay etkinlik örtü ilişkisi	50
Şekil 30. Singapur Gardens By the Bay biçim örtü ilişkisi	51
Şekil 31. Ecorium mekân örtü ilişkisi.....	52
Şekil 32. Ecorium etkinlik örtü ilişkisi	52
Şekil 33. Ecorium biçim örtü ilişkisi	53
Şekil 34. Jean-Marie Tjibaou Kültür Merkezi mekan örtü ilişkisi	54
Şekil 35. Jean-Marie Tjibaou Kültür Merkezi etkinlik örtü ilişkisi.....	54
Şekil 36. Jean-Marie Tjibaou Kültür Merkezi biçim örtü ilişkisi	55
Şekil 37. Altına girilebilen örtü örnekleri.....	56
Şekil 38. Jay Pritzker Pavyonu mekan örtü ilişkisi.....	57
Şekil 39. Jay Pritzker Pavyonu etkinlik örtü ilişkisi	57
Şekil 40. Jay Pritzker Pavyonu biçim örtü ilişkisi.....	58
Şekil 41. Oriente İstasyonu mekan örtü ilişkisi	59
Şekil 42. Oriente İstasyonu etkinlik örtü ilişkisi	59
Şekil 43. Oriente İstasyonu biçim örtü ilişkisi.....	60
Şekil 44. Beşiktaş Balık Pazarı mekan örtü ilişkisi	61
Şekil 45. Beşiktaş Balık Pazarı etkinlik örtü ilişkisi.....	61
Şekil 46. Beşiktaş Balık Pazarı biçim örtü ilişkisi.....	62
Şekil 47. Çevrenin devamı olan örtü örnekleri	63
Şekil 48. Şangay Doğa Tarihi Müzesi mekan örtü ilişkisi	64
Şekil 49. Şangay Doğa Tarihi Müzesi etkinlik örtü ilişkisi.....	64
Şekil 50. Şangay Doğa Tarihi Müzesi biçim örtü ilişkisi.....	65
Şekil 51. Audemar Piguet Müzesi mekan örtü ilişkisi.....	66
Şekil 52. Audemar Piguet Müzesi etkinlik örtü ilişkisi	66
Şekil 53. Audemar Piguet Müzesi biçim örtü ilişkisi	67
Şekil 54. Zeimuls Yaratıcı Servisler Merkezi mekân örtü ilişkisi.....	68
Şekil 55. Zeimuls Yaratıcı Servisler Merkezi etkinlik örtü ilişkisi	68
Şekil 56. Zeimuls Yaratıcı Servisler Merkezi biçim örtü ilişkisi.....	69
Şekil 57. Hwa Hun Evi mekan örtü ilişkisi	70
Şekil 58. Hwa Hun Evi etkinlik örtü ilişkisi.....	70
Şekil 59. Hwa Hun Evi biçim örtü ilişkisi.....	71
Şekil 60. Arkası görülebilen/transparan örtü örnekleri	72
Şekil 61. Dels Encants Pazarı mekân örtü ilişkisi	73

Şekil 62. Dels Encants Pazarı etkinlik örtü ilişkisi.....	73
Şekil 63. Dels Encants Pazarı biçim örtü ilişkisi	74
Şekil 64. Umbracle mekan örtü ilişkisi.....	75
Şekil 65. Umbracle etkinlik örtü ilişkisi	75
Şekil 66. Umbracle biçim örtü ilişkisi	76
Şekil 67. Şarap Medeniyeti Müzesi mekan örtü ilişkisi	77
Şekil 68. Şarap Medeniyeti Müzesi etkinlik örtü ilişkisi.....	77
Şekil 69. Şarap Medeniyeti Müzesi biçim örtü ilişkisi.....	78
Şekil 70. Yapıyı bütünleyen örtü örnekleri.....	79
Şekil 71. Reicstag Kubbesi mekan örtü ilişkisi	80
Şekil 72. Reicstag Kubbesi etkinlik örtü ilişkisi	80
Şekil 73. Reicstag Kubbesi biçim örtü ilişkisi	80
Şekil 74. Des Postes Oteli Metamorfoz Öneri Projesi mekân örtü ilişkisi.....	81
Şekil 75. Des Postes Oteli Metamorfoz Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi	81
Şekil 76. Des Postes Oteli Metamorfoz Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi	82
Şekil 77. Değişen/dönüşen örtü örnekleri	83
Şekil 78. Louis Vuitton Müzesi mekân örtü ilişkisi	84
Şekil 79. Louis Vuitton Müzesi etkinlik örtü ilişkisi	84
Şekil 80. Louis Vuitton müzesi biçim örtü ilişkisi	85
Şekil 81. Haydar Aliyev Kültür Merkezi mekân örtü ilişkisi.....	86
Şekil 82. Haydar Aliyev Kültür Merkezi etkinlik örtü ilişkisi	86
Şekil 83. Haydar Aliyev Kültür Merkezi biçim örtü ilişkisi	87
Şekil 84. Wooden Orchid Kompleksi Öneri Projesi mekân örtü ilişkisi	88
Şekil 85. Wooden Orchid Kompleksi Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi	88
Şekil 86. Wooden Orchid Kompleksi Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi	89
Şekil 87. Bağlamı/İşlevi Tanımlayan Örtüler	90
Şekil 88. Santa Caterina Pazarı mekan örtü ilişkisi	91
Şekil 89. Santa Caterina Pazarı etkinlik örtü ilişkisi	92
Şekil 90. Santa Caterina Pazarı biçim örtü ilişkisi.....	92
Şekil 91. Tuwaiq Sarayı mekan örtü ilişkisi	93
Şekil 92. Tuwaiq Sarayı etkinlik örtü ilişkisi	94
Şekil 93. Tuwaiq Sarayı biçim örtü ilişkisi	94
Şekil 94. Teshima Sanat Müzesi mekan örtü ilişkisi	95

Şekil 95. Teshima Sanat Müzesi etkinlik örtü ilişkisi	95
Şekil 96. Teshima Sanat Müzesi biçim örtü ilişkisi	96
Şekil 97. Roc Von Restoranı mekan örtü ilişkisi	97
Şekil 98. Roc Von Restoranı etkinlik örtü ilişkisi	97
Şekil 99. Roc Von Restoranı biçim örtü ilişkisi	98
Şekil 100. Serpentine Pavyonu 2002 mekan örtü ilişkisi	99
Şekil 101. Serpentine Pavyonu 2002 etkinlik örtü ilişkisi	99
Şekil 102. Serpentine Pavyonu 2002 biçim örtü ilişkisi	100
Şekil 103. Serpentine Pavyonu 2009 mekan örtü ilişkisi	101
Şekil 104. Serpentine Pavyonu 2009 etkinlik örtü ilişkisi	101
Şekil 105. Serpentine Pavyonu 2009 biçim örtü ilişkisi.....	102
Şekil 106. Serpentine Pavyonu 2013 mekan örtü ilişkisi	103
Şekil 107. Serpentine Pavyonu 2013 etkinlik örtü ilişkisi.....	103
Şekil 108. Serpentine Pavyonu 2013 biçim örtü ilişkisi	104
Şekil 109. Serpentine Pavyonu 2015 mekan örtü ilişkisi	105
Şekil 110. Serpentine Pavyonu 2015 etkinlik örtü ilişkisi.....	105
Şekil 111. Serpentine Pavyonu 2015 biçim örtü ilişkisi.....	106
Şekil 112. Organik Biçimli Kütüphane Öneri Projesi mekan örtü ilişkisi.....	107
Şekil 113. Organik Biçimli Kütüphane Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi	107
Şekil 114. Organik Biçimli Kütüphane Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi	108
Şekil 115. Deniz Kabuğu Biçimli Eko Turizm Resort Öneri Projesi mekan örtü ilişkisi	109
Şekil 116. Deniz Kabuğu Biçimli Eko Turizm Resort Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi	109
Şekil 117. Deniz Kabuğu Biçimli Eko Turizm Resort Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi	110
Şekil 118. İki mekanı bağlayan örtüler.....	111
Şekil 119. Moon Bridge Öneri Projesi mekan örtü ilişkisi	112
Şekil 120. Moon Bridge Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi.....	112
Şekil 121. Moon Bridge Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi	113
Şekil 122. 5 Farming Bridge Öneri Projesi mekan örtü ilişkisi	113
Şekil 123. 5 Farming Bridge Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi	114
Şekil 124. 5 Farming Bridge Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi	114
Şekil 125. 5 Skyfall House Öneri Projesi mekan örtü ilişkisi	115

Şekil 126. 5 Skyfall House Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi.....	115
Şekil 127. 5 Skyfall House Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi	116
Şekil 128. Yapıların önünde olan örtüler	117
Şekil 129. Louvre Müzesi mekan örtü ilişkisi	118
Şekil 130. Louvre Müzesi etkinlik örtü ilişkisi	118
Şekil 131. Louvre Müzesi biçim örtü ilişkisi	119
Şekil 132. Darling Exchange mekan örtü ilişkisi	120
Şekil 133. Darling Exchange etkinlik örtü ilişkisi	120
Şekil 134. Darling Exchange biçim örtü ilişkisi.....	121
Şekil 135. Tamagawa Rei Shimaya SC Maronie Mahkemesi mekan örtü ilişkisi	122
Şekil 136. Tamagawa Rei Shimaya SC Maronie Mahkemesi etkinlik örtü ilişkisi	122
Şekil 137. Tamagawa Rei Shimaya SC Maronie Mahkemesi biçim örtü ilişkisi	123

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Kentsel durum olarak örtü sınıflandırma önerisi.....	27
---	----

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Günümüz dünyasında kentleri insan varoluşunun izlerini taşıyan, okuma ve deneyimleme ile ilişki kurulabilen çok boyutlu yapılar olarak değerlendirmek gerekir ve bu özellikleri ile de kentler dünyamızı şekillendiren enerjinin üretim merkezleri olarak başrolde yer alırlar. Bu kapsamda kent, insanları saran, yakınlaştıran, kucaklayan bir mikrokozmos olarak tanımlanabilir. Öyle ki böyle bir mikrokozmos içinde yer alan her mekânda bir sosyal aktivite söz konusudur ve insanlar buralarda rastlantısal olarak karşılaşır (Norberg-Schulz, 1980). Yani kent aynı zamanda içinde yaşayan insanların sokaklarında, parklarında, meydanlarında, açık alanlarında istemsiz olarak karşılaştığı ve özgür bir şekilde kendilerini ifade ettikleri, kaynaştıkları, ortak bir kentli kültürü yaratacakları büyük bir toplumsal uzlaşma arenasıdır.

Wirth'e göre kentlerin bu toplumsal uzlaşma arenası olma işlevi "sadece konutların ve iş alanlarının gün geçtikçe arttığı bir yer olarak değil dünyanın birçok farklı topluluklarını, insanlarını ve etkinliklerini bir araya toplayan, toplumsal yaşamı şekillendiren, ekonomik, politik ve kültürel yaşamın merkezini başlatan ve kontrol eden bir yer olarak tanımlanmasından gelir (Wirth, 1964). Lefebvre'ye göre ise kent, "insanları özgürleştirip hayatlarına dair karar almalarını ve yeni yönler belirlemelerini sağladığı için toplumsal yaşamın şekillenmesi sürecine katkıda bulunur (Lefebvre,1991).

Lefebvre kentli olarak kenti şekillendirmedeki bu süreci "kent hakkı" olarak tanımlar. Ve kentte yaşayan insanların çalışma, bilgiye sahip olma, hayal etme, yaratıcı olma ve oyun oynama gibi kente dair ihtiyaçları üzerinden bu hakkın kullanıldığını savunur. Bu bağlamda kent hakkına sahip her birey kenti şekillendirdiği gibi kente ve kentteki yaşam biçimine ilişkin sorunları da birlikte çözecektir. Yani söz konusu kullanıcısının hakları bağlamında tanımlanan bir yapı olan kent ise mimar, kent plancısı, peyzaj mimarı, ekonomist, politikacı, felsefeci vb. tek başına sosyal ilişkileri oluşturamaz. Bu profesyoneller belirli koşullarda yalnızca eğilimlerin ifade bulmasına yardımcı olurlar. Dolayısıyla kentler, sosyolojiden ekonomiye, sanattan mimariye, politikadan askeriye birçok disiplinin ortak konusudur ve kente dahil olan herkes tarafından şekillendirilir. Daha

geniş anlamıyla kent sürekli gelişim halinde olan sosyal ve mekânsal bir olgudur ve görülebilir zamansal bir boyuta sahiptir.

Kentlerde binalar arasında kalan tüm mekânlar, dış mekân ya da kentsel mekân olarak değerlendirilmektedir. Kentler tasarlanırken binaları ve binalar arası boşluklar olarak açık alanları ile bir bütün oluşturmak zorundadır. Çünkü kentsel mekânlar insan yapısı binaların boşlukları sınırladığı her yerde hüküm sürmektedir. Bu nedenle kentsel mekânlar kendilerini çevreleyen yapı biçimleri ile sürekli bir ilişki içindedir. Bu kolektif yaşamın devamlılığı için kentsel mekân, her türlü aktiviteye olanak sağlamalı ve doğal çevrenin topografik yapısı ile uyumlu olmalıdır. Ayrıca kentsel mekânı çevreleyen yapı biçimleri kolektif bir kimlik oluşturacak şekilde ifade edilmeli, mekânsal şekiller organizasyonu sağlayıcı bir şekilde kent dokusu içinde yer almalıdır.

Fiziksel yapısı böyle karmaşık bir kolektif ilişkiler bütünü tanımlayan kent fiziksel boyutunun yanı sıra kullanıcılarının mekânsal deneyimleriyle de tanımlanır. Kentsel algıda kullanıcı deneyimlerini önemseyen Lefebvre kentsel mekânı “kendisine bağlanan imgeler ve semboller yolu ile dolaysız olarak yaşanan, sözel olmayan araçlarla anlaşılan mekân” olarak nitelendirmiştir (Lefebvre, 1991). Bu bağlamda kentsel mekânlar, bireylerin ve toplulukların kuralları tarafından organize edilen ve onların ihtiyaçlarını yansıtan kolektif yaşam senaryolarının ve eylemlerinin de alanıdır. Böylece kent yaşamı içinde ev, çalışma ve dinlenme alanları birbirine bağlanır. Kentsel mekân sokaklardan meydanlara, parklara ve bunları çevreleyen bütün binalara kadar uzanır ve kentlerin önemli unsurlarını teşkil eder. Bu nedenle bir kentin kimliğinin oluşmasında kentsel alanın, özellikle de sokak ve meydanların kalitesi son derece önem arz eder. Kentsel alan aynı zamanda insanların günlük rutinlerinde ya da dönemsel şenliklerde fonksiyonel ve törensel aktiviteleri gerçekleştirdikleri, toplumu birbirine bağlayan ortak bir zemin olarak da nitelendirilebilir.

Bugüne kadar kent ya da kent mekânı nasıl tanımlanırsa tanımlansın, günümüz kentsel yaşam pratiklerinde mekânın hangi elemanlardan oluştuğundan ziyade nasıl üretildiğine odaklanmak gerekmektedir. Mekânı, ‘algılanan, tasarlanan ve yaşanan’ olarak üçe ayıran Lefebvre, birbirleriyle farklı ilişkiler kurarak farklı roller üstlendiğini söylediği bu üç mekânın sürekli bir devinim ve değişim halinde olduğunu vurgular (Lefebvre,1991). Bu bağlamda değerlendirildiğinde kentler her ne kadar mimarlar, plancılar, tasarımcılar, yerel yöneticiler ve yatırımcılar tarafından fiziksel olarak üretilse de, aslında zaman içerisinde kentin insanı, insanın kenti şekillendirdiği ve sürekli birbirini izleyen bir döngünün söz konusu olduğu devinimsel bir sürecin sonucu olarak üretilirler. Bu noktada

tüketim temelli faaliyetlerin giderek daha fazla gündelik yaşantıya dahil olmasıyla, kentsel mekânların serbest kullanımlı imkânlardan ziyade kullanıcıya yani kentliye sunulan deneyimlerin gerçekleşme alanı olarak yeniden kurgulandığını söylemek yanlış olmaz.

Çünkü günümüz kentinin, kültürel bir yaklaşımla değerlendirildiği aşikârdır ve kullanıcılarının bireysel ve sosyal konumları üzerinden deneyimlenir. Bundan dolayıdır ki kentsel mekân tanımını yapılırken ortaya konulan her yaklaşım, sonuç ve tanımlama tek bir doğrunun parçası olmayıp çoklu doğrular bütününe belirli bakış açıları ile şekillenmiş fikirleridir. Yaşayan kentsel mekân bu özelliği ile bugünü biçimlendiren ve bu zaman dilimi içerisinde kendisi biçimlenen, geçmişe ait yaşanmışlıkları bugüne taşıyan ve geleceğe ait olasılıkları da yansıtabilen bir oluşumdur. Kentsel mekânın bileşenleri; binalar, meydanlar, parklar ve diğer elemanlar ait oldukları dönemin ruhunu günümüze taşıırken, bugünün izlerini de geleceğe taşırlar. Bu, aynı zamanda, kullanıcı deneyimleri üzerinden tanımlanan günümüz kentinde mekânın “yer” ve “yer”e dair deneyimin de kentsel mekânın kolektif belleğini oluşturan kent kimliğine dönüşme sürecidir.

Kent kimliği, kentsel mekân ve kent kullanıcısının etkileşiminin ürünüdür. Kent kullanıcısının kenti, kentin de kullanıcıyı dönüştürme sürecinde kentler kullanıcıları için önemli ‘yerler’ olmaya başlar. Böylece kentliler kendi tasarladıkları mekânlarda yaşamasalar bile bir mekâna dahil olmakla o mekâna eş zamanlı olarak müdahale etmeye başlarlar. Böylece, ilk anlarda yabancılık çekilen mekânlarla aralarında zamanla bir ilişki oluşur ve sıradan mekânlar, aidiyet duygusunun perçinlendiği ‘yerler’ olarak ifade edilir.

Mekân bireyin varoluşsal gerçekliğini yaşadığı “yer”dir. Günlük yaşam pratiklerinin gerçekleştiği taşlardan, topraklardan, çiçekler ve ağaçlardan, sulardan, kentlerden, caddelerden ve sokaklardan, evlerden, kapılardan oluşan ve bunun yanında duygu gibi dokunulamayan fenomenlerin içinde bulunduğu olgudur “yer”. David Harvey yer kavramını varoluşun, çevresel niteliklerin, kolektif hafızanın ve toplumun merkezileştiği bir sosyal odak olarak tanımlarken (Harvey, 1997), Norberg Schulz *Genius Loci*’de yerin kendine ait karakteristiklerinden bahseder. Yerin bir ruhu (genius loci) vardır ve bu ruh “mekân” ve “karakter” kavramlarına bağlı olarak analiz edilebilir. Mekân, “bir yeri oluşturan elemanların 3 boyutlu organizasyonu”, karakter o yerin “atmosferi”dir. Yerin özünü, onun çevresel karakteri oluşturur. Benzer mekânsal organizasyonlar, farklı karakterlere sahip olabilir. (Norberg-Schulz, 1980)

Modern kent tasarımlarında kentsel mekânları birbirine bağlayan ve mekâna yer olgusunu yükleyip bir karakter kazandıran öğelerden biri de mekânı vurgulayan örtü

sistemidir. Günümüz kent yapısında örtü de devinime uğramış ve tek fonksiyonlu olmaktan çıkıp mekânı örtmekten başka işlevlere de sahip olmuştur. Örtü, mekânın oradalığını, kullanılabilirliğini, farklılığını, davetkârlığını, estetik niteliğini ve fonksiyonelliğini gösterir. Böylece örtü artık 'işlev' ile birlikte, 'kent kullanıcısı' ile birlikte, 'yer' ile birlikte ve mekânın daha 'çok', daha 'büyük' bir bileşeni olarak tanımlanır. Zaman zaman işlevinden soyutlanıp işlevsizliği ile, tamamen standart algının dışında bir işlev olarak tanımlanır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu tez, mekânın kendini temsil eden bileşeni olarak örtü kavramını ele almakta, bir mekân bileşeni olarak örtünün mekânı temsil eden bir unsura dönüşüm sürecini kuramsal olarak tanımlamaya ve günümüz kentsel mekânlarından seçilen özgün örnekler üzerinden açıklamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda çağdaş kentsel mekân tasarımları arasından farklı işlevde, farklı malzemelerden yapılmış, farklı büyüklüklerde örtü elemanı ya da sistemlerinin mekânı temsil ettiği düşünülen 42 adet örnek seçilerek tipolojik olarak incelenmiştir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR, BULGULAR VE İRDELEME

2.1. Kentsel Yorumlar ve Kentsel Açık Mekân

Kentsel tasarımcı Jan Gehl, kentsel açık alanları “binaların arasındaki yaşam alanları” olarak tanımlar ve yarı özel/yarı kamusal açık alanlar üzerinde titizlikle durur, bu tip açık alanların, tamamen kamusal ve tamamen özel açık alanlardan çok daha kolay erişilebilir, daha sosyal alanlar olduğu üzerine vurgu yapar (Gehl, 1987).

Lynch ise, yarı kamusal ve özel alanları kentsel açık alan kapsamı içine almamakta ve kentsel açık alanı insan aktiviteleri için tasarlanmış, içine rahatça girip çıkılabilen, kamuya tamamen açık alan olarak tanımlamaktadır (Lynch, 1984). Lynch’e göre mekân, içine rahatça girilebiliyorsa açık alandır.

Gerek ulaşılabilir gerekse ulaşamaz, isterse kamusal veya özel biçiminde sınıflandırılın, kentsel açık alanların, kentsel yaşamda önemli bir yere sahip olduğu aşikardır.

2.1.1. Kent-Kullanıcı Etkileşimi Kullanıcısının Hakları Bağlamında Kent

Kent hakkı kavramı, basitçe kentsel yaşam hakkı olarak ifade edilebilir. Kent hakkı hakkında kapsamlı çalışmaları olan Henri Lefebvre “Şehir hakkı kendini üstün bir hak biçimi olarak ortaya serer: özgürlük hakkı, toplumsallık içinde bireyleşme hakkı, habitat ve mesken hakkı. Yapıt hakkı, katılım ve sahiplenme hakkı da (mülkiyet hakkından belirgin biçimde farklıdır) şehir hakkının içinde yer alırlar” demektedir.

Burada kilit nokta ise, kullanım değeri-değişim değeri ile paralel bir şekilde sahiplenme-tahakküm kavramları arasındaki geçişin kent hakkı için hayati olmasıdır. Söz konusu değişim, toplumsal düzlemde “kent toplumu”na geçişin bir ifadesidir aynı zamanda. Bu toplumun kentinin bir biçimi vardır: Bir araya geliş, kendiliğindenlik, karşılaşma. Lefebvre ayrıca yaratıcı olma, çalışma, bilgiye sahip olma, hayal etme ve oyun oynama ihtiyaçlarından bahseder. Bütün bunlar kente dair hakkımızdır. Kenti var etmek ve şekillendirmek için sahip olduğumuz haklardır. Günümüzde kentle ilgili sorunları; kentin ve kentteki yaşam biçiminin getirdiği sorunları, bizler çözeceğiz. Buradaki ‘biz’ kentle

ilgilenenlerdir. Ne yalnız başına mimar veya kent plancısı, ne sosyolog, ne ekonomist, ne felsefeci, ne politikacı yeni biçimleri yahut ilişkileri ortaya çıkarabilir. Daha basit bir dille konu kent olduğunda mimar sosyologdan daha büyük mucizeler yaratamaz. Bunların hiçbiri sosyal ilişkileri yaratamaz. Belirli koşullar altında bu profesyoneller yalnızca eğilimlerin ifade bulmasına yardımcı olabilirler (Lefebvre, 1993).

Kent hakkı aracılığıyla kent toplumuna geçiş sürecinde, kapitalist şehrin merkezilik niteliğini de irdeleyen Lefebvre, mevcut noktada kentlerin tüketim yeri olması ve burada “yerin tüketimi”nin gerçekleşmesinin, değişim değeri ve metalaşmayla ilişkisini irdeleyerek, neo-kapitalizmle beraber, buna bir de karar merkezi olma özelliğinin eklendiğini vurguluyor. Geline yeni aşamada şehir artık insanları değil, enformasyon ve bilgiyi bir araya getirmektedir. Sonuç olarak da kentliler, kullanıcı ve kentin niteliklerini üreten durumundan, “bu devasa gösterinin figüranlarına” indirgemektedir. Kent hakkı ve vurguladığı öngörülemez karşılaşma olanakları, kendiliğindenlik gibi “merkezi karar alma”dan bağımsız özellikleri, bu noktada kentlileri tekrar birer özne, kenti ise bir yapıt haline getirme çabasının temel dinamikleri olarak ön plana çıkmaktadır.

Bir başka deyişle, Lefebvre’in kent sorunsalına yanıtı, kullanım değeri ve sahiplenme güdüleriyle donanmış, toplumsal pratiklerin katkısı ile spekülör ya da kapitalist elebaşlarına değil, “kullanıcılara” yönelik kente varabilmektir. Burada tarihsel açıdan eski bir kente dönüşten ziyade, şehrin üretici çalışma, yapıt ve şenliklerin işgal ettiği mekânlar haline gelmesidir. Şehir, yazara göre bu işlevi, başkalaşmış kent toplumunda bulmalıdır. Kent hakkı işte bu dönüşümün/devrimin kavramsal çerçevesini, özünü oluşturmaktadır.

Kentin bütün olarak toplumla, toplumu oluşturan unsurlarla (kır ve tarım, saldırgan ve savunmacı güç, politik güçler, devlet, vb) toplumun tarihi ile ilişkileri hep olmuştur. Dolayısıyla, bütün olarak toplum değiştiğinde kent de değişir. Bununla birlikte, şehrin dönüşümleri genel olarak toplumdaki dönüşümlerin pasif sonuçları değildir. Kent, toplumu oluşturan kişi ve gruplar (aileler, örgütlü yapılar, meslekler ve korporasyonlar, vb.) arasındaki dolaysız ilişkilere de bağlıdır (Lefebvre,1968).

Dolayısıyla kent yapıttır; basit maddi üründen ziyade sanat eserine yakındır. Şehrin üretimi ve şehir içinde toplumsal ilişkilerin üretimi söz konusu olsa da, bu bir nesne üretiminden ziyade, insanlar tarafından insanların üretimi ve yeniden üretimidir. Kentin bir tarihi vardır; o bir tarihin, yani tarihsel koşullar içinde bu eseri gerçekleştiren gayet belirli insan ve grupların yapıtıdır (Lefebvre,1968).

Kent hakkı kendini bir hak biçimi olarak ortaya serer: özgürlük hakkı, toplumsallık içinde bireyleşme hakkı, habitat ve mesken hakkı. Yapıt hakkı, katılım ve sahiplenme hakkı da (mülkiyet hakkından belirgin biçimde farklıdır) kent hakkının içinde yer alırlar (Lefebvre, 1968).

Lefebvre'in de dediği gibi, şehir hakkı, şehirdeki sosyal hayatın yönetilmesine katılım düzeyinde bir ulusal liberal demokratik vatandaşlık hakkının çok ötesindedir. Şehir hakkı, şehir sakinlerini gündelik mekânsal pratikleri üzerinden şehir mekânına doğrudan müdahale ve onu kendilerinin kılma haklarını da içerir.

2.1.2. Kent-Kullanıcı Etkileşimi: Kentin Kullanıcıyı Kullanıcının Kenti Dönüştürmesi Bağlamında Kent

İnsanlar için kentin önemi, kentin ürettiği müşterek mekânla ve yerle olan ilişkileri bağlamında ortaya çıkar. Mekân müşterek de olsa her bireyin mekânla kurduğu ilişkide kendine has, özel bir nitelik vardır. Yer kavramı için bu durum daha fazlasıyla geçerlidir. Mekân ve yerle kurulan bu ilişkinin niteliği kenti kimileri için daha önemli veya daha önemsiz kılabilir. İnsanların mekân ve yerle olan bu özel ilişkisinin özellikle küreselleşmeyle birlikte yeniden tanımlanması sürecine şahit olmaktadır. Zira küreselleşmenin etkisiyle bugün genel kabul görmüş mekân ve yer tanımları da sorgulanmaktadır. Her bakış açısı mekân ve yer için kendi tanımını üretmektedir. Yakın zamanda en çok tartışılan kamusal alan, özel alan konusunda bile kesin sınırlar oluşmamıştır (Çaldaş, 2010).

Mekân onu yönlendiren, konumlandıran, çelişkili programlar veya anlaşmalı yakınlıkların çok değerli birliği içerisinde meydana gelmektedir. Bu görüşe göre mekân, yere istinaden, konuşulduğu andaki bir kelime gibidir, yani gerçekleşmenin muğlaklığında yakalandığı an, birçok geleneğe dayalı bir terime dönüşür, şimdiki zamana ait bir eylem gibi konumlandırılır ve birbiri ardına gelen bağlamlar sonucu yaşanan dönüşümlerle tadil edilir. Kısacası mekân pratik edilen bir yerdir. Dolayısıyla şehir planları tarafından geometrik olarak tanımlanan sokak üzerinde yürüyenler tarafından mekâna dönüştürülür (de Carteau, 1984). David Harvey, postmodern mekândaki yer kavramını var oluşun, çevresel niteliklerin, kolektif hafızanın ve toplumun merkezileştiği bir sosyal odak olarak nitelendirir (Harvey, 1997).

Lefebvre ise mekânın tarihselleştirilmesi bağlamında görece nitelik kazandığını ve mutlak mekânın var olamayacağını ileri sürer. Ona göre her üretim biçimi kendi mekânını üretmektedir. (Lefebvre, 2015)

Mekân kavramının ilk planda zihinde canlandığı somut fiziksel yapılar ve ortamlardan farklı olarak yer kavramı, daha soyut, gündelik, sıradan ve verili olanı çağırır. Bütün eylemler ve olaylar bir 'yer'de vuku bulur. Bu yüzden "yer", mekânsal ilişkiler gibi hiç bir tekil özelliğe indirgenemeyen niteliksel ve bütüncül bir fenomendir (Norberg-Schulz, 1979).

Bu bütüncüllük bir karakter ve atmosfer niteliği taşır, zira sıradan ve gündelik olan hayatın içinde her an kendini gösterebilmektedir. Kent mekânı ile ilgili önemli kavramlardan biri 'yer' olgusudur. Yer kavramı, mekânın belirli bir biçimi olarak ortaya çıkmakta, belirli mekânlarla ilişkilendirilen özgün eylemler ve tasavvurlar ile birlikte isimlendirme yolu ile oluşmaktadır. Dolayısıyla yer birçok coğrafyacı için insanların yaşam tecrübeleri ile tanımlanan, özgün bir mekân türünü temsil eder. Bu şekilde yerler, orada yaşayan insanların aidiyet hissini dışa vurmalarında temel unsur ve kimlik için bir mevki olarak anlaşılmaktadır. Bölgesel ve niceliksel yaklaşımlar içerisinde yer, mutlak terimlerle basit bir biçimde sınırlı bir yerellik içerisinde insanların bağımsız bir şekilde bir araya gelişi olarak algılanmıştır (Hubbard ve Kitchin, 2018).

2.1.3. Deneyimin Bir Ürünü ve Uzlaşma Alanı Olarak Kent

Toplum için kent hayatının en karakteristik özelliği birbirini tanımayan insanların müşterek fiziki mekânları paylaşması ve bu paylaşımından üretilen kültürel öğelerdir. Şüphesiz fiziki mekânların paylaşımı kentliler için tercihlerinin bir sonucu olmakla birlikte, kentlilerin birbirleriyle iletişimleri rastlantısal niteliktedir ve iradelerine bağlı olmaksızın bir araya gelinen insanlarla kent hayatının nasıl paylaşılacağına alt yapısı oluşturulur. Başka insanlarla ilişki kurmak, insanın temel gereksinimlerinden biri olarak, dış mekânda bir yaşamın var olabilmesine ya da başka bir deyişle mekânsal kurgunun ilişki kurma bağlamında beklentilere cevap verebilmesine bağlıdır. Bu aynı zamanda sosyalleşmenin de başladığı noktadır, zira kentin değişik bölgelerinde diğer insanlarla toplantılar, kutlamalar, etkinlikler gibi toplu eylemler, görme, duyma ve gözlem gibi pasif iletişim veya çocukların kendi kurdukları oyun dünyasındaki iletişim fırsatı, o bölgedeki veya kent genelindeki sosyal ortam ve bunların yerlileri ile ilgili bilgiler edinme, onlardan

etkilenme, onları etkileme gibi pozitif deneyim imkânları verir. Böylece bu çok katmanlı, karmaşık ilişki bütünü toplumsal davranış kodlarının ortaya çıkacağı kentli kültürün çıkış noktası olur. Bu kültür üretimi, kentlilerin birbiriyle karşılaşabileceği tüm mekânlarda eşzamanlı ve paralel olarak yürür: sokaklar, meydanlar, parklar, caddeler, bahçeler, diğer açık alanlar... Başka bir deyişle kamusal alanlar, kentli iletişimin ve sosyokültürel fonksiyonların arenaları olarak işlev görür. Bu arenalar karmaşık ve birbirini besleyerek dönüştüren, ekonomik, politik ve kültürel yaşamın merkezini başlatan ve kontrol eden yerlerdir.

Kentsel fiziki yapının bina dışında kalan kısmı “sosyal aktivite alanı” olarak tanımlansa da, bu tanımın insanların fiziksel mekânlarda gerçekleştirdikleri her türlü eylem ve etkileşimden öte işlevleri de bulunmaktadır. Böylece insan-çevre ilişkisi bağlamında, kamusal alana bireylerin yüklediği anlam, tercih sebepleri, sosyal aktivite ve iletişimlerine cevap ve imkân veren mekânsal özellikler, uzlaşmacı kent kültürünün gelişiminde önemli yere sahip bir unsur olarak öne çıkar. Kentlilerin sokağa taşması sağlanabilir, okullarda ve üniversitelerde eğitime yönelik sınıflar oluşturulabilir ve kent, toplumun ve umutlarının canlandırıldığı bir müzeye dönüştürülebilir. Bu tür bir eğitim, kent imgesini geliştirmekle kalmaz, yaşanan değişimlere ayak uydurmaya da yardımcı olur. Kent tasarımı sanatı, kentlinin bilgilendirmesini ve eleştirel bir hale gelmesini bekleyebilir. Fiziksel reform ve eğitim, sürekli bir gelişimin parçalarıdır (Lynch, 1965).

Sosyal hayatın üretilmesi, uzlaşmacı niteliğinin pekişmesi kentsel toplumsal mekânların ya da başka bir deyişle dış mekânların tekdüzeliğiyle değil, sosyal hayatın parçası olan kişi, grup veya grupların ortak toplumsal karakteristikleriyle ve çeşitli fiziksel, toplumsal, simgesel özelliklerle sınırları belirlenmiş şekilde tasarlanmasıyla mümkündür. Bu tasarımda açık ve boş alanlar, dolu fiziki mekânlarla veya binalarla bir bütün oluşturmalıdır. Dolayısıyla mekân ve boş mekân deneyimi, sosyal bir doku ve ortak kimlik oluşmasının hareket noktalarını teşkil eder. Burada kente kimliğini veren kamusal fiziki unsurların toplumsal ortak kimliğin oluşumundaki işlevi oldukça dikkat çekicidir.

Kent, içinde barındırdığı her türlü insan ve sunduğu dopdolu hayatla, romantik bir yerdir, sembolik ayrıntılarla doludur. Kentli için hem müthiş hem de korkutucudur. Kent sahnesi, okunaklı ve görünür olsaydı, korku ve karmaşanın yerini mekânın zenginliklerinin zevki ve görünümünün gücü alabilirdi. Kentsel tasarım sanatının gelişmesi, dikkatli ve eleştirel bir topluluğun oluşmasıyla ilişkilidir. Bu sanat ve topluluk bir arada büyürse, kentlerimiz de milyonlarca kent sakini için günlük hazzın kaynağı olacaktır (Lynch,1965)

N.Schulz hangi tip olursa olsun açık kent mekânlarının, kendilerini çevreleyen yapı biçimleriyle ilişkili olduklarını ve kolektif yaşamı devam ettirebilmeleri için, üç tür işlevin olduğunu belirtmektedir. Bu işlevleri sıralamak gerekirse;

- Açık kent mekânı, kolektif- toplumsal yaşamın oluşmasına ve her türlü aktiviteye olanak sağlamalı ve aynı zamanda doğal çevrenin topografik yapısıyla ilişkili olmalıdır.
- İkinci olarak, kentsel mekânı oluşturan yapı biçimleri, kolektif bir kimlik oluşturacak şekilde ifade edilmelidir.
- Mekânsal şekillerin, kent dokusu içinde organizasyonu sağlayıcı bir şekilde yer alması gerekliliğidir.

Ortak alan, belli bir nesne, varlık ve hatta toplumsal bir süreç olarak değil, kalıcı olmayan, her türlü dış etkiye açık bir toplumsal ilişki biçiminde tasavvur edilmelidir. Kendi kendine tanımlanan bir toplumsal grup ile, onun yaşantısı ve kendini idame ettirmesi için elzem kabul edilen, ister mevcut isterse tasarı boyutundaki toplumsal ve/veya fiziksel çevresine dair özellikler arasındaki ilişkidir bu. Aslında toplumsal bir edim olarak ortaklaşmadan yahut iştirakten söz etmeliyiz. Böyle bir edim ortak bir alanla toplumsal bir ilişki tesis eder; bu alan ister belli bir toplumsal gruba tahsis edilmiş olsun, isterse istisnasız herkese tümüyle açık.

Ortaklaştırma/Katılım pratiğinin özündeki ilke, toplumsal grup ile bir ortak alan olarak kullanılan çevre unsuru arasındaki ilişkinin hem kolektif hem de gayri ticari-piyasa mübadelesi ve piyasa değerlerinin mantığının dışında-olmasını şart koşar. Mahallenin ortak kullanımına tahsis edilmiş bir bahçe, içinde her ne yetiştirilirse yetiştirilsin, bir ortak alandır. Açıktır ki pek çok farklı toplumsal grup farklı nedenlerle ortak kullanım pratiğine girişebilir. Bireylerin ve toplumsal grupların gündelik faaliyetleri ve mücadeleleri şehrin toplumsal hayatını yaratır; böylelikle içinde herkesin yaşayabileceği ortak bir çerçeve meydana gelir (Harvey, 1980).

2.1.4. İstemsiz Karşılaşmalar Alanı ve Toplumsal Yaşamı Şekillendiren Yapı Olarak Kent

Mekân sadece bina yapılarından oluşan kütlelerden değil, o yapıların içinde yer aldığı ana dış mekânla veya mekânsal boşluktan meydana gelen bir bütün olarak görülmektedir. Dolayısıyla bir iç mekânın, yapının dışta kalan alanla irtibatı ikincil

önemde bir unsur değil, onu tamamlayan, bütünleyen ve gelişmesini mümkün kılan bir unsur olarak ele alınmalıdır. Mekân-mekân ilişkisi bağlamına yerleştirilebilecek bu esasın dış halkasında, mekân-insan ilişkisi bağlamına yerleştirilebilecek, kentlilerin dış mekân paylaşımlarına ve bu paylaşımların istemsizliğine ilişkin boyut bu bölümün konusunu teşkil etmektedir.

Kentli yaşamında bireylerin en çok zaman geçirdiği mekânlar ev ve işyeri gibi özel mekânlardır. Özel mekânlar dışında kalan ve kamusal alan olarak adlandırılan kaldırım, sokak, cadde, pazar yeri, meydan, park, durak, istasyon, kentsel açık yeşil alanlar gibi alanlar çeşitli faaliyetlerin gerçekleşmesi suretiyle bireylerin birbirleriyle ilişki kurarak sosyalleştikleri ortamlardır. Bu alanların her zaman açık ve sürekli kesişen çoklu bir ağ sistemi yapısında olması ona eşsiz bir dinamizm verir. Bu alanların önde gelen niteliği kentsel yaşamın devamı için gerekli fonksiyonları görerek ve ortak fayda yaratarak sürekli olarak kullanılması olduğundan, kentlilerin taleplerine cevap veren bir nitelik taşıması gerekmektedir. Taleplerin başında güvenli ve konforlu bir ortam gelmektedir. Kentli talepleri, günlük rutinlerin zorunlu kıldığı kullanım ihtiyacının gereklerini sosyo-ekonomik koşulların gelişmesiyle birlikte gezinti, dinlenme, festival, rekreasyon, tüketim, gösteri ve diğer törensel faaliyetler gibi kullanımlarla genişlemiştir. Kentsel dış mekânların gündelik kullanımları kente dair çok katmanlı, kentlinin tanımladığı işlevlere göre sürekli hareket halinde olan ve değişen bir yoğunluk durumunu ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle kamusal alanların planlamasında, tasarımında ve uygulamasında başarı, kentli ihtiyaçlarına uygun, uyumlu, dengeli bir mekân üretiminde yatar. Bu süreç kamusal alanların içerisinde yaya geçiş akslarını, durup dinlenme alanlarını, iletişim ve sosyalleşme alanlarını, etkinlik alanlarını görsel bir kompozisyon içerisinde tasarlamayı ve insan eylemlerine mekân oluşturarak, toplumsal yaşam alanları projeleri yaratmayı kapsar. Bu bağlamda kent sosyolojisi veya kamusal alan sosyolojisinden bahsedilebilir. Mekânın sosyolojisi konut kültürünü, yaşama alışkanlıklarını, sokağı ve mahalleyi, geçmişi, bugünü, geleceği, inançları, çevreyi, çalışmayı, üretmeyi, kent içinde yürümeyi ve durmayı, zamanı, mesafeyi, ölçüyü, etkileşimi, karşılaşmayı, vb. gibi sosyolojik ve mekânsal tüm yapıları/kavramları bir arada düşünmeyi sağlayabilecektir

Kent içerisinde her ölçekteki meydanlar, bireyler için sokak ve caddeler gibi sadece bir geçiş alanı olmayıp, aynı zamanda toplanma, birikme, buluşma ve karşılaşma alanı olduklarından kentli için sosyal yaşam alanlarıdır. Bu bağlamda, meydan niteliğindeki alanların kentlinin daha çok vakit geçireceği çeşitlilikteki kullanımlar için mekânsal

organizasyonu çok önem taşımaktadır. Kentsel tasarım bu mekânsal organizasyonun yegâne aracıdır (Çelikyay, 2017).

Kamusal alanlardaki kentli bireylerin varlığı istemsizdir. Dolayısıyla toplumsal iletişimin kurgulanmadığı, açık iletişimli ve yoğun sosyal etkileşimli ortamlarda sosyal aktivite meydana gelmektedir. Çok sayıda insanı içine alan bu sosyal iletişim toplumsal bilincin oluşmasındaki önemli rolü sebebiyle, insan-mekân ilişkisindeki genel çerçevesindeki yerini, toplum-dış mekân ya da toplum-kamusal alan ilişkisi alt başlığında bulur.

Toplum-kamusal alan ilişkisinin birbirini karşılıklı olarak beslediği ve interaktif bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Bu durum kamusal alanların kentin ve toplumun karakterini yansıtmasıyla kendisini gösterir. Kamusal alanlar bir tür ortak mülkiyet niteliği taşıdığından, bunların korunması, işlevselliği ve konforunun devamlılığı tüm kentlilere ortak sorumluluk bilinci yükleyerek kent kültürünün gelişimine de katkı sağlar. Bu devamlılık, toplumun yaşam koşulu halini almış olguların karmaşık bir bütünüdür.

Kamusal alanın toplumla ilişkisi, mimarlık ve sosyoloji disiplinlerinin işbirliği ya da konuşmasını gerektiren özgün bir alan çıkarmıştır. Mimarlık ve sosyoloji mekânsal değişimleri ve bu değişimleri gerçekleştirecek kentsel müdahaleleri değerlendirirken belirli bir toplum ve birey tasavvurundan hareket etmektedir. Sadece belirli bir birey ve toplum tasavvurundan hareket etmek ve mekâna dair düşünceleri birey-toplum ikilemine hapsetmek mekân ve insan arasındaki karşılıklı bir ilişkinin olduğunu göz ardı etmek anlamına gelmektedir. Birey-toplum tasavvuru belirli bir mekânsal bir ilişkinin varlığını dayatmakta ve birçok müdahaleyi beraberinde getirmektedir. Hangi siyasal yaklaşımdan ilham alırsa alsın mimarlık ve sosyolojinin sadece kamusal mekânda karşılaşması, birey-toplum ikilemine sıkışması mekânı ve mekân ile insan arasındaki ilişkiyi ve etkileşimi anlamayı güçleştirdiği gibi siyasal mücadeleleri de kısıtlı bir alana hapsetmektedir. Kentin mekânla oluşmuş bir sosyolojik kendilik olduğu dikkate alınırca sadece kamusal mekânların değil insanı çevreleyen tüm mekânların kapsam dahiline alınması bir zorunluluktur.

2.2. Kenti Üreten Bir Sistem Olarak Kentsel Açık Mekân

Kentsel mekân toplumun sadece ortaklaşa kullanabilme ekseninde kesiştiği doğal veya üretilmiş alanları kapsamaktadır. Bu alanların yapılar ve binalar dışındaki açık

yerlerden oluşması, toplumun bütün fertleri için herhangi bir kısıtlamaya uğramadan erişebilir olması niteliğini ortaya çıkarır; sokak ve caddeler, meydan ve parklar, anıtlar ve mezarlıklar, ne kadar farklı özellikler taşısa da toplumu oluşturan her bir bireye aittir. Bu olgu modernleşmeyle birlikte yerleşmiştir ve daha önceki mimari olarak mekân ve kentsel mekânın bütünlüğü anlayışından sonraki evreye tekabül etmektedir. Bu kapsayıcılık kamusal mekânın karakteristiğidir ve onun bütün kullanıcılarının kültürel birikimlerini birbirlerine aktardıkları ve yeniden ürettiği yerlerdir.

Büyük ölçüde basitleştirilerek, kamusal alanlar, her biri fiziksel çevreden farklı talepleri olan üç kategoriye ayrılabilir: zorunlu etkinlikler, isteğe bağlı/seçmeli etkinlikler ve sosyal etkinlikler. Zorunlu etkinlikler az ya da çok zorunlu olan faaliyetleri içerir: işe veya okula gitmek, alışveriş yapmak, birini veya bir otobüsü beklemek, ayak işleri yapmak. Diğer bir deyişle katılımın az ya da çok gerekli olduğu tüm faaliyetler. İnsanların etrafındaki manzarayı ve aktivitelerini seyretmesi, diğer insanlara ve etkinliklere katılmadan gözlemlemesi isteğe bağlı etkinlikler arasında yer almaktadır. İsteğe bağlı etkinlikler oturma, kitap okuma, insanları seyretme, hayaller kurma, uyuklama gibi etkinlikler olup; programlanmış spor ve sanat etkinlikleri ve gösterileri izlemek de bu uğraşlar arasında sıralanır. Sosyal etkinlikler ise alandaki etkinliklere fiziksel olarak katılımı kapsamaktadır. (Gehl, 1970).

Kentsel mekânın fiziki binaların dışında algılanmasının doğrudan kültürel bir çağrışımı vardır. Kentsel kültürün kentsel mekânla karşılıklı ilişkisi bu anlamda özel ve üzerinde durulması gerekli bir boyuttur. Zira bu alandaki ilişki birey-toplum, birey-kent ve toplum-kent ilişkisi üçlü bir katmana sahiptir. Bu katmanlarda üretilen kültür, kendi içindeki süreklilik ve değişim çatışmasından kaynaklanan dinamizmini, kentsel mekân üretimine de yansıtmakta; kentsel mekân üretimi de kültürel değişimi etkileyen bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla aradaki ilişkiyi diyalektik bir ilişki olarak tanımlamak mümkündür. Mekân ve bir aktör olarak toplumun birbirlerini karşılıklı olarak belirlemeleri ve dönüştürmeleri kentsel mekân üretiminin altyapısını teşkil etmektedir.

Toplum birbiriyle iletişim yoğunluğunu deneyimlediği ölçüde veya bazen de içgüdüsel olarak gerek işlevselliğini, gerekse biçimselliğini öne çıkardığı kentsel mekân taleplerini oluşturur ve bu talepler sosyal veya siyasal mekânizmalar aracılığıyla tamamen veya kısmen, kısa veya uzun vadede karşılığını bulur. Söz konusu cevapların başarısını ya da ya kentin kimliğini oluşturan niteliğini, işlevsellik veya estetik açıdan kalitesi ile mekânsal ilişkilerin kurgulanmasındaki isabetlilik belirler. Kültürel ihtiyaçları yadsıyan

kentsel mekân üretimi ya da bu toplumsal ihtiyaçları cevapsız bırakan kentsel üretimin yokluğu, toplumsal ilişkilerin zayıflaması ve insanların iletişimlerinin azalmasına sebep olarak olumsuz bir etkide bulunabilecektir. Kentsel mekânların milli kimliğin göstergeleri haline gelmesi de kültürel peyzajın öneminin fiziksel bina üretiminin ötesinde algılanmasını önemli kılan bir diğer unsurdur.

Mekânın üretimi konusuna özel bir önem atfeden Henri Lefebvre, kentsel mekânı; günlük gerçeklik (algılanan), temsili mekân (tasarlanan) ve temsil edilen (yaşanan) mekân olarak üç grupta inceler. Temsil edilen mekânı yaşanan mekân olarak Rönesans dönemi sanatındaki temsillerdeki gibi akla, görselliğe ve teknik bilgiye dolayısıyla nesnel verilere dayalı temsiller olarak görmekte ve bunu görselliğin mantığı olarak tanımlamaktadır. Günlük gerçeklik fiziksel yapıyı çevrenin üretim ve yeniden üretim süreçlerini kapsar, dolayısıyla planlama ve ilgili disiplinlerin pratikleriyle ilgilidir ve bunun aracılığıyla algılanan mekân, tasarlanan mekân ile sıkı bir ilişki içine girer. Kendi nitelikleri dolayısıyla, yani fiziksel mekân ile ilgili olduğu için, bu, aynı zamanda algılanan mekândır, çünkü günlük gerçeklik mekânın doğrudan deneyimlenmesini sağlar. Buna göre bu üç kategori değişik ölçekte ve yoğunluktaki kombinasyonlarıyla kentsel mekânın üretiminde dinamik bir rol oynar (Lefebvre, 1991).

2.2.1. Mekân-Yer Dönüşümü

Mimaride gerek somut ve gerekse soyut taraflarıyla birlikte ele alınmakta olan mekân, içinde özne ve nesneyi birlikte barındıran ve bunlarla etkileşim halinde olan bir 'yer' olarak değerlendirilebilir. Yer de, mimaride çoğu kez konum anlamında kullanılmakta ise de, bu iki kavramın birbirine geçtiği ve mutlak bir ayrımının yapılmasında güçlük çekildiği görülmektedir. Basitleştirilmiş şekliyle, mekânın genel olana ait olduğu ve fiziksel özelliklerine göre tanımlandığı, yerin ise özel olana ait olduğu ve tekliği ifade ettiği söylenebilir. Buradan yerin anlam içeren mekân olduğu sonucuna varılabilir, anlam vermek de ilişki kurmayı ve yaşamayı gerektirir. Böylece her mekânın yer olmadığı da ortaya çıkar. David Harvey toplumsal düzeydeki karşılığını belirtmek üzere yer kavramını varoluşun, çevresel niteliklerin, kolektif hafızanın ve toplumun merkezileştiği bir sosyal odak olarak nitelendirir (Harvey, 1997).

Kentsel mekânla toplumun kurduğu ilişki bağlamında düşünüldüğünde, içinde yaşanan yer olarak kamusal alanların yere nasıl dönüştüğü önemli bir konu olarak

karşımıza çıkar. Yapı unsurlarının üç boyutlu görünümü yani salt fiziksel olarak bir mekânı yer yapan, onu özel kılan veya başka bir deyişle karakterini veren şey, nesne ile birlikte var olan özne yaklaşımında yatar. Burada mekân artık sadece bir boşluktan ibaret değildir. Birey tarafından mesken edinilmiş ve kavranmıştır. Mimari formlar mekânın yer haline gelmesinde yalnızca bir fiziki ve geometrik duruma değil, aynı zamanda mimarın fenomeni gözlem ve duyumsama şekline işaret eder. Norberg-Schulz günlük yaşamın fenomenlerden oluştuğunu söyler. “İnsanlardan, hayvanlardan, çiçekler, ağaçlar, ormanlar, taşlardan, topraktan, sudan, kentlerden, caddelerden, evlerden, kapılardan, pencerelerden ve mobilyalardan oluşur. Güneş, ay ve yıldızlardan, savrulup duran bulutlardan, gece ve gündüzden, değişen mevsimlerden oluşur. Ve dahası duygular gibi dokunulamayan fenomenlerden oluşur. Bunlar verili olan şeylerdir, bunlar bizim varoluşumuzun içeriğidir.” Norberg-Schulz bütün eylemlerin ve olayların bir ‘yer’de vuku bulduğunu söyler (Çaldaş, 2010). Bu konuya nesnenin özneye dönüşümünü açıklayan fenomenoloji akımının yöntemiyle yaklaşarak, önce bir fenomen olarak yerin özünü bulmak ve tanımlamak, mekânın yere dönüşmesini buradan hareketle anlamaya çalışmak isteyen yazarların da mimari perspektifin gelişimine katkısı olmuştur. Burada mekânın geometrik özelliklerinin nesneliliği ile imgesel özelliklerin özneliliğinin birbirine dönüşme potansiyeline işaret edilmektedir.

Gerçekten de mekânların yere veya başka mekânlara dönüşmesi ve bunlara toplumun yüklediği anlamlar bir süreklilik içinde devam edegelmektedir. Hatta mekân, kişiye özgü üretilen olmaktan çıkmış, seri üretim haline dönüşmüştür. Mekânın bu anlamının sadece kentsel mekân üzerinden değil aynı zamanda bireyin yaşam dünyasında da açıklamak ve çözümlenmek gerekliliği ortaya çıkmıştır (Nalbantoğlu, 2008). Birey günlük yaşantının doğal gereklerinin getirdiği şekilde farklı mekânları tecrübe ederken onun geometrik özelliklerinin ötesinde, sezgisel olarak kendisine sevimli ve huzur veren yahut kendisini geren ve mutsuz kılan niteliklerini keşfeder. Bu keşifler özneye ait olan ve metaforlar, retorikler gibi derin iz bırakan, çağrışımlarla farklı açılımlara neden olabilen çok yönlü algıların yakalanmasıyla gerçekleşir. Bunun bireylere göre değiştiğine ve göreceli olduğuna şüphe olmayacağına göre, mutlak, kesin bir mekân varlığından bahsetmek de zordur. Heidegger de, mekânsal olanın dilinin, insan ve fiziksel dünya arasındaki geçişleri yansıtan bir anlam yapısına sahip olduğunu söylemiştir.

Norberg-Schulz bir mekânın nasıl “yer”e dönüştüğünü irdelerken, mekân ile yer arasında bulunan organik bağın yerin ruhundan (genious loci) kaynaklandığını ileri sürer.

Kentte bireyin mekâna değer yüklemesi, o kent mekânın birey için taşıdığı anlamla/ifade ettikleriyle ilişkilidir. Genius loci kavramının işaret ettiği gibi, anlam, bir kentsel çevreye kimlik kazandıran, o çevrede yaşayan bireylerin doğrudan açıklayamadıkları, ancak varlığının farkında oldukları bir şeydir. Yerin ruhu, mekân ve karakter kavramlarına bağlı olarak analiz edilen bir olgudur. Ona göre mekân ancak bir karakterle varlık haline gelir. Sonuçta bir yerin kullanımı, ne sıradan davranış düzeyine ne de duyuşsal izlenimlere, duyuşsal deneyimlere veya mantıksal kavrayışlara indirgenemeyecek karmaşık bir süreçtir, çünkü yapısı tüm bu boyutlarını içermektedir (Norberg-Schulz, 2000).

2.2.2. Kolektif Yaşamı Devam Ettiren Yapılar Olarak Kentsel Açık Mekân

Kolektif yaşam alanı olarak kentsel mekân, geçmişin kültürel ve estetik anlayışı ile gelecekte şekillenecek kültürel ve estetik anlayışı arasında bir köprü işlevi görmektedir. Bu yönüyle bir birikim ve dinamizm içermekte ve kimlik kurucu bir nitelik taşımaktadır. Knox eğer kent bir metin olarak düşünülürse, yapılı çevrenin kentsel dönüşümün biyografisi olarak kabul edilebileceğini ifade etmektedir (Knox, 2007). Kentlilerin yapılı çevreyle ve kentsel mekânla ilişkileri çeşitli semboller üzerinden gerçekleşir ve kentlerin yapısal varoluşlarının ötesinde anlamlar taşır. Bu anlam düzeyinde kolektif bellek ve özgün kentlilik bilinci yer almaktadır. Kamusal alanların anlık, çoğu kez plansız kullanımı kendi içinde bir yaratıcılık içermekte ve McCracken'ın (2002) Felski'den aktardığı gibi, bu derinlikteki bir kent "sonsuz imkânların kaotik labirenti" halini almaktadır (Dereli, 2010).

Yerel ve evrensel, bireysel ve kolektif arasındaki karşıtlık kentten ve onun yapısından, mimarisinden doğar. Bu karşıtlık, kentin çalışılacağı bu çalışmanın temel bakış açılarından biridir. Söz konusu karşıtlık kendini farklı şekillerde ortaya koyar: kamusal ve özel alan arasındaki ilişkide, kamusal ve özel yapılar arasındaki, kentsel mimarinin rasyonel tasarımıyla yer ve mekânın değerleri arasındaki ilişkide. Kamusal olaylarda ve özel trajedilerde, yeni ve eski gerçeklerde nesillerin zevk ve düşüncelerinin tezahür ettiği mimari, insani durumların değişmez sahnesidir. Kolektif ve özel, toplum ve birey, kentte birbirini dengeler ve birbiriyle yüzleşir. Kent, kendi özel ortamına uygun genel bir düzen arayan çok sayıda insandan oluşur (Rossi, 1984).

Binalar arasındaki yaşam, şehirlerdeki ve yerleşim alanlarındaki ortak alanları anlamlı ve çekici hale getirmek için bir araya getirilen bütün faaliyet yelpazesini içerir. Bir kentte veya bir yerleşim yerindeki kamusal alanlarda toplantı ve günlük aktivite fırsatları,

insanın diğerlerinden birisi olmasını, başkalarını duymasını ve değişik durumlarda faaliyet gösteren diğer insanları deneyimlemesini sağlar (Gehl,1970).

2.2.3. Boşlukların Sınırladığı Yer Olarak Kentsel Açık Mekân

Mekân hem sosyal bilim hem de doğa bilim disiplinlerinin bir nesnesi olarak, anlamlandırılmasında farklılıkların gözlemlenebildiği bir olgudur. Mekâna izafe edilen sıfatlardan onun hangi disiplin perspektifinden ele alındığını izlemek mümkün olmaktadır. Doğal mekân, mimari mekân gibi tanımlamalar kavramın fizik, geometri, matematik, coğrafya gibi disiplinler tarafından fiziksel boyutta ele alındığını gösteren ifadeler olurken, algısal mekân, soyut mekân, bilişsel mekân gibi kullanımlar felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi disiplinler tarafından ele alınan toplumsal ve düşünsel boyuttaki kullanımları ifade etmektedir. Genel olarak kentsel mekân kavramı, kamusal mekân yerine kullanılmakta ve böylece hem bir oluş, bir boşluk, aynı zamanda da algı ve duyularla somutlaştırılan bir kesişime tekabül etmekte ve mimarinin çoklu ve özgün yapısında yerini bulmaktadır. Nitekim mekân felsefe sözlüğünde “Var olanların içinde yer aldığı tüm sınırlı büyüklükleri içine alan uçsuz bucaksız büyüklük. Boşluk, hiçlik durumu. Sınırsız ortam, sonsuz büyük kap ya da hazne. Üç boyutu, eni, boyu ve derinliği olan hacim. Yer kaplama.” olarak tanımlanmaktadır. Mimaride ise dış mekân veya kentsel mekân binalar arasında kalan tüm mekânlar olarak tanımlanmaktadır. Kentsel mekânlar işlevsel ve yapısal olarak tanımlanmış kişi, grup veya grupların ortak toplumsal karakteristikleriyle olabildiği gibi çeşitli fiziksel, toplumsal, simgesel özelliklerle sınırları belirlenmiş oluşumlardır (Erdönmez ve Akı, 2005). Kamusal mekânlar bu yönüyle bütün kentlilerin erişebildiği, kentli grupların farklı yaşamlarını kesiştiren, kentlinin eylemsel çeşitlilik ve etkinliklere kendiliğinden dâhil olduğu, yeniliklere açık ve farklı işlevselliklere cevap verebilen, etkileşim mekânları olarak görülmektedir. Bu özelliklerin kabaca toplumsal yapıya işaret ettiğine şüphe yoktur, bu kentsel mekânların hem toplumun yapısında meydana gelen her türlü değişimden etkilenerek süreç içinde değişime uğramasının, hem de toplumsal yaşamı değiştirmesinin zemini teşkil etmektedir.

Kentler ve binalar tasarlanırken boş alanları ve açık alanlarıyla bir bütün oluşturmak zorundadır. Bruno Zevi'nin değindiği gibi; insan eserinin ‘boşlukları sınırladığı’ her yerde, yani, kapalı ve açık mekânlarda, sokaklarda, meydanlarda, caddelerde ve parklarda, bahçelerde kentsel mekân hüküm sürmektedir (Zevi, Barry ve Gendel, 1957).

Kentlerde doluluk ve boşlukların organizasyonu sonucunda morfolojik yapıdan oluşan kentsel peyzaj, tamamen insan ve tarihin ürünüdür. İnsanlara layık beşerileşmiş, artistik mekânlar yaratılması ve çağdaş sanatın şehircilikle ilgisinin kurulması önemlidir. Bu da kentsel peyzajın varlığı ile ölçülmelidir (Çubuk, 2000).

2.2.4. Eylem Alanı Olarak Kentsel Açık Mekân

Kentsel mekân kolektif yaşamların mekânı olarak birey ve toplumun ihtiyaçlarını yansıtırken, günlük yaşamın rutinlerinin ve bayram, festival gibi dönemsel eğlencelerdeki eylemlerin alanları olarak mesken, işyeri ve eğlence alanları arasında bir bağ kurar. Kentlinin deneyimlemesi toplumu birbirine bağlayan bir zemin olarak bu bağ üzerinde çeşitli şekiller alır ve ona seçme ve kullanma özgürlüğü verdiği gibi bağı yeniden kurgulama olanağı da sağlar. Bu karşılıklı etkileşim aynı zamanda soyut kültürü ve onun somut öğelerinin üretimi de kapsamakta ve mekânı toplumsal yapının en önemli unsurlarından biri haline getirmektedir.

Kentteki bu karşılıklı etkileşim durumunu Gehl kentte gerçekleşen üç etkinlik grubuyla açıklar; zorunlu etkinlikler, isteğe bağlı etkinlikler ve sosyal etkinlikler.

Açık alanların kalitesi düşük olduğunda, sadece sınırlı sayıdaki zorunlu etkinlikler gerçekleşir. Açık alanların kalitesi yüksekse, zorunlu etkinlikler yaklaşık olarak aynı sıklıkta gerçekleşir. Bununla birlikte, yer ve durum artık insanları durmaya, oturmaya, yemek yemeye, oynamaya vb. davet ettiğinden, geniş kapsamlı isteğe bağlı aktiviteler de ortaya çıkacaktır (Gehl, 1970).

Gehl'in vurguladığı bu geniş kapsamlı isteğe bağlı aktiviteler, kamusal alanlarda diğerlerinin varlığına bağlı olan tüm sosyal faaliyetlerdir. İnsanların birbiri ile etkileşimde oldukları selam ve sohbetleri, pasif temasları, oynayan çocukların ilişkileri ve toplumsal her türlü aktiviteyi içerir.

2.2.5. Kentsel Bellekteki Kimlik Ögesi Olarak Kentsel Mekân

Kimlik ve mekânların birbirinden bağımsız olarak düşünülmesi, etkileşim sistemi içerisinde mümkün değildir. Mekân tercihi, birey ve toplulukların benimsedikleri kimliği inşa etmektedir. Keza mekânlar mevcut kimliklere yüklediği yeni anlamlarla onu

biçimlendirmektedir. Mekânlar içerdiği somut öğelerle zihinsel haritalarda yerini alırken, kişilerin ve kentlilerin kolektif belleğinde mekânın anlamı psiko-sosyal yorumlarla oluşmaktadır. Bu çerçevede kentleri canlı bir organizma şeklinde görmek mümkündür. Organizmanın ortaya koyduğu çevresel imge, kimlik, yapı ve anlamdan oluşan bileşenleriyle işlevsellik taşımaktadır. Sürekli değişme halinde olan toplum ve insan ilişkileri uzun dönemde kente kendi rengini yansıtmaktadır ve böylece kentler sadece kendi soyut kimliğinden ayrı olarak ait olduğu toplumun kimliğine de sahip olmakta, ondan etkilenmekte ve onu etkilemektedir. Ancak bu etkileşim çeşitli faktörlere göre farklılaşmaktadır. Tarih boyunca bu etkileşimin dinamik gücünün coğrafya ve din ile başlayıp, endüstrileşme döneminde akıl ve sermaye olarak devam ettiği, daha sonra sermayenin temel unsur haline geldiği görülmektedir. Bununla birlikte bu etkileşimde rol oynayan diğer faktörler arasında demografik ve kurumsal yapının, tarihi ve kültürel özelliklerin, ekonomik koşulların ve yönetim şekillerinin de yer aldığı görülmektedir.

Kimlik, ilk planda bireysellik üzerinden yapılan tanımlarıyla öne çıksa da, çok boyutlu bir nitelik taşımaktadır ve sosyal bilimlerin kolektif kimlik çalışmalarıyla derinlik kazanmış bir konu haline gelmiştir. Kentsel mekânların önceki bölümlerde yer yer değinilen toplumsal değişimle olan karşılıklı etkileşimi bağlamında, bir kentsel kimlikten de bahsetmek mümkün ve gereklidir. Zira kentlilerin mekâna yükledikleri farklı anlamların tarihi, kültürel ve sosyo-ekonomik süreçler dâhilinde değişime uğraması kamusal kimliğin oluşumunu sağlamaktadır.

Kevin Lynch'in ifadesine göre "Kimlik kavramı; cisimlerin kendilerine özgü olma, diğer cisimlerle arasındaki fark edilebilir olma durumudur. Kimliğin diğer varlıklarla eşitlik anlamında değil bireysel veya teklik anlamında kullanımı söz konusudur. Kimlik elemanları, kentsel algılama ve kentsel imajın esas belirleyicisidir" (Lynch, 2015).

Kolektif aidiyet ihtiyacını inceleyen sosyal bilim disiplinlerindeki benzer şekilde kentsel kimliğin de tanınma ve aidiyet hissiyle ilgili boyutları söz konusudur. Bu itibarla kimlik simgeler ve ilişkiler sistemi olarak kendini ortaya çıkarmaktadır. Bu sistemin unsurları kentlilere benzeşme ve farklılık bağlamında sunduğu kategorik çerçevelerden oluşur, kimlik bir referans ihtiyacıdır.

Kent mekânı içerisinde kentsel kimlik ve buna ait kentsel imgeler uzun sürelerde toplumun getirdikleri ile şekillenerek ve bazen de çok farklı bileşenler ile meydana gelmektedir. Toplumlarda kentsel imgeler kültür değeri niteliğinde kent sakinlerinin

özveride bulunabildikleri, ortak değerlere sahip oldukları bir olgu olarak kuşaktan kuşağa aktarılarak sürekliliği sağlanmaktadır (Ulu ve Karakoç, 2004).

İnsanın beşeri yanı ile çevresi arasındaki temel ilişkiler, mantıksal veya matematiksel ifadelerle değil, “mekân”, “karakter” ve “kimlik” kavramlarıyla açıklanıp ortaya konmaktadır. Kent içerisinde yapılar arasında kalan alanları bir bütün hale getirme işlevini kentsel mekânlar üstlenmektedir. Meydana getirilen kent mekânları, insanların birbirleriyle iletişim kurup sosyalleşmesini sağlar ve böylece hem o mekâna hem de mekânı paylaşanlara ait ortak bir kimlik oluşturur (Erdönmez ve Akı, 2005).

Diğer yandan kentsel mekân kimliği fiilen yaşanan mekân ile tasarlanan mekân diyalektiğinin ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu karşıtlık içindeki ögeler siyasetten bağımsız da değildir. Bu karmaşık kentli birey ve toplulukların deneyimleri kendine özgü niteliğini korumakta ve bilinçli ya da bilinçsiz olarak kamusal kimliğin üretimine ve değişimine beşiklik etmektedir.

Kamusal kimliğin oluşmasında kent ve kentli kadar kentsel açık mekân da etkin rol oynamaktadır. Kentsel açık mekânı ise tanımlayan, kentsel mekâna kimlik değeri katan bir takım etmenler vardır. Çağdaş kentsel mekânlarda bu etmenlerden biri de mekânı belirleyen, mekâna işlev kazandıran örtülerdir.

2.3. Kentsel Açık Mekânı Belirleyen/Tanımlayan Örtüler; Tarihçesi, İşlevi ve Anlamı

Örtü, günümüz teknolojik gelişimiyle, yirminci yüzyılın sonlarında kentsel mekânda mekânı belirleyen en önemli etmenlerden biri olmuştur.

İnsanlığın ilk döneminde barınma ihtiyacının önemi ancak beslenme ihtiyacı ile karşılaştırılabilir. Mağaralar, sadece hayatta kalmak, yaşamı idame etmekten ibaret olmayan, yağmurdan, güneşten, fırtınadan da korunmak amacını karşılayan bu zorunlu ihtiyacın giderildiği ortamlar olarak kapalı mekânın ilk örnekleridir. İnsanlar burada korunmuş, mağara dışındaki tehlikeli dünya ile arasında bir sınır oluşturmuş ve böylece iç mekân – dış mekân deneyimlemesi ortaya çıkmıştır. Bu deneyimlemenin içinde bulunulan fiziki coğrafya ve beşeri imkanlar ölçüsünde ortaya çıktığı ve buna göre şekillendiği, insanlığın daha ileri dönemlerinde ağaç ve samandan oluşan basit doğal malzemelerin kullanılmasında da kendisini göstermiştir. Fisher, böylelikle tarihin başlangıcından itibaren bir iç mekân ve kütle (kabuk, dış, vb.) kavramı mevcut olduğunu, daha sonra insanoğlunun

gelişimiyle barınma kavramının ve bireysel konut mekânlarının dışında mekânlar oluşturulmaya başlandığını ve yeni ihtiyaçlar için yeni kütleler geliştirildiğini not eder (Fisher, 1984).

Berger de, mağaradan sonraki ilk barınma mekânının çadır ya da tente olduğunu, Ukrayna civarında bulunan 40.000 yıldan eski mamut kemikleri ve hayvan derilerine ait bulguların bu düşünceyi kanıtladığını belirtmektedir (Berger, 1996). Gerçekten de hayvan derisini kullanma becerisi edinen göçebe topluluklarda, ağaç gövdesi ve dallardan ibaret unsurlarla örtü olarak kullanılan hayvan derisinden oluşan çeşitli tiplerde çadırların kullanıldığı görülmektedir. Bu aşamayı, keçe veya ilkel dokuma türlerindeki kumaşların kullanıldığı türler takip etmiştir. Çağımızda kullanılmaya devam eden asma-germe sistemlerin arka planı bu şekilde geriye doğru bir hayli uzanmaktadır. Elbette destek malzemeleri çelik, alüminyum, ahşap ve betonarme iken örtü malzemesinin yerini de sentetik olarak dokunmuş özel malzemeler almıştır.

İnsan deneyimi korunaklı, özel ve giderek daha konforlu iç mekân özelliklerini dış mekânlarda da aramaya başlamış ve uzun dönemde buna istediği biçimi verebileceği düşünce ve imkân düzeyine erişmiştir. Dış mekânın öncelikle maruz kaldığı iklimsel koşullar dış mekânların tavanı olarak kabul edilebilecek üst örtü unsurlarını gerektirmektedir. Mevsimsel veya dönemsel kullanım ötesinde sürekli kullanım olanağı sağlayan üst örtü unsurları tasarımında işlevsellik kadar estetik de rol oynayabilmektedir. İklimin bu bağlamdaki rolüne benzer şekilde, kentsel mekânı sınırlayan formların oluşumunda topografya, tarihsel imgeler, politika, din, felsefe, bilim ve sanat gibi birçok etken de toplumsal gelişime bağlı olarak zaman içinde yerini almıştır. Bu etkenler, mekânsal örgütlenmede biçimsel ve yüzeysel roller üstlendiği gibi, mekânın formunun görsel, dokunsal, ısısal, ışıksal ve duyusal olarak algılanmasını da sağlayarak kavranmasında etkili olmaktadır.

2.3.1. Kentsel Mekân Bileşenleri ve Örtünün Dönüşümü

Kentsel mekânı tanımlayan, fark edilmesini sağlayan onun sınırlayıcılarıdır. Bu dış mekân için yeryüzü, gökyüzü, çalılar, ağaçlar, yer örtücüler, çiçekler; iç mekân için duvarlar, tavanlar, kirişler, kolonlar, banketler veya bazen bunların kombinasyonları olabilirler. Bazen de örtüler alanı sınırlandırarak mekânın anlaşılması ve anlamlandırılmasına katkıda bulunurlar. Diğer bir deyişle örtü, birincil gösterge

durumundaki formun anlaşılmasını ya da ona anlam verilmesine yardımcı olur. Çubuk'a göre kentsel mekân, insanın yaşamıyla ilgili dört ana işlevin, barınma-çalışma-eğlenme dinlenme ve ulaşım eylemlerinin geçtiği mekânlar bütünüdür (Çubuk, 1991).

Mekânın öge ve bileşenlerinin işlevlerine bağlı olarak mekân içindeki düzenlenme biçimlerinin insan davranışı üzerinde etkili olabileceğini söyleyen Gür, dış mekân bağlamında da kent tasarımının boş ve açık alanlarıyla bir bütün oluşturmak zorunda olduklarını ifade etmektedir (Gür, 1996).

Kentsel mekânın önemli bir bileşeni olarak kentsel dış mekân, kentsel mekân bütünü içinde yapıların dışında kalan alandır. Bu alanlar içinde hem işlevsel hem de tamamlayıcı nitelikte yerler vardır. Kentlilerin aynı zamanda iletişimini sağlayan dinlenme yerleri, spor alanları, alışveriş alanları, işlevsel nitelikli kentsel dış mekânlardır. Meydanlar, cadde ve sokaklar tamamlayıcı nitelikteki kentsel dış mekânı oluştururlar. Bu dış mekân unsurları toplumsal iletişime ve kültürel alışverişe sağladığı katkı kadar, kentin kimlik ve karakterine, görsel zenginlik üzerinden imajına, cazibesine, ekolojisine, ticari zenginliğe, dolayısıyla sosyo-ekonomik yapısına da etkide bulunmaktadır.

Çardak, pergola, gazebo, saçak ve gölgelikler, arkad ve kemerler ile şemsiyeler (asma-germe sistemde oluşturulmuş kumaş veya plastik esaslı malzeme kaplı, çelik konstrüksiyonlu geniş açıklıkları örtmede kullanılan biçim) şeklindeki üst örtü elemanları, mekân içerisinde üstlendikleri fonksiyonların yanı sıra estetik görünümleri ile de açık mekânların vazgeçilmez elemanlarını oluşturmaktadır (Erdem, 1995).

Kentsel dış mekânın bir unsuru olarak üst örtü günümüzün teknolojik imkanlarıyla daha çok geniş açıklıkları geçme amacıyla kullanılmakta, yapı malzemesi olarak beton, metal ya da ahşap veya bunların bir karışımından çeşitli formlar elde edilmektedir. Modüler sistemlerde dizayn edilebilmeleri, üst örtülerin biçimselliğindeki çeşitliliği besleyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede üst örtünün bitkiyle zenginleştirilmiş tasarımları dikkat çekmektedir. Söz konusu tasarımlar hem modern bina yapılanması içinde daha çok ihtiyaç duyulan hale gelen yeşil alana hitap etmekte, hem de kullanışlılık işlevine katkıda bulunmaktadır. Yeşilin binaların içinde, dışında ve üstünde kullanılması yapısal biçimlere dahil olmasıyla tasarım bakımından yeni tecrübe ve fikirlerin gelişmesi mümkün olmaktadır. Bu etkileşimde sadece mimari değil, tasarım ve mühendislik disiplinleri de birlikte çalışmakta ve dönüşümün yönünü birlikte belirlemektedir.

2.3.1.1. Yapılar

Yapılar arasındaki yaşam için şehirlerin ve benzeri mesken alanlarının makul planlanması yoluyla uygun koşullar sağlanmışsa, dramatik mimari etkiler kullanılarak çoğu hem maliyetli hem de yapmacık ve zoraki “ilginç” ve zengin yapı inşa etme girişimleri korunabilir/kaçınılabılır (Gehl, 1970).

Yapılar arasındaki yaşam, uzun vadede renkli ve karışık bir şekilde yerleştirilmiş beton bina formlarının herhangi bir kombinasyonundan daha ilginç ve ilgi çekicidir. Başkalarını nadiren görme ve duyma ya da onlara nadiren yakın olma şeklindeki en gösterişsiz iletişim şeklinin bile, şehirlerin ve yerleşim yerlerinin halka açık alanlarında sunulan diğer cazibelerin çoğundan daha tatminkâr bulunduğu ve daha fazla talep gördüğü anlaşılmaktadır. Yapılarda ve yapılar arasındaki yaşam, neredeyse her durumda, mekânların ve yapıların kendisinden daha esaslı ve daha uygun görünmektedir (Gehl,1970)

2.3.1.2. Boşluklar

Kentsel yaşam ve gerçekleştiği alanlar ile başlayarak, yapı tasarımı başlı başına bir amaçtan ziyade bir araç haline gelir. Gehl, binalar arasındaki yaşamın, daha dikkatli bir tedaviyi hak eden bir mimari boyut olduğunu vurgulamaktadır. Sosyal etkileşim ve algı, kentsel rekreasyon ve şehir yaşamının duysal deneyiminin yaşandığı yerdir. Binalar arasındaki yaşam, kamusal alanda insan faaliyetlerinin tüm yelpazesini içerir - gerekli, isteğe bağlı ve Gehl'in titizlikle çalıştığı sosyal davranış türleri. Bu nedenle bunlar hayati alanlardır ve planlama süreçleri binalar arasındaki bu alanları anlayarak başlamalıdır (Gehl, 1970).

Gehl'e göre tasarım her zaman binalar arasındaki boşlukların bir analizi ile başlar. Sadece belirli bir alanda ne tür bir kentsel yaşamın istendiğine dair bir vizyon oluşturduktan sonra, çevredeki binalara ve mekânların verimli bir şekilde etkileşime girme şekillerine dikkat edilebilir.

Boşluğun, mekân olabilmesi için, üç boyutlu ve sınırlandırılmış olmasının koşul olduğu söylenebilir. Başka bir anlatımla, mekânı oluşturan temel elemanlar üç boyutlu boşluk ve sınır olarak tanımlanabilir. Bu durumda mekânın oluşabilmesi için sınırın koşul olduğu ve sınırın, sınırladığı objeyi vurguladığı, somutlaştırdığı ve algılanmasına neden olduğu söylenebilir. Kuşkusuz sınırlanarak somutlaşmanın ve algılanır olmanın en canlı

örneği mekândır. Çünkü mekân sınırlandığı zaman somutlaşarak algılanan boşluktur (Gülmez, 1996).

Kentsel mekân ise çeşitli sınır elemanları kullanarak, tanımlanmış bir boşluğu, ihtiyaca göre işlevlendirerek oluşturulmaktadır (Gehl, 1970).

Açık hava etkinliklerinin kapsamı ve karakteri fiziksel planlamadan büyük ölçüde etkilenmektedir. Bir şehirde belirli bir palet oluşturmanın malzeme ve renk seçimi yoluyla mümkün olması gibi, planlama kararlarıyla faaliyet modellerini etkilemek, açık hava etkinlikleri için daha iyi veya daha kötü koşullar oluşturmak ve canlı veya cansız şehirler oluşturmak da eşit şekilde mümkündür. Olasılık dizisi iki uç tarafından tanımlanabilir. Uç noktalardan biri, çok katlı binaların, yeraltı otoparklarının, aşırı otomobil trafiğinin ve binalar ve işlevler arasındaki uzun mesafelerin bulunduğu kenttir. Açık alanlar büyük ve kişiliksizdir. Binalar arasındaki uzak mesafelerde, açık havada deneyimleyecek çok şey yoktur ve gerçekleşen az sayıda faaliyet zaman ve mekânda yayılır. Bu şartlar altında bölge sakinlerinin çoğu televizyonun önünde, balkonunda ya da diğer özel dış mekânlarda kalmayı tercih etmektedir (Gehl, 1970).

Mesken düzeyinde sabit dış mekân faaliyetlerini destekleyen tasarım ilkeleri, birçok başka bina düzenlemesi ve kentsel fonksiyon için de geçerlidir. İnsanların şehir işlevlerine dahil oldukları ve çıktıkları veya bir yapı içindeki işlevlerin dışarıya çıkmanın fırsatlarından yararlanabileceği her yerde, yapıların önündeki iyi dinlenme yerleri ile birlikte iç ve dış mekân arasında iyi bağlantılar kurulması doğal bir şekilde olmalıdır. Tam da günlük aktivitelerin gerçekleştiği yerde dışarıda olma fırsatlarının bu şekilde uzaması, hemen hemen istisnasız olarak, inşaat projelerinde, mahallede ve şehirde verili bir işleve ve binalar arasındaki yaşama değerli bir katkı sağlayacaktır (Gehl,1970)

2.3.1.3. Yapı ve Boşlukların Ara Yüzü Olarak Sınırlar

Genel olarak sınır bir şeyin geldiği son nokta anlamına gelmektedir. Bununla birlikte farklı disiplinlerin ele almasıyla sınır kavramı da çeşitli boyutlar kazanmıştır. Örneğin soyut sınırlardan bahsedilmektedir. Temelde, tanımlı bir çevre oluşturan bir element olarak fiziksel yönüyle algılanan sınır, kurallar aracılığıyla gözle görülmeyen nitelik de kazanabilmektedir. Bir oluşumun tanımlı hale gelmesi onun sınırlarının belirlenmesiyle mümkün olabilmektedir. Bu durum kentsel mekâna uygulandığında, temel ihtiyaçlar hiyerarşisinin başında yer alan fiziksel ihtiyaçlar ve onun barınma, sığınma gibi unsurları,

sınırlı boşluk kavramını gündeme getirmekte ve böylece kentsel mekân kavramının tanımlanabilmesine geçilebilmektedir. Kentsel mekânların sınırlayıcıları, yatay ve düşey elemanların içinde yer alan insan ilişkilerinin günlük hayatının gerektirdiği donatılardır. Dolayısıyla kentsel mekân, hepsi birer insan üretimi olan kapalı ve açık mekânların, sokakların, meydanların, caddelerin, parkların ve bahçelerin boşlukları sınırladığı yerlerdir. Başka bir deyişle mekânı oluşturan unsurlar, mekânları birbirinden ayırırken aynı zamanda sınırlarını da belirleyen bir rol oynamaktadırlar.

En az üç alanda, kısmen fiziksel çevrenin tasarımı yoluyla, şehirlerdeki ve yerleşim yerlerindeki kamusal alanlarda faaliyet modellerini etkilemek mümkün görünmektedir. Belirli sınırlar dâhilinde - bölgesel, iklimsel, toplumsal -kentsel alanları kaç kişinin ve etkinliğin kullandığını, bireysel faaliyetlerin ne kadar sürdüğünü ve hangi faaliyet türlerinin gelişebileceğini etkilemek mümkündür (Gehl, 1970).

İçinde ve üst katlarda tamamen özel bir alanda veya merdivende, asansörde veya sokakta tamamen dışarıdaki halka açık bir alanda bulunan çok katlı konutlarda görülenler gibi keskin sınırlar, gerekli olmadığı takdirde kentsel ortama geçmeyi birçok durumda zorlaştıracaktır. Diğer yandan, ne tamamen özel ne de tamamen halka açık olan geçiş bölgeleri formundaki esnek sınırlar, çoğunlukla hem fiziksel hem de psikolojik olarak daha kolay bağlantı kurma işlevi görecektir, sakinlerin ve etkinliklerin özel ve kamusal alanlar arasında, içeri ve dışarı yönlü olarak ileri geri hareket etmesini kolaylaştıracaktır (Gehl, 1970).

2.4. Sınırın Mekânı Tanımlayan Yeni Gücü: Kentsel Durum Olarak Örtü

Oriol Bohigas'ın Pritzker Mimari Ödülünü aldığı 1993 yılında yaptığı konuşma metninde belirttiği gibi, çelişki ve farklılıkların kolektif bir bütünü oluşturdukları "kent" kavramı, ancak "sosyal mekân" olarak tanımlandığında günümüz yaşayan kentlerini tasarlamak mümkün olacaktır. Bu bağlamda kent, işlevsel ve estetik olmasının yanı sıra yere özgü özellikleri temel alan tasarım yaklaşımlarıyla örgütlenmelidir (Gür, 2017). Bu örgütlenmeyi sağlayacak çağdaş tasarım yaklaşımı, doğal olarak, sosyal, politik, ekonomik ve doğal sistemlerin birbiriyle olan karmaşık bağıntısını dikkate almalı ve "yaşam kalitesini yükseltecek çevreler tasarlamayı" hedefine koymalıdır. Gür, bir yandan geçmişin bilgilerini kullanırken diğer taraftan geleceğin beklentilerini de aklında tutarak şimdiki tasarlayan böyle bir tasarım yaklaşımı için "Transition=Geçişim" in yeni bir tasarım

araştırmaları alanı vadettiğini söylemektedir. “Geçişim Tasarımı” olarak adlandırılabilir bu yeni tasarım alanı; “henüz olmamış” a dair güçlü söylem ve vizyonlar üretmek; yerelin geçmişten günümüze ulaşan yol ve yöntemlerini sosyal yenilik çözümleriyle entegre ederek; ya da, transdisipliner bir yaklaşımla kaynağını geçmişin vizyonundan alan yaratıcı ve yere bağlı çözümler üretmek, gibi yeni tasarlama yolları önerir (Gür, 2017).

Fiziksel olarak yapılar ve boşlukların bir araya gelmesinden oluşan kent için, yapılar ne kadar önemli ise sosyal mekânların kente karakterini veren ve aynı zamanda estetik ve işlevsel nitelikleriyle tasarlanan bu yapıların üst örtüleri de o kadar önemlidir. Bu tez kapsamında değişip dönüşerek yapıyı, mekânı hatta boşluğu tanımlamada işlevsel olmanın yanı sıra simgesel boyutuyla öne çıkıp mekânı tanımlayan temel unsurlara dönüşen örtüler, geçişim tasarımı yaklaşımının bir ürünü olarak ele alınacak ve sınıflandırılacaktır. Geçişimin örtü ile ilişkisini tanımlamak için kavramsal olarak geliştirilen çatki, günlük yaşam pratikleri bağlamında oluşan kentsel mekânda insan-mekân etkileşiminin temel almaktadır. Bu bağlamda yapılacak sınıflandırmanın amacı, insanın mekânın bir bileşeni olan örtü ile olan etkileşiminin Transition/Geçişim’in retorik bir izi olarak günümüz kentsel mekânlarında sürülmesidir.

Tez çalışmasının bu aşamasında insanın mekânda örtüyle etkileşimi, dilde bireyin durum halleri ile özdeşleştirilmiş ve kullanıcının etkileşimi “Kentsel Mekânda Durum Olarak Örtü” olarak tanımlanmıştır. Mekân-İnsan-Örtü etkileşiminde örtünün “kentsel bir durum” olması fikri Öztürk’ün Barcelona’daki Pazar yerlerini incelediği araştırmasından referans almaktadır. Söz konusu çalışmada araştırmacı önce geçişim kavramının retorikini “farklı fikirleri birbirine bağlayan bir sözcük veya ifade” olarak ele almış ve daha sonra bunu “bir fikirden başka bir fikre geçiş” olarak tanımlamıştır. Daha sonra dilde yaygın olarak kullanılan “geçişsel kelimeleri” yapıları okuyacak biçimde tanımlayarak “mimarlık analizindeki kavramlar”la eşleştirmiştir (Öztürk, 2017). Tez çalışmasında benzer bir yol izlenerek Transition/Geçişim’in retorik kavramından yola çıkılmış ve İngilizce’de prepositions, dilimizde ise “durum halleri” olarak tanımlanan geçişim kavramları, günümüz çağdaş ve yaratıcı kentsel mekânlarındaki örtüleri sınıflandırmak için tanımlanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Kentsel durum olarak örtü sınıflandırma önerisi

DİLDE DURUM HALLERİ (PREPOSITIONS)		KENTSEL DURUM OLARAK ÖRTÜ
İNGİLİZCE	TÜRKÇE	ÖRTÜ SINIFLARI
IN	İÇİNDE	İçinden Geçilebilen Örtüler
ON	ÜSTÜNDE	Üstünde Yürünebilen Örtüler
AT	ORADA	Mekânı Kapsayan Örtüler
UNDER	ALTINDA	Altına Girilebilen Örtüler
NEAR	YANINA	Çevrenin Devamı Olan Örtüler
BEHIND	ARKASINDA	Arkası Görülebilen/Transparan Örtüler
WITH	İLE	Yapıyı Bütünleyen Örtüler
FROM	BİRŞEYDEN BAŞKA BİRŞEYE	Değişen /Dönüşen Örtüler
FOR	İÇİN	Bağlamı/İşlevi Tanımlayan Örtüler
BETWEEN	ARASINDA	İki Mekânı Bağlayan Örtüler
IN FRONT OF	ÖNÜNDE	Yapıların Önünde Olan Örtüler

Birbirlerini bütünleme doğrultusunda İngilizce ve Türkçe olarak birlikte ele alınan bu kavramlar, daha sonra insan-mekân-örtü ilişkisi bağlamında kentsel durum olma halini tanımlayacak biçimde kendi özgün anlamlarına sahip “örtü sınıfları” olarak tanımlanmıştır. Buna göre “Kentsel Durum Olarak Örtü Sınıflaması”nın kısa açıklamaları aşağıda verilmektedir:

(In) kelimesi, konum olarak bir şeyin içinde olmayı ifade etmektedir. Yapılan sınıflamada “içinde olma” durumu olarak ele alınmış ve “İçinden Geçilebilen Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Bu gruba örnek Seville’deki Metropol-Parasol örnek verilebilir.

(On) kelimesi, bir şeyin üzerinde yer alma anlamına gelmektedir. Yapılan sınıflamada “üstünde olma” durumu olarak ele alınmış ve “Üstünde Yürünebilen Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Bu kategorideki örnekler, üst örtünün sadece görselliğin ön plana çıktığı ancak kentlilerin fiilen kullanmadıkları üst örtülerden ayrışmakta, üst örtü aynı zamanda meydan veya parka yakınsayan özellikleri veya geçiş kulvarları olarak tasarlanan özellikleriyle kendini göstermektedir. Tokyo’da bulunan Fuji Anaokulu bu gruba örnektir.

(At) kelimesi, bir yerde olmak anlamına gelmektedir. Yapılan sınıflamada “orada olma” durumu olarak ele alınmış ve “Mekânı Kapsayan Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Bir üst örtü yapısal kompleksinde olmak, Münih Olimpiyat Stadında bulunmak örneğindeki gibi kullanılmaktadır.

(Under) kelimesi, altında, aşağısında anlamına gelmektedir. Yapılan sınıflamada “Altına Girilebilen Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Bunlar kentlilerin mekânı kullanımında genellikle girişte veya giriş holünde yüksek tavan özelliği gösteren ve etrafı dört duvarla çevrili olmayan, çoğu kez gökyüzü ile göz teması kurulabilen yapılardır. Amerikalı ünlü işadamı ve hayırsever Jay Pritzker adına Chicago’da inşa edilen Jay Pritzker Pavyonu bu örtü sınıflamasına örnek verilebilir.

(Near) kelimesi, yanında, yakınında, bitişik gibi anlamlar içermektedir. Yapılan sınıflamada “devamında olma” durumu olarak ele alınmış ve “Çevrenin Devamı Olan Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Örtünün, bulunduğu lokasyonun coğrafi, topoğrafik ve estetik çevresine uyumlu, adeta çevrenin doğal bir uzantısı ve devamı izlenimi verdiği bu kategoriye örnek olarak birçok başarılı örnek verilebilir: Şangay Doğal Tarih Müzesi, İsviçreli saat markası Audemar Piguet için inşa edilen Cenevre’deki Audemar Piguet Müzesi, Doğu Letonya Yaratıcı Sanatlar Merkezi- Zeimuls Galerisi.

(Behind) kelimesi, arkasında, gerisinde gibi anlamlar içermektedir. Yapılan sınıflamada “ardında olma/ardından görülebilme” olarak ele alınmış ve “Arkası Görülebilen/Transparan Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Örtünün bir bütün olarak görülebilmesini sağlayan ve yapıyı bir iç mekân özelliğinden çıkararak bütüncül olarak algılanmasını mümkün kılan bu yapılara örnek olarak Barcelona’daki Dels Encants Pazarı ve Bordeaux’daki Cité du Vin (Şarap Şehri) Müzesi verilebilir.

(With) kelimesi beraberinde, yanında gibi anlamlar içermektedir. Yapılan sınıflamada “Bir arada bulunma/birbirini bütünleme” durumu olarak ele alınmış ve “Yapıyı Bütünleyen Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Bu kategorideki kullanımlar daha çok kubbe gibi, yapının tasarımsal özellikleriyle ve tarihi dokusuyla uyumlu örtüler için geçerlidir ve aynı zamanda transparan niteliğiyle de dikkat çeken Lüksemburg’daki Des Postes Oteli projesinde veya Berlin’deki Alman Parlamento Binasında örneklerinde görülebilir.

(From) kelimesi, en genel anlamı olan “-den” şeklindeki anlamının yanı sıra, bir şeyin başlangıç noktasını veya farkını işaret etme anlamına gelmektedir. Yapılan sınıflamada “bir şeyden başka bir şeye değişme/dönüşme” durumu olarak ele alınmış ve “Değişen/Dönüşen Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Yekpare bir yapının kendi içindeki parçalanmalarla örtüye değişimini ve dönüşümünü gösterebilen örnekler arasında Paris’teki Louis Vuitton Müzesi ve Bakü’deki Haydar Aliyev Kültür Merkezi yer almaktadır.

(For) kelimesi, için, amacıyla gibi anlamlar içerir. Yapılan sınıflandırmada “bir şey için olma” durumu olarak ele alınmış ve “Bağlamı/İşlevi Tanımlayan Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Bu gruba örnek olarak kendi özel amacını ortaya koyan ve diğer kategorilerden farklı olarak işlevi ön plana çıkan örtüler verilebilir: Barcelona’daki Santa Caterina Pazarı, Riyad’daki Tuwaiq Sarayı ve Londra’da farklı yıllarda yapılan Serpentine Pavyonları.

(Between) kelimesi arasında, ortasında gibi anlamlar içermektedir. Yapılan sınıflamada “arasında olma/iki şeyi bağlama” durumu olarak ele alınmış ve “İki Mekânı Bağlayan Örtüler” olarak tanımlanmıştır. İki mekânın birbirine bağlanması doğal olarak akla öncelikle köprüleri getirmektedir. Tayvan’daki Kaushiung şehrinde yapılacak köprü için sunulan Ay Köprüsü projesi veya Musul’daki Tarım Köprüsü yarışmasına sunulan projeler örneğindeki köprüler bu gruba örnek olarak verilebilir. Bununla birlikte birbirine bağlanan mekânların kent dışında, doğayla uyumlu özgün bir özellik gösterdiği Meksika’daki Skyfall House gibi projeler de mevcuttur.

(In front of) kelimesi de önünde, karşısında anlamlarına gelmektedir. Yapılan sınıflamada “önünde olma” durumu olarak ele alınmış ve “Yapıların Önünde Olan Örtüler” olarak tanımlanmıştır. Bu gruba örnek olarak Paris’teki Louvre Müzesi Piramidi ve Sidney’deki Darling Exchange verilebilir.

Kentsel durum olarak örtüler sınıflandırıldıktan sonra her bir başlık için uygun görülen örnekler seçilmiştir. Bu aşamadan sonra seçilen örnekler mimari mekân analizlerinde geçen kavramlar (Öztürk, 2017) bağlamında üç başlık altında irdelenmiştir:

1. Mekân-Örtü İlişkisi: Bu başlık altında örtünün nasıl bir mekânsal kurgu tanımladığı incelenmektedir.
2. Etkinlik/İşlev-Örtü İlişkisi: Örtünün mekânsal kurgusu ve biçimlenişinin tanımladığı etkinlik çeşitliliği, bu başlık altında örneklenmektedir.
3. Biçim-Örtü İlişkisi: Bu başlık altında ise örtünün biçimsel kurgusunun referans aldığı yaklaşım değerlendirilmektedir.

2.4.1. İçinden Geçilebilen Örtüler

(In) kelimesi, konum olarak bir şeyin içinde olmayı ifade etmekte ve mimaride “içinden geçilebilen örtüler” için “İN=İÇİNDE” kelimesi kullanılmaktadır. Bu çalışmanın konusunu teşkil eden bu kategoride üst örtüler içinden geçilebilen olma durumlarına göre

mekân-örtü ilişkisi, etkinlik-örtü ilişkisi ve biçim-örtü ilişkisi yönünden ayrıntıları ile incelenecektir. Bu kategorideki örtülere Metropol-Parasol, Helix Köprüsü ve Avusturya'daki Mur Island örnek verilebilir (Şekil 1).

İÇİNDEN GEÇİLEBİLİR ÖRTÜLER			İÇİNDE (IN)
			<p>IN</p> <p>in the supermarket in the shower</p>
			
METROPOL-PARASOL	HELIX KÖPRÜSÜ	MUR ADASI	
Mimar: Jürgen Mayer H. Architects Yapım yılı: 2011 Yer: Seville, İspanya	Mimar: Cox Architecture ve Architects 61 Yapım Yapım Yılı: 2010 Yer: SYer: Bayfront, Singapur	Mimar: Vito Acconci Yapım Yapım Yılı: 2003 Yer: GYer: Graz, Avusturya	

Şekil 1. İçinden geçilebilir örtü örnekleri (URL 1- 3, 2019)

- Metropol-Parasol

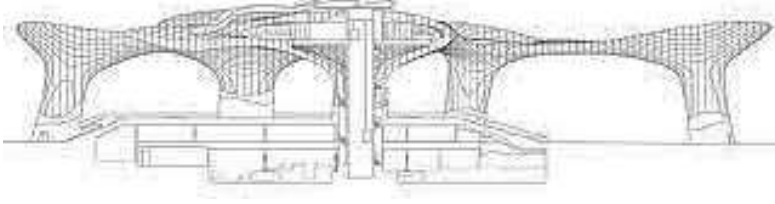
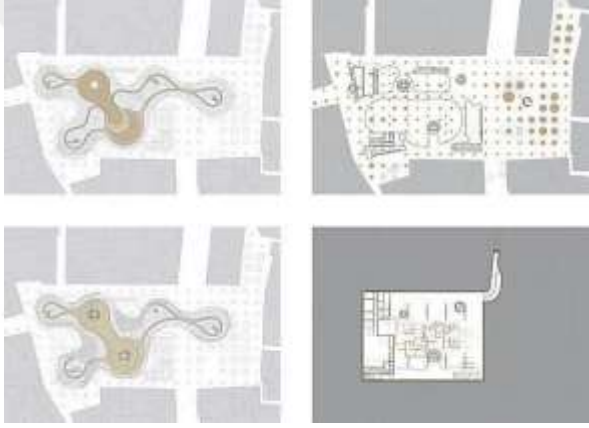
Metropol Parasol bir kanopi olarak dünyadaki en büyük simgesel ahşap yapısı olmanın yanında heyecan uyandıran fantastik görüntüsüyle mimari bir yeniliğin önemli bir örneğini teşkil eder ve şeffaflığı, hafifliği ve ana yapının taşıyıcı sistemlere dayanmaması ile belirgindir. Eski bir otoparkın dönüştürülmesi suretiyle kültür ve iletişimin merkezi haline gelen meydana yenilikçi bir anlam, hareket ve gölgeler kazandıran yapı, poliüretan kaplı kereste yapılarından oluşmaktadır (URL 4, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
İspanya'nın güneybatısında bir şehir olan Sevilla'nın gölgeye duyduğu ihtiyacı tasarımın merkezine alan yapı, meydanı ağ şeklindeki geometriyle örtterek hem bu reel ihtiyaca cevap vermekte hem de teras işleviyle şehir manzarası izlemeyi mümkün kılmaktadır.	Yapının yer aldığı kent lokasyonu kentlilerin ulaşım için çok fazla çaba harcamadığı, erişimi kolay bir yerdedir. Meydandaki hareketliliği hem içine almakta hem de kendisi hareketlilik yaratmaktadır	Metropol Parasol'un bir sosyal etkinlik merkezi haline gelmesini tasarımın bu özellikleri sağlamaktadır (URL 9, 2019).

Şekil 2. Metropol-Parasol mekân örtü ilişkisi (URL 6-8, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Yapının içerisinde arkeoloji müzesi, market, yükseltilmiş meydan, barlar ve restoranlara yer verilerek çok fonksiyonlu olması sağlanmış, öte yandan bunların yer seviyesinin altında oluşturulması suretiyle kentsel mekân algısının ve meydanı kullanan insanların izlediği rotaların olabildiğince korunması hedeflenmiştir.	Metropol Parasol kent halkının geleneksel toplanma alanı olma niteliğini kazanmış ve hem Paskalya haftasında yapılan kutlamalara hem de protestolara ev sahipliği yapmasıyla demokratik bilincin ve dayanışmanın merkezi haline gelmiştir.	Taç benzeri bu örtü, içine kentli sakinleri olduğu kadar, diğer ziyaretçilerin ve turistlerin de altında toplanacağı ve zaman geçireceği bir işlev görmektedir. Böylece yapı, eğlence ve ticaret gibi çeşitli aktivitelerin üretildiği bir mekân özelliği kazanmıştır (URL 5, 2019).

Şekil 3. Metropol-Parasol etkinlik örtü ilişkisi (URL 10-12, 2019)

BIÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Yapının çatısı dalgalanan şemsiye biçiminde inşa edilmiştir. Bu çatı, dünyadaki en geniş açıklığı örten ahşap örtü sistemi olma niteliğini taşımaktadır. ‘Şehir şemsiyesi’ anlamına gelen Metropol Parasol meydanın üzerine yerleştirilmiş bir örtü görevi görmektedir. Yapıyı oluşturan ahşap kafes sistem, betonarme temeller üzerinden yükselmektedir. Ahşap kanopinin üzerinde, bazı bölgelerde yükselip bazı bölgelerde kanopinin altına giren yürüme yolları bulunmaktadır.</p>
	<p>Yenilikçi bir mimari olarak dikkat çeken yapı aynı zamanda referanslarını Sevilla’nın ortaçağ mimari dokusundan almaktadır. Bu yönüyle çağdaş bir yer iminin geçmişle kurduğu köprü algısının başarılı bir örneğidir. Arkeolojik kazı bölgelerinde kullanılan örtü izlenimi veren yapı, eski ve yeni havasını aynı anda verebilen bir estetik başarıyı temsil etmektedir (URL 13, 2019).</p>

Şekil 4. Metropol- Parasol biçim örtü ilişkisi (URL 14-15, 2019)

- Helix Köprüsü

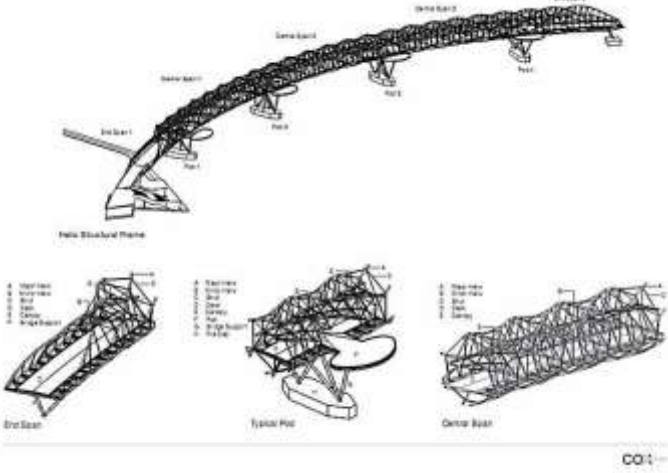
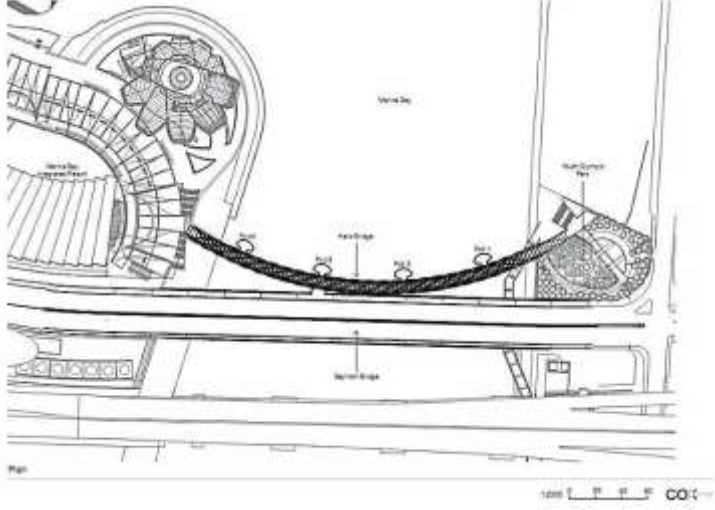
Köprünün kavisli yapısı hem biçimsel olarak yan taraftaki taşıt yolunu bütünlemede hem de kentlilerin körfezi her açıdan izleyerek yürüyüşler yapmasını mümkün kılmaktadır. Gece kullanımı için düşünülen aydınlatmaları yapının daha çekici ve uzun süre vakit geçirilebilir olmasını sağlamaktadır (URL16,2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Yapının dinamik bir mekân deneyimi sağlaması içinden geçilebilen bir tasarımla inşa edilmiş olmasından kaynaklanmaktadır	Sarmal borular ile ara bağları arasındaki bölümlere entegre edilen kanopiler spiralin iç kısımları boyunca yerleştirilmiş ve çentikli cam ile delikli çelik hasırdan yapılmıştır.	Tropik iklimsel özelliklere uygun olarak yaya yolu güneş ışığından ve yoğun yağıştan korumak amacıyla gölge ve barınak sağlayan kanopiler köprü'nün belirgin özellikleri arasında yer almaktadır. (URL 16, 2019).

Şekil 5. Helix Köprüsü mekân örtü ilişkisi (URL 17-19, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Yayaların Singapur Körfezi'nin etkileyici manzarasını 360 derece izleyebilmeleri için köprü üstünde dört adet oval formulu seyir terası bulunmaktadır.	Terasların köprü üzerindeki konuşlandırılmaları, yeni bir kentsel toplanma alanı oluşturmak ve Singapur'un mevcut ve gelişmekte olan kentsel bölgeleri arasında işlevsel bir bağlantı sağlamak stratejik amaçları gözetilerek yapılmıştır (URL 16, 2019).	

Şekil 6. Helix Köprüsü etkinlik örtü ilişkisi (URL 21-23, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>DNA molekülünün doğal kavisli yapısından esinlenerek tasarlanan köprü, görünüşte önemli bir yük taşıyamıyor izlenimi vermektedir. Boru üzerindeki sarmal hareketli olarak tasarlanmıştır. Dört adet yumurtalık şeklindeki 'bakla', insanların köprü şeklini daha fazla takdir etmelerini ve körfez olaylarını izlemek için toplama alanı sağlamasını sağlayan yapıdan uzaklaşmaktadır.</p>
	<p>Plan köprüyü bitişik bir doğrusal taşıt köprüsünden uzağa eğmek, böylece yaya bağlantı noktası için bir noktaya değmekle birlikte, her iki uçtaki mevcut gezinti yollarında akıcı bir şekilde devam etmek için her yöne doğru iniş yapmak şeklinde tasarlanmıştır. Çift sarmal yapı, eğrisel planla bütünleşen, hem verimli hem de heyecan verici bir form olarak tasarlanmıştır (URL 16, 2019).</p>

Şekil 7. Helix Köprüsü biçim örtü ilişkisi (URL 16, 2019)

- Mur Adası

2017 yılında vefat eden Amerikalı tasarımcı Vito Hannibal Acconci, Graz'ın tarihi şehir merkezindeki Mur Nehri üzerinde, yeni binyılın etkileşimli, çok işlevli bir meydanı olan Su Adası'nı yaratmıştır. Bu yapay adada yüzen tiyatro, oyun alanı, kafeterya ve bar bulunmaktadır. İzole edilmiş tek bir alan yoktur: açık hava tiyatrosu, oyun alanı ve cam kubbe ile örtülü kafe iç içe geçmiştir ve adayı birbirine bağlayan iki rampa dahil olmak üzere adanın genel şeklini vurgulayan spiral bir geçit boyunca birleşmektedir. Acconci yapıyı şöyle tarif etmektedir: “İnsanlar tiyatrodaki oturlarsa arkadaki oyun alanını görürler, kafede oturlarsa kafenin çatısının bir bölümünü oluşturan oyun alanı tarafından

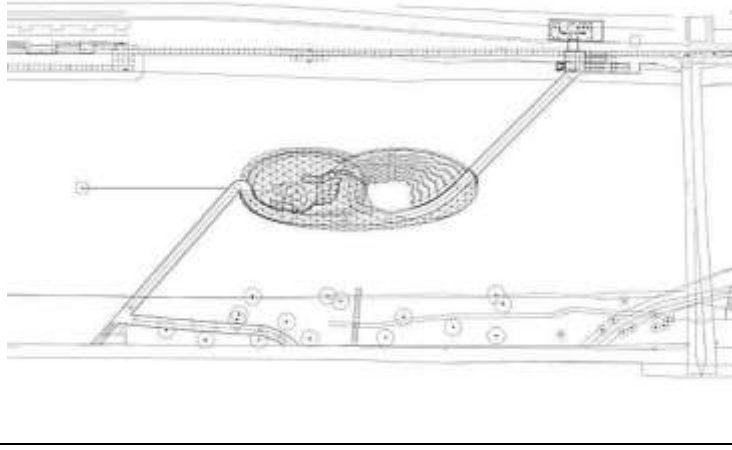

korunurlar. Bu farklı işlevler kökten ayrılmamalı: adanın etrafında su akıyor ve aynı zamanda akan ve değişken bir nesne inşa etmek istedik” (URL 23, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Nehirde bir bükülme, nehirde bir düğüm, nehrin ortasında bir dolaşım yolu.</p> <p>Dolaşım rotası ise bir ada. Ada, kubbeye dönüşen bir kâse formundadır.</p>		<p>Kâse bir tiyatro işlevi görür, kâsenin içi, kâsenin dibinde bir aşamaya inen, ağartıcılarla (şeffaf ağartıcılar, ızgara veya delikli metalden yapılmış) tasarlanmıştır. Kase tiyatro olarak kullanılmadığında, nehrin ortasında kentsel bir alan, toplanma mekânı olarak işlev görür (URL 23, 2019).</p>

Şekil 8. Mur Adası mekân örtü ilişkisi (URL 24-26, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Kubbe bir kafe/restoran olarak hizmet vermekte, yukarıdan bir terasa veya aşağıdan, restoran/baraya girilmektedir. Alt katı örten örtü, kubbenin kenarındaki şezlongları oluşturmak için aşağıya bükülebilmektedir. Terasın çevresi iç mekâna doğru dönen masa ve koltuklardan oluşmaktadır.</p>		<p>Kubbenin terse döndüğü yerde bir oyun alanı oluşturulmuştur. Tırmanma alanı olan bir ızgara şeklinde tasarlanmıştır.</p> <p>Etkinlik alanları biraz karmaşıktır. Tiyatroda sahnenin zemini oyun alanıdır, seyirciler oturup sahneye odaklanırken, arka planda çocuklar için bir başka oyun alanı vardır (URL 23, 2019).</p>

Şekil 9. Mur Adası etkinlik örtü ilişkisi (URL 27-29, 2019)

BIÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Mavi ve beyaz renkte bir kafenin üstünde suyla soğutulan kubbeli cam çatı yer almaktadır. Kafe ve amfityatro arasında iplerden oluşan üç boyutlu bir labirent ve çocuklar için bir oyun alanı bulunmaktadır.</p>
	<p>Kavisli ve bükülmüş biçim yarı açık bir kabağa benzemektedir. Açık kısımda, dalga benzeri mavi banklar her türlü etkinlik için bir amfityatro işlevi görmektedir (URL 30, 2019).</p>

Şekil 10. Mur Adası biçim örtü ilişkisi (URL 30, 2019)

2.4.2. Üstünde Yürünebilen Örtüler

Kentsel konum içerisinde “ON= Üstünde Olma” durumu kullanıcının mekân üzerinde etkinlik yapabilme durumunu tanımlamaktadır. Bu başlık altında, yerden yükselen örtünün hem altındaki mekânı örtme hem de yeni bir mekânın tabanı olma özelliklerinin olduğu örtü örnekleri incelenecektir.

Üstüne yürünebilen ve bulunduğu peyzajın bir devamı konumunda olan bu örtülere örnekler Tokyo’daki Fuji Anaokulu, Namba Park Alışveriş Merkezi ve Singapur’daki Nayang Teknoloji Üniversitesidir (Şekil 11).

ÜSTÜNDE YÜRÜNEBİLEN ÖRTÜLER		ÜSTÜNDE (ON)
		<p>ON on the 4th floor</p> <p>on the bus</p>
		
FUJİ ANAOKULU	NAMBA PARK ALIŞVERİŞ MERKEZİ	NANYANG TEKNOLOJİ UNİVERSİTESİ
Mimar: Tezuka Architects Yapım Yılı: 2007 Yer: Tokyo, Japonya	Mimar: Jon Jerde Yapım Yılı: 2003 Yer: Osaka, Japonya	Tasarımcı: CPG Danışmanlık Şirketi Yapım Yılı: 2006 Yer: Nanyang, Singapur

Şekil 11.Üstünde yürünebilen örtü örnekleri (URL 31-33, 2019)

- Fuji Anaokulu

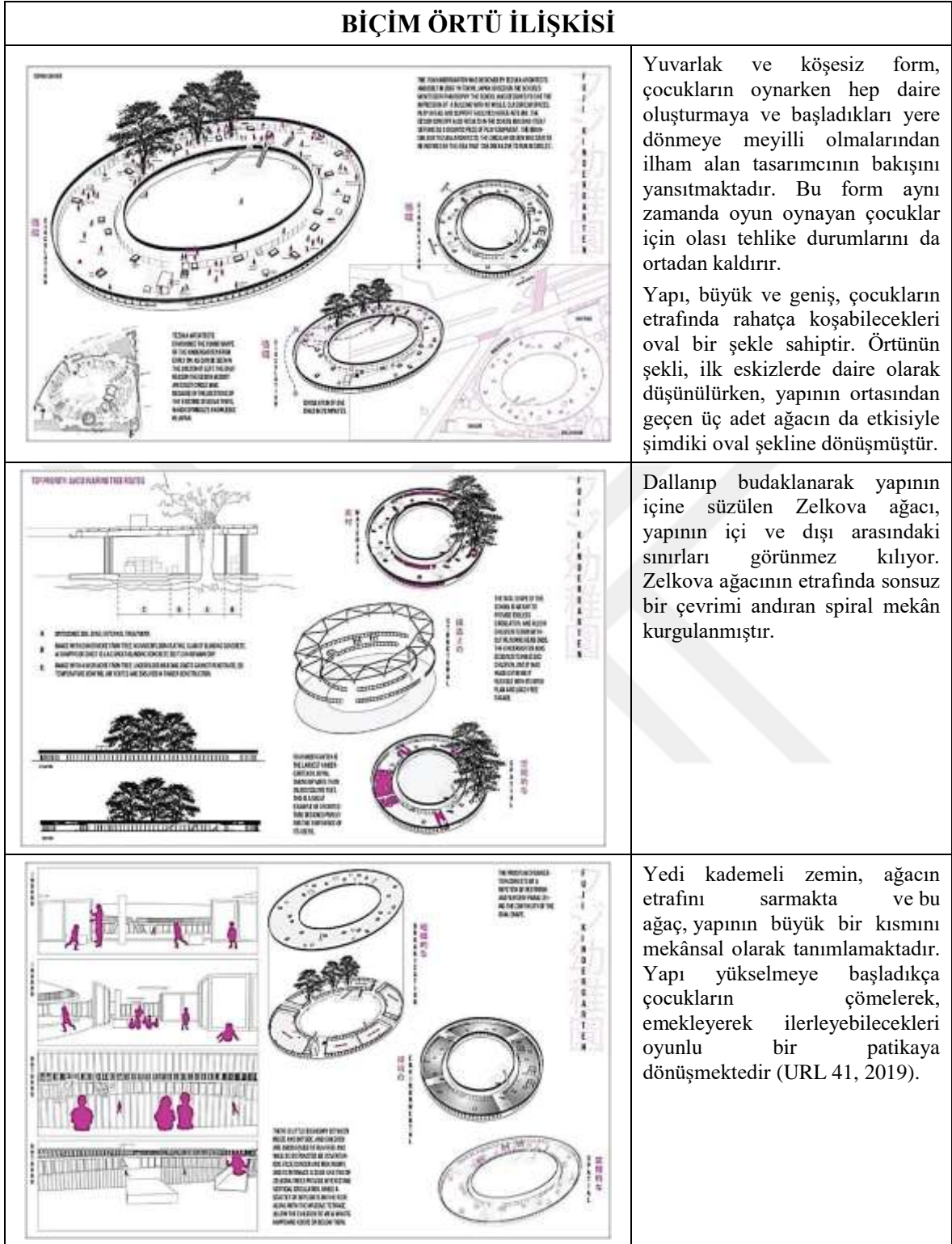
Üstünde Yürünebilen Örtüler başlığının ilk örneği olan Fuji Anaokulu Japonya'nın Tokyo kentinde bir çatı evi olarak tasarlanmıştır. Erken çocukluk eğitim mimarisinde tipik fiziksel engelleri kırarak çocukların oynamasını kolaylaştıran ve sosyal etkileşime teşvik eden, tek katlı, oval biçimli bir yapı niteliği taşımaktadır. Halkanın içini büyük sürgülü cam kapılar kaplamakta ve yılın büyük bir bölümünde, çocukların iç ve dış alanlar arasında serbestçe dolaşarak bağımsızlık duygusunu pekiştirmekte ve sosyalleşmeyi sağlamaktadır. Böylece erişilebilir bir çatı olarak örtü, ana oyun yeri haline gelir ve öğrencilere koşmaları, zıplamaları ve oynamaları için geniş bir yol sunar (URL 34, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Köşesiz ve ölü alanı olmayan yapı son derece açık ve şeffaftır. Binanın ortasında geniş ve yeşil bir oyun alanı yer almaktadır. Yapının çatısı da üzerine çıkılabilen ve oyun amaçlı olarak kullanılabilir şekilde tasarlanmıştır.</p>	<p>Yapının tasarımcıları başı ve sonu olmayan, dolayısıyla fiziki kısıtlamalardan uzak ve serbest dolaşıma imkan veren bir yapı hedeflemiştir. Mekânın geçişlerinin belirsiz olması ve kesin mekân ayrımları olmaması, gizli ya da ulaşılabilen odalara yer verilmemesi, çocuklara özgür bir mekân tüketimi hissi vermektedir. Ayırıcı duvarların olmaması, sınıfların birbirinden alanları belirleyen mobilyalar ve ağaç bloklarıyla ayrılması, mekândaki açıklık ve serbestlik üzerinden sosyal etkileşimi de sağlamaktadır.</p>	<p>Oyun alanı, bir Japon Zelkova ağacının etrafında konumlandırılmış şeffaf cam mekânlar aracılığıyla yükselen bir yapıdır. Projenin odak noktasını oluşturan ağaç, sıradan bir ağaçtan oldukça farklıdır (URL 34, 2019)</p>

Şekil 12. Fuji Anaokulu mekân örtü ilişkisi (URL 35-37, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Tasarımcılar yapının ortasında bulunan ağaca binanın kendisinden daha çok önem vermişler ve yapıyı mümkün olduğunca hafif tutarak çocukları ağaçlara tırmanmaya teşvik etmişlerdir. Eğer bir çocuk yeterince güçlüyse, bir üst kata merdiven kullanmadan ulaşabilmektedir.</p>	<p>Yapının ortasında geniş ve yeşil bir oyun alanı bulunmaktadır, ayrıca yapının çatısı da kullanılabilir şekilde tasarlanmıştır.</p>	<p>Yapının ortasında yer alan bahçede bir etkinliği izlemek isteyen çocuklar hep birlikte çatıya çıkıp, çatının kenarlarındaki korkuluklardan ayaklarını sarkıtarak etkinlikleri izleyebilmektedir. Bu durum, sıradan bir yapı elemanını, değişik deneyim imkânlarını barındıran bir platforma dönüştürmektedir (URL 38, 2019).</p>

Şekil 13. Fuji Anaokulu etkinlik örtü ilişkisi (URL 39-40, 2019)

Şekil 14. Fuji Anaokulu biçim örtü ilişkisi (URL 42, 2019)

- Namba Park Alışveriş Merkezi

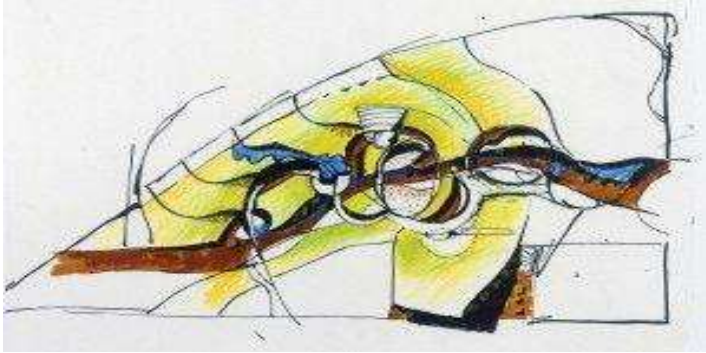
Osaka'daki bu proje, eski beyzbol sahasına inşa edilen içinde suni bir kanyon ve çatısında bir park barındıran bir yapıdır. Alışveriş alanları ve kafe - restoranlar, yer seviyesinden başlayarak hafifçe yükselen sekiz kata dağılmıştır (URL 43, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Namba Parks, zengin peyzaj unsurlarıyla donatılmıştır ve eğlence, kültür ve dinlence etkileşimini yaratan son derece dikkat çeken bir kentsel yaşam merkezidir. Namba Parks, Osaka şehrinde eşsiz bir mimari yapıya sahip devasa bir alışveriş kompleksi olarak, her seviyede çatı bahçesi olan bir dizi yükselen terastan oluşmaktadır.	Yapı; alışveriş merkezleri, geniş çimler, göletler, şelaleler ve çatıya yayılmış ağaç bahçeleriyle iç içe bir komplekstir. Çok katlı mağazalar, yemek alanları ve eğlence mekânlarının bir araya gelmesinden oluşmuştur.	Çatı katında açık bir oditoryum, çocuk oyun alanı, yeşil alanlar, sinema girişi ve çeşitli restoranlar yer almaktadır (URL 43, 2019).

Şekil 15. Namba Park Alışveriş Merkezi mekân örtü ilişkisi (URL 44-46, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Yapının ortasından geçen ve her katta çarpıcı manzaralar sunan devasa bir "kanyon" bulunmaktadır. Bu kanyonun etrafında dokuz kata yayılmış mağaza, restoran, sinema ve açık hava çatı arenası gibi diğer tesisler yer almaktadır.	Çatı katında, açık hava konserleri ve diğer etkinlikler için bir amfityatro ve peyzaj bahçesi bulunmaktadır.	Bahçeye çiçekler, çalılar ve ağaçlar dikilmiştir ve yapraklı teraslarda 9. kattan başlayarak zemin kat seviyesine kadar yürüme yolları vardır (URL 47, 2019).

Şekil 16. Namba Park Alışveriş Merkezi etkinlik örtü ilişkisi (URL 48 ve URL 49, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	Yürüyüş yolunun kısmi olarak örtülmüş olması, kötü havalarda ziyareti artırmakta ve açık hava ortamı yaratmaya yakın bir ortam oluşturmaktadır. Oval merkezde bir asansör kulesi yükselmekte ve camla kaplı yaya köprüleri kanyonun, farklı noktalardaki çeşitli noktalardan geçerek iç mekânı birbirine bağlamaktadır.
	Açık alan, tamamıyla düzensiz ve eğrisel özellik göstermektedir (URL 50, 2019).

Şekil 17. Namba Park Alışveriş Merkezi biçim örtü ilişkisi (URL 51 ve URL 52, 2019)

- Nanyang Teknoloji Üniversitesi

İki eğimli ve konik yapı, Üniversitenin Sanat, Tasarım ve Medya Okulunun çatısını oluşturan üçüncü bir yaya bağlantısı, iki düzineden fazla stüdyo, laboratuvar ve iki

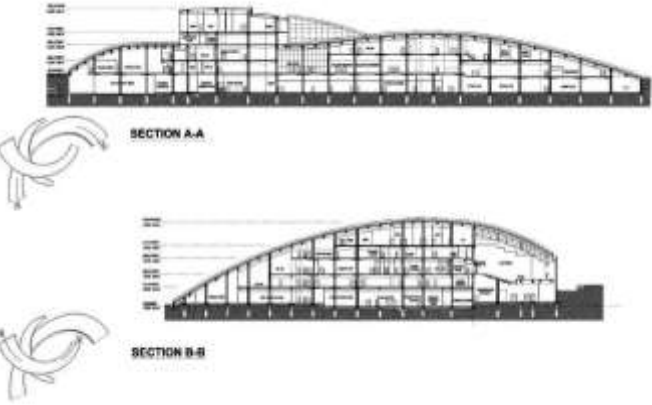

galeriden oluşan, 215.000 metrekarelik zarif bir yapıdır. Ders salonlarının yanı sıra, bir ses sahnesi, 450 kişilik bir oditoryum, prototip odaları, kütüphaneyi kapsayan diğer alanlarda konferans salonları da bulunmaktadır. Kenarlar boyunca merdivenlerle erişilebilen kavisli, yeşil çatılar açık alan kaybını önlerken kullanıcılara toplanma imkânı sunmaktadır. Bu projenin özelliklerinden biri, peyzaj ve yapı arasındaki sınırları bulanıklaştırarak, onu kampüs binalarının geri kalanından ayıran özel çatı tasarımıdır (URL53, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Yapı, kampüsün ormanlık bir köşesinde yapıyı ve peyzajı yüksek teknolojiyle birleştiren bir şekilde inşa edilmiştir. Organik ve bitkisel bir formda yapılmıştır. Yay şekli verilmiş çatılar yeşildir ve kampüsteki diğer yapılardan ayırır. Çatılar, doğrusal fikirlere meydan okuyan ve algıyı karıştıran gayri resmi buluşma alanları olarak işlev görmektedir. Çatılar aynı zamanda açık mekân yaratmakta, binayı izole etmekte, çevresindeki havayı soğutmakta ve peyzaj sulama için yağmur suyunu toplamaktadır.</p>	<p>Kavisli çatılara kenarlarda yer alan merdivenlerle erişilebilmektedir, ancak altı yeşil çatı bölümünden sadece bir tanesi oturmak için en uygun düşük eğime sahiptir. Dış cephe cam olduğundan dışardaki manzaraya tam bir görsel erişim sağlar. Öğrencilerin akşam buluşmalarına imkan sağlamak için çatıya ışıklar yerleştirilmiştir.</p>	<p>Çatının yeşil olması çevresiyle bütünlük gösterene estetik bir dış mekân olmanın yanı sıra, ortam sıcaklığını düşük tutmakta ve gündüzleri sıcaklığı azaltmaktadır. Yapıyı örten bu yeşil alan hem örtü, hem de üzerinde yürünebilen bir açık alan olarak hizmet vermektedir (URL 53, 2019).</p>

Şekil 18. Nanyang Teknoloji Üniversitesi mekân örtü ilişkisi (URL 54-56, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Çatılar seyir ve oturma amacına hizmet etmekle birlikte, mimari olarak bundan daha fazla anlam taşımaktadır: binayı izole etmekte, yağmur suyunu toplamakta ve çevresindeki havayı soğutmaktadır. Binaya karakteristiğini veren çatılar, doğal yeşilliklerle harmanlanmış çimli alan sayesinde çevresiyle de oldukça uyumludur.</p>	<p>Yeşil örtüler hem çatı görevi görmekte hem de üzerinde gezinme imkânı sunmaktadır. Çatılar doğal çevresi içinde sadece hafifçe yükselerek dikkat çekmekte ve öğrenciler, öğretim üyeleri ve ziyaretçiler için buluşma yeri olarak hizmet etmektedir.</p>	<p>Yapının içinde öğretmen odaları, konferans salonu, kütüphane, derslikler ve çalışma alanları gibi çok sayıda günlük kullanım yerleri bulunmaktadır. Ayrıca binanın cephesinde öğrencilerin çalışmalarını sergileyebilecekleri bir galeri yer almakta ve tasarımın dönüşlü olması kitaplardan uzaklaşmak ve hızlı bir mola vermek için, sessiz bir açık alan olarak merkezi bir açık vadi sağlamaktadır (URL 56, 2019).</p>

Şekil 19. Nanyang Teknoloji Üniversitesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 56, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Okuldan ziyade küçük bir dağa benzeyen yağı türünün tek örneğidir ve yapı, “bina dışı” olacak şekilde tasarlanmıştır. Tasarımdaki temel özellik neredeyse 45 derecelik bir eğime sahip olan yeşil çatıdır. İki eğimli ve konik yay üçüncü bir yaya bağlanmaktadır ve bu üçüncü yay, Sanat, Tasarım ve Medya Okulu'nun çatısını oluşturmaktadır.</p>
	<p>Batık, badem şeklindeki avlu, binanın iki ana kolu arasındaki boşluktan oluşmaktadır. Cephe duvarlarının cam olması görsel erişim bütünlüğünü olabildiğince sağlamaktadır (URL 56, 2019).</p>

Şekil 20. Nanyang Teknoloji Üniversitesi biçim örtü ilişkisi (URL 56, 2019)

2.4.3. Mekâni Kapsayan Örtüler (AT)

(At) kelimesi, bir yerde olmak anlamında gelmekte ve mekâni kapsayan örtüler için (at) kelimesi kullanılmaktadır. Bir üst örtü yapısal kompleksinde olmak, Münih Olimpiyat Stadında bulunmak örneğindeki gibi kullanılmaktadır (Şekil 21).

Bu örtülerin formları buldukları topoğrafya ile uyumlu, biçimini topoğrafyadan almıştır.

MEKÂNI KAPSAYAN ÖRTÜLER		ORADA (AT)	
		<p>AT</p> <p>at the supermarket</p> <p>at the bus stop</p> 	
			
MÜNİH OLİMPİYAT PARKI	EDEN PROJESİ BOTANİK PARKI	SINGAPUR GARDENS BY THE BAY	ECORIUM
Mimar: Frei Otto Yapım Yılı: 1972 Yer: Münih, Almanya	Mimar: Nicholas Grimshaw Yapım Yılı: 1996 Yer: Cornwall, Birleşik Krallık	Mimar: Patrick Bellew Yapım Yılı: 2006 Yer: Singapur	Mimar: Samoo Mimarlar ve Mühendisler Yapım Yılı: 2013 Yer: Seocheon, Güney Kore
	Mimar: Renzo Piano Yapım Yılı: 1998 Yer: Noumea, Yeni Kaledonya		
JEAN-MARIE TJIBAOU KÜLTÜR MEKREZİ			

Şekil 21. Mekâni kapsayan örtü örnekleri (URL 57-61, 2019)

- Münih Olimpiyat Parkı

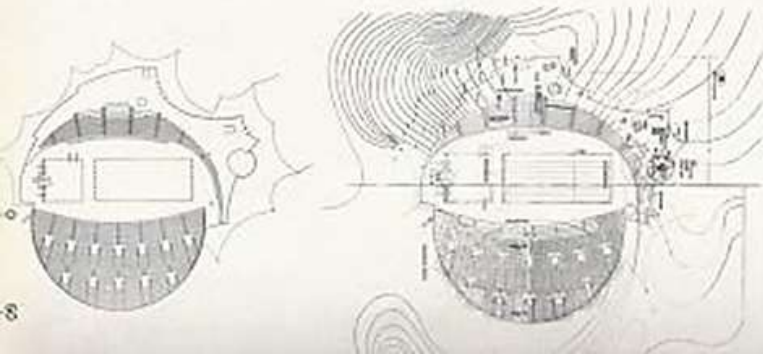
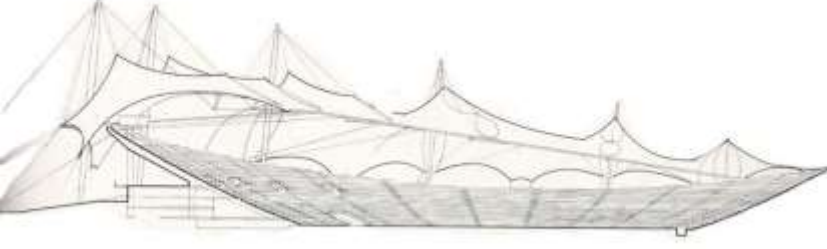
Proje, 1936'da Berlin'de yapılmış olan ilk Olimpiyatlardan sonra dünyaya yeni bir Almanya'yı tanıtmaya açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir (URL 62, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Oldukça geniş bir alanda minimum taşıyıcı öğeyle tasarlanmış olan Münih Olimpiyat Stadyumu, dalgalanan bir ağ görüntüsüyle II. Dünya Savaşı bombalamaları sonucu oluşmuş büyük çukurların üstüne yapılmıştır. Yayılımındaki dinamizm ve çeşitli germe bağlantı detaylarıyla oluşturulan yapısıyla zamanın mimari diline oldukça yenilikçi bir yaklaşım getirmiştir.	Yapıdan değil peyzajdan yükselen bu yapıda, kendi ölçeğinde dramatik değişiklikler geçirerek stadyumun üstünde kaybolmaya başlayan sistem, yüzen yapay bir peyzaj hissi vermektedir. Sonra büyük hacimlerin yükselmesi için geniş açıklıklar bırakarak tekrar toprağa geri dönmektedir.	Olimpiyat kompleksinin en dikkate değer yönü, çekme çatısıdır. Burada örümcek ağlarından ve doğadan ilham alınarak, az enerji ve az malzemeyle mekânlar yaratılmıştır. Oluşturulan bu mekânlar gezinti amaçlı pek çok ziyaretçiyi alana çekmiş ve alanın bir yarı açık kentsel mekân olarak kullanılmasını sağlamıştır (URL 62, 2019).

Şekil 22. Münih Olimpiyat Parkı mekân örtü ilişkisi (URL 62 ve URL 63, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Örtü sistemi kapsamlı Olimpiyat Oyunlarına ve farklı etkinliklerde kullanılabilme elverişli ve esnek özellikler göstermektedir.	Farklı kullanımlara kültürel, sosyal veya dini birçok etkinliğe ev sahipliği yapması gösterilebilir.	Örtü sistem kullanıcıların oturmasına, stant vb. öğeler yerleştirilmesine olanak sağlamanın yanında komplekste yer alan binaları da örtme görevini üstlenmektedir. (URL 62, 2019).

Şekil 23. Münih Olimpiyat Parkı etkinlik örtü ilişkisi (URL 64-66, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Yapıyı oluşturan sürekli germe yüzey, tüm unsurları birleştirirken farklı büyüklükteki hacimleri hiyerarşik düzene koyan bir karakter de göstermektedir. Yüzeyi oluşturan örtü membran, kendilerini taşıyan bir dizi direktten daha yüksekte kendilerini bu direklerden tamamen ayırmaktadır. Böylece dramatik bir serpilme hissi yaratılmakta ve arazinin değişen formuna, ölçeğine ve farklı kesitlerindeki karakteristiğine daha uygun hale gelme imkânı kazanmaktadır.</p>
	<p>Olimpiyat Stadyumu tasarımcıları konsept olarak, arazi boyunca akan, serilen ve Alplerin ritmik görünüşünü taklit eden bir yapı oluşturmuşlardır. Bu yapı bir bulut gibi asılı kalan, havuzlar, spor salonu ve ana stadyum üstünde dalgalanarak yüzmektedir (URL 67, 2019).</p>

Şekil 24. Münih Olimpiyat Parkı biçim örtü ilişkisi (URL 68 ve URL 69, 2019)

- Eden Projesi Botanik Parkı

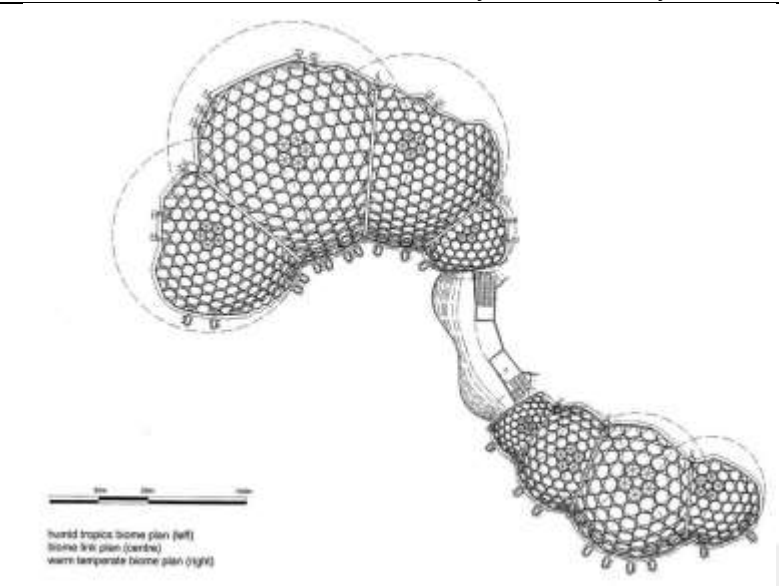
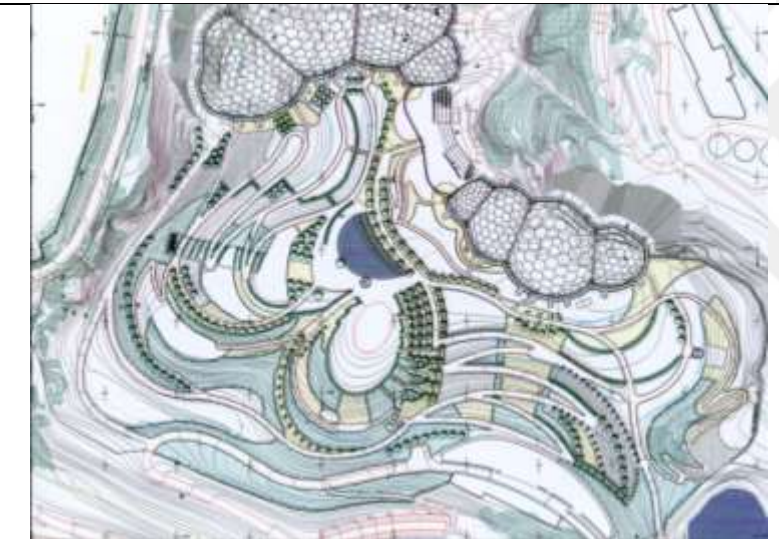
Dünyadaki en büyük sera alanı olan Eden projesi yeryüzünün her tarafından toplanmış 3.865 bitki türünün sergilendiği yapay biyomlardan oluşmaktadır. Yaşam hakkında yeni bir düşünce biçimini sunmak için tasarlanan bu yapı; ekoloji, bilim, sanat ve mimariyi çok başarılı bir şekilde birleştirmektedir. Hem enformel hem de eğlenceli bir deneyim sunan proje, aynı zamanda sürdürülebilir geleceğin koşulu olarak insanların bitki örtüsü ve ağaçların varlığına bağımlı olduklarını hatırlatmaktadır (URL 70, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Eden Projesi İngiltere'nin Cornwall bölgesinde yer almakta ve "dünyanın en büyük serası" olarak bilinen binlerce bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır. Kil çukurundan, binlerce ziyaretçiyi ağırlayan bir yapıya dönüştürülmüştür.	Eden Projesi'ndeki sera tasarımı kubbeli teatral bir yaklaşımın ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Projeye 20. yüzyılın sonlarındaki botanik bahçelerindeki gibi bir sahneleme yaratılmıştır. İç mekânda görkemli bir görünüm egemen olurken dışarıdaki sergiler eski botanik bahçelerindeki gibi parça parça birbirine eklenmiştir, bununla birlikte iki ayaklı bir geometri geliştirilerek 17. yüzyıl bahçelerinin dikdörtgen geometrisinden uzaklaşmıştır.	Büyük tropik serada Amazon, Batı Afrika, Malezya ve Okyanusya'dan getirilen bitkiler ve ürünler şelale, akarsu, havuz ve Malaya evleriyle birlikte sergilenmektedir. Ilıman iklim serası California'dan Güney Afrika'ya Batı Avustralya'ya ve Akdeniz havzasına uzanan Akdeniz iklim kuşağının florasını sunmaktadır. Bu iki biyolojik mekân çim örtülü bir çatıya sahiptir (URL 70, 2019).

Şekil 25. Eden Projesi Botanik Parkı mekân örtü ilişkisi (URL 70-72, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Eden Projesi'ni benzersiz kılan aynı coğrafyada görülmesi teknik olarak mümkün olmayan binlerce bitkiyi bir günde görme şansını vermesidir. Sürdürülebilir mimarinin farklı örnekleri yüzlerce beşgen ve altıgen biyom içinde binlerce bitki türü doğal ortam ilişkileri içinde yetişmektedir. Bu beşgen ve altıgen plastikler çelik ile çevrelenip desteklenmektedir. Eden Projesi sayesinde yalnızca bitkilerin gezildiği bir alan değil insanların doğa ve bitkiler hakkında eğitildiği bir mekân ortaya çıkmıştır.	Proje tasarlanırken yaratılan alanlar ile çocuklar ve yetişkinler doğa ve sürdürülebilir yaşam hakkında bilgiler almakta, alanda sürekli olarak workshoplar düzenlenmektedir. Bir seradan daha çok geniş bir kentsel mekân olarak tasarlanan Eden, dünyanın farklı yerinden bitkileri barındırırken aynı zamanda açık hava bahçeleri ile ferah bir gezinti imkânı da sunmaktadır.	Eden Projesi ziyaretçileri dünyanın en büyük yağmur ormanı ile birlikte son teknoloji mimari yapıları da görme şansını yakalamaktadır. Yıl boyunca devam eden bahçe sergileri ile farklı bitkilerin arasında dolanırken tekrarı olmayan bir tecrübe yaşamaktadır. Mekânda ayrıca müzik, heykel gibi sanat aktiviteleri yanında çeşitli performans sanatları da sergilenmektedir. Bir yandan bitkiler ve doğa hakkında farkındalık oluşturan bu sosyal mekân, diğer yandan ziyaretçilerine restoran, kafe ve oteli ile farklı bir yaşam alanı da sunmaktadır (URL 73, 2019).

Şekil 26. Eden Projesi Botanik Parkı etkinlik örtü ilişkisi (URL 74-76, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Mimar Grimshaw, biri nemli tropik, öteki ılıman iklim özelliklerine sahip iki sera tasarlamıştır. Biyom olarak adlandırılan bu seralar yapısal nitelikleriyle pek çok yenilik içermektedir. Her biri dört kubbeden oluşan biyomlar bugüne kadar yapılmış en büyük ve en hafif jeodezik yapılar olarak nitelenmektedir.</p> <p>Kubbeler kendi kendini taşıyan, birbiriyle bağlantılı çelik borulardan oluşturulmuştur ve beşgen ve altıgenlerden oluşmaktadır.</p>
	<p>Çelik konstrüksiyonla oluşturulan, adeta dev bir örümcek ağını andıran biyomların kabuğu, cam kullanımı yasaklandığı için yarı transparan bir örtü ile kaplıdır.</p> <p>Terkedilmiş bir taş ocağının içine yerleştirilmiş, aynı anda gömülü bir manzara özelliği ve değerli örnekleri ve bitkileri barındıran yabancı bir uzay aracı olarak yerleştirilmiş olan plan, kubbe konseptinin başarılı bir modern yorumu olarak kullanılmıştır (URL 73, 2019).</p>

Şekil 27. Eden Projesi Botanik Parkı biçim örtü ilişkisi (URL 77 ve URL 78, 2019)

- Singapur Gardens By The Bay

Proje, bahçecilik ve bahçe sanatının en iyisini sergileyen Singapur'un “Bahçede Bir Şehir” vizyonunun ayrılmaz bir parçasıdır. Cam ve çelik soğutmalı kış bahçeleri, Akdeniz ve Bulut Orman bölgelerinin iklimlerini ve bitki yaşamını tropik Singapur'a taşımaktadır.

Bu parkı diğer peyzaj projelerinden ayıran, kavramsallaştırmasıdır. Körfez Bahçeleri ana planı, yaya yollarının, bisiklet sirkülasyonlarının, Soğutulmuş Kış Bahçeleri olarak adlandırılan kapalı yeşil alanların ve bir dizi kentsel mekânın etkileşimli bir birleşimidir. En uygun alanlar keşif terasları, bulutlu dağ, Languid Gölü, Lion Grove ve Supertrees ve Çiçek Pazarı / Sergi Salonu'dur.

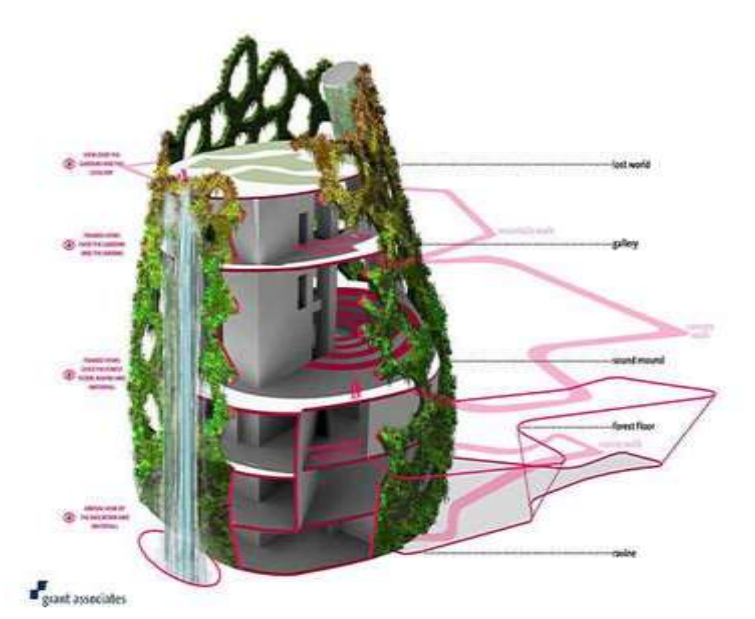
İki soğutmalı kış bahçesinin kapalı alanları açık alanlar kadar önemlidir. Dünyadaki en büyüleyici soğutmalı kış bahçelerinden ikisi, Körfez Bahçelerinde bulunmaktadır. Tasarımcıya göre, temel amaç, mümkün olduğu kadar hafif bir ızgara kabuğu ile basit bir yapı inşa ederek kapalı bahçe alanları oluşturmak, böylece örtünün mekânı oluşturmasını sağlamaktır (URL79, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Grant Associates tarafından tasarlanan 18 Supertrees, tropikal çiçekli dağcılar, epifitler ve eğrelti otlarının dikey gösterimi yoluyla “vay” faktörü yaratmaya önem veren ikonik dikey bahçelerdir. Supertrees'de aslı duran bir hava yaya geçidi ziyaretçiler için bahçelere benzersiz bir bakış açısı sağlamaktadır.	Mimarlar ve peyzaj mimarları ortak çalışmalarıyla, Singapur'da ağaç kuleleri, deniz kabuğu şeklinde seralar ve 30 metre yüksekliğinde insan yapımı bir şelale (slayt gösterisi eşliğinde) ile dolu muazzam bir tropik park tasarlamışlardır.	Proje aynı zamanda 'Bitkiler ve İnsanlar' ve 'Bitkiler ve Gezegen' temaları etrafında tasarlanan zengin bir Bahçe Bitkileri Bahçesini de içeriyor (URL 79, 2019).

Şekil 28. Singapur Gardens By the Bay mekân örtü ilişkisi (URL 80-82, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Körfez Bahçeleri, türünün dünyadaki en büyük bahçe projelerinden biridir. 50 metreye kadar yükseklik gösteren on sekiz adet 'Supertree' yapısı, damar benzeri bitki kaplamalarına sahiptir. 20 metre yükseklikteki köprülerle birbirine bağlanmışlardır ve en uzun olanın tepesinde bir bar bulunmaktadır.</p> <p>Ayrıca örtünün altında projeyi sadece büyük bir sera olmaktan çıkarıp aynı zamanda ziyaretçiler için bir kentsel mekân, sosyal alana dönüştüren temalı bahçeler, göl, ağaçlarla kaplı yürüyüş yolları, oyun alanı ve etkinlik alanı bulunmaktadır.</p>	<p>İki koleksiyon 'Bitkiler ve İnsanlar' ve 'Bitkiler ve Gezegen' üzerine odaklanmaktadır. Toplu çiçeklenme ve renkli yeşillik manzarası ile birlikte, bahçeler içinde renk ve doku ve koku gösterimi yaparak ziyaretçiler için büyüleyici bir deneyim sunmaktadır.</p>	<p>Bahçeleri için en son çevresel tasarım ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerine esas alan dünyanın en muhteşem tropik bahçeleri oluşturulmuştur.</p> <p>İnsanların doğa ile ilişkilerini yakalamak ve yenilikçi teknolojiyi kullanarak Singapur'un yerel sakinleri ve dünyanın dört bir yanından gelen ziyaretçiler için zengin yaşam tarzı, eğitim ve eğlence mekânları tasarlanmıştır (URL 83, 2019).</p>

Şekil 29. Singapur Gardens By the Bay etkinlik örtü ilişkisi (URL 84-86, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Orkide şeklinden ilham alan Grant Associates'in ana planı, doğa, teknoloji ve çevre yönetiminin zengin bir birleşimidir. Çarpıcı mimari yapılar, çok çeşitli bahçecilik teşhirleri, günlük ışık ve ses gösterileri, göller, ormanlar, etkinlik alanları ve bir dizi yemek ve perakende teklifiyle birleştirilmektedir. Tüm plan akılcıca bir çevresel altyapıya sahip ve normalde Singapur'da yetişemeyen nesli tükenmekte olan bitkilerin, ülkeye hem boş zaman hem de eğitim sağlayacak şekilde gelişmesine izin vermektedir.</p>
	<p>Tasarlanan iki dev biyom - Çiçek Kubbesi ve Bulut Orman Kubbesi - Akdeniz tipi iklim bölgeleri ve Tropikal Montan (Bulut Ormanı) ortamlarından bitkileri ve çiçekleri sergilemektedir. Kubbe biçiminde oluşturulan bu iki örtü bitkiler için sera alanıdır (URL 87, 2019).</p>

Şekil 30. Singapur Gardens By the Bay biçim örtü ilişkisi (URL 85, 88, 2019)

- Ecorium

Ecorium, doğanın ve biyo çeşitliliğin korunmasına odaklanmış bir eğitim merkezi içeren biyo kubbelere dayanan bir eko-mimari projedir. Dünyadaki çeşitli ekosistemleri farklı, alışılmadık bir şekilde doğrudan deneyimleme imkânı sunmaktadır. Doğanın birbirine bağlılığını ve dünya ekolojisini korumadaki kritik önemi vurgulayan verimli bir yeşil alan tasarımıdır. Ecorium, tropik bölgeden kutup bölgelerine uzanan beş farklı iklim bölgesinin küresel ekosistemini yeniden üretmek için çeşitli seralardan ve kontrollü

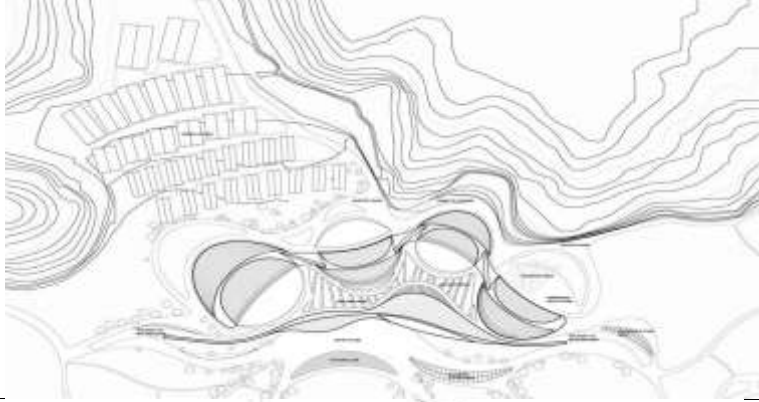
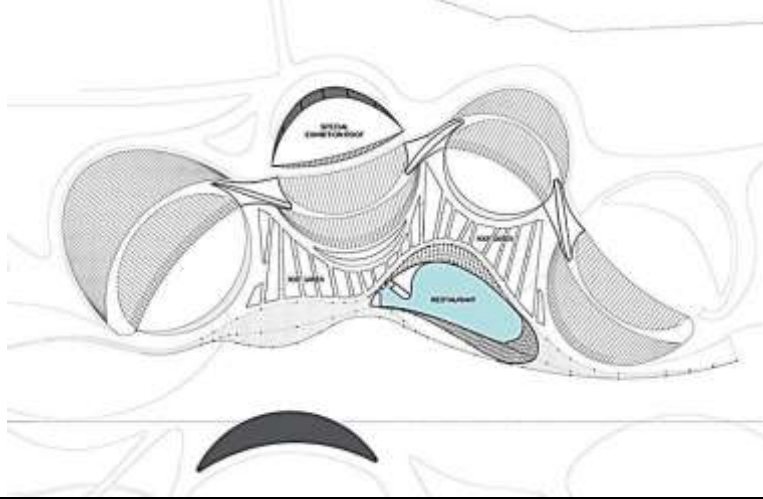
ortamlardan oluşmaktadır. 'Nature's Odyssey' konsepti ile tasarlanan bireysel iklim bölgeleri, ziyaretçilere çeşitli deneyimler sunan ana sergi dolaşım yolu olarak işlev gören doğrusal bir podyum ile gruplandırılmıştır (URL 89, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Geniş camlı biyomların her biri farklı iklim bölgelerine ev sahipliği yapmaktadır. Biyomlar üzerindeki örtü sistemi ile mekânı kapsayarak, çizdiği sınırlarla mekân olgusu yaratmaktadır.	Bu mekânlar arasındaki yollar, konukları her bölgeye yönlendirerek, en büyük, yemyeşil tropik yağmur ormanlarından, çöl, Akdeniz, kutup ve ılıman ortamların doğal ortamlarına kadar her bölgeye özgü flora ve faunaları görmelerini, duymalarını, hissetmelerini ve dokunmalarını sağlamaktadır.	Ve daha gerçekçi bir çevre duygusu sağlamak için, tüm tropik bölgenin panoramik manzarasını düzenleyen bir gözlem platformuna sahiptir (URL 89,2019).

Şekil 31. Ecorium mekân örtü ilişkisi (URL 90-92, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Ecorium'un içine gelen ziyaretçiler, çeşitli iklim bölgelerine göz gezdiren ve daimi sergiler, tiyatrolar, kafeteryalar ve hediyelik eşya dükkanları gibi çeşitli tesislere kolay erişim sağlayan büyük bir lobi tarafından karşılanır. Tropikal bölge ziyaretçilere sunulan ilk iklim bölgesidir.	En büyük sera olarak tasarlanan bölge, gelecekte çeşitli bitki ve ağaçların yetişmesi için yeterli alan sağlar. Sera, ziyaretçilerin tropik bir yağmur ormanının içindeymiş gibi görebileceği, duyabileceği, hissedebileceği ve dokunabileceği gerçekçi bir ortam sağlar.	Ecorium, tropik bölgeden kutup bölgelerine uzanan beş farklı iklim bölgesinin küresel ekosistemini yeniden üretmek için çeşitli seralardan ve kontrollü ortamlardan oluşur (URL 89, 2019).

Şekil 32. Ecorium etkinlik örtü ilişkisi (URL 90, URL 93-94, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	Proje konsepti, kıvrımlı bir nehrin gelişen erozyonunun yarattığı bir su kütlesi olan oxbow gölü şeklinden ilham almaktadır. Ziyaretçiler tropik yağmur ormanlarından, bulut ormanlarından, kuru tropiklerden, serin ılımanlardan ve Antarktika bölgelerinden flora ve faunaları görmek, işitmek, koklamak ve dokunmak üzere beş biyom boyunca dolaşmaktadırlar.
	Ekler bilinçli olarak, doğadaki bölgeler arasındaki bağlantıları korurken çeşitliliği vurgulamak için iklim bölgeleri kullanılarak sürekli bir seri olarak tasarlanmıştır. Ecorium fiziksel şekli ve tasarım özellikleriyle tamamen benzersiz ve operasyonda verimli bir yeşil tasarım modelidir (URL 95, 2019).

Şekil 33. Ecorium biçim örtü ilişkisi (URL 95, 2019)

- Jean-Marie Tjibaou Kültür Merkezi

Tjibaou Kültür Merkezi Avustralya'nın doğu kıyısı açıklarında halen Fransız toprağı kabul edilen Yeni Kaledonya'da bulunuyor. Kanak halkının doğa ile olan derin bağlarından ilham alan proje, iki ana amacı yerine getirmek üzere tasarlanmıştır; biri, Kanak'ın bina yeteneğini temsil etmek, diğeri ise cam, alüminyum, çelik ve modern ışık teknolojileri gibi modern malzemelerin kullanımını daha geleneksel ahşap ve taş ile birlikte yapmak.

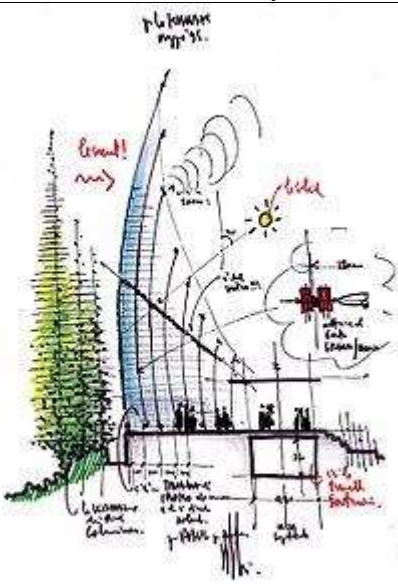
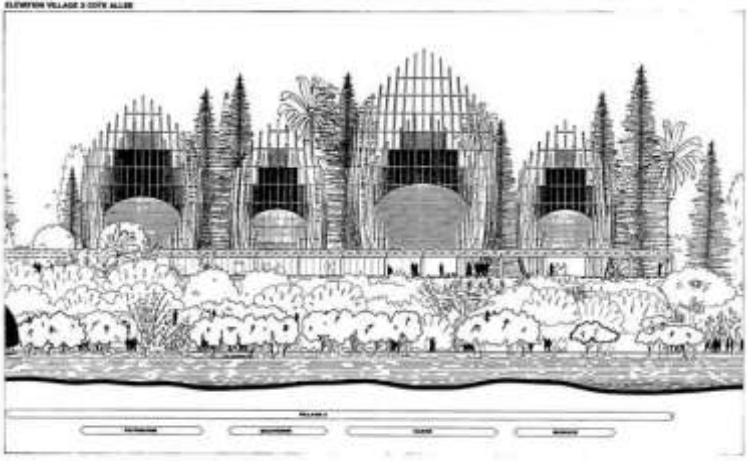
Proje, küçük pavyonlar ve ağaçlarla dolu alanlar kümesidir. Üç tarafı suyla çevrili Tina Yarımadası adı verilen bir topak üzerinde yer almaktadır. Sahanın yemyeşil bitki örtüsü, aralarında köylerin olduğu yollar ve patikalarla kesiliyor: bağlamları ile güçlü bağları olan bina kümeleri, açık ortak alanları tanımlayan yarım daire biçimlerindedir (URL 96, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Kültür merkezi, tepelik bir yarımada üzerinde, yüzü denize dönük 10 kulübeden oluşan 3 köyüyle dikkat çekmektedir. Kulübeler yarımada eğrisini takip eden bir koridor boyunca birbirlerine bağlanmaktadır ve her bir kulübenin farklı bir fonksiyonu vardır.</p>	<p>Burada, iroko ağacından lamine sütunların taşıdığı paslanmaz çelik ve camdan düz çatıları olan bitki ekili avlular binayı delmekte; hacimler, pasif soğutma sisteminin parçası olan ahşap ve cam güneş kesicilerle tanımlanmaktadır.</p>	<p>Yeni Kaledonya kulübelerinin işlevselliği mimari ve toplumsal olarak çoğaltılmış ve uyarlanmıştır ve her biri bir patika ile birbirine bağlanmıştır. Bu yapılar geleneksel Kanak yapılarına referans veren kavisli bir şekle sahiptir ve geleneksel dokuma bitkisel liflerden, ahşap kaburga ve kaburgalardan yapılmıştır (URL 96, 2019).</p>

Şekil 34. Jean-Marie Tjibaou Kültür Merkezi mekân örtü ilişkisi (URL 97-99, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Geleneksel Kanak şeflerinin evlerini başlangıç noktası olarak hassas bir şekilde kullanan tasarımcılar, yuvarlak, havadar kabuklardan anıtsal bir dizi oluşturmak için biçimlerini değiştirmiştir. Bunlardan yüksekliği 20 ila 28 metre arasında değişen on tanesi yamaç boyunca uzanmakta ve Pasifik kıyı şeridinde üstün bir varlık sergilemektedir.</p>	<p>Bu kulübelerde çeşitli fonksiyonlar görülmektedir. İlk grup sergi alanlarını, ikinci kulübe dizisi araştırma alanlarını, bir konferans odasını ve bir kütüphaneyi içermektedir. Son seri kulübeler müzik, dans, resim ve heykel stüdyolarını içermektedir.</p>	<p>Yapının düzensiz kenarıyla deniz arasında, yoğun olarak ekili, teraslarla şekillenmiş, açık hava sergi ve etkinlik hacimleri olarak kullanılacak halka açık alanlardan oluşan bir bant ve Kanak kültüründe mistik anlamlar taşıyan bazı yerel bitkilerin ziyaretçilerle tanıştırıldığı yarım adanın çevresi boyunca devam eden bir gezinti yolu bulunmaktadır (URL100, 2019).</p>

Şekil 35. Jean-Marie Tjibaou Kültür Merkezi etkinlik örtü ilişkisi (URL 101-103, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Tasarımcı, projenin Kanak evlerinden modellendiğini fakat biçimsel olarak, Le Corbusier'in diagonal kesilmiş silindirlere de bu biçimde pay sahibi olduğunu belirtmektedir.</p> <p>Geleneksel Kanak kulübesinde merkezdeki ana direk köyün liderini sembolize etmektedir. Soyut kulübelerin en yüksek 28m'dir. Köyler, yarım adanın eksenini takip eden bir hafif eğri üzerinde 3 grup olarak düzenlenmiştir. Kulübeler temelde dairesel planlara sahiptir. Uzun bir bağlantı koridoru ile hemen arkasında devam eden dikdörtgen şeklindeki daha geleneksel hacimlere açılmasına izin verecek şekilde tasarlanmış dairelerin iç kısmı kesiktir.</p>
<p>VILLAGE 3 : ATELIERS THEMATIQUES (MUSIQUE, DANSE, PATRIMOINE...)</p> 	<p>Kabukların şekli, geleneksel inşaat yöntemlerinin bir karışımını ve çevresindeki ağaçların dokusunu güzel bir şekilde ortaya çıkaran konik, kayda değer bir profil oluşturmaktadır.</p> <p>Büyük aleve benzeyen bir düzende düzenlenmiş yapı kümelenmeleri arasındaki ilişki Geleneksel Kanak köylerinin planı, kapalı ve açık alanlar arasında sürekli bir hareket akışına bağlıdır. Etkisi organik ve göz alıcıdır (URL104, 2019).</p>

Şekil 36. Jean-Marie Tjibaou Kültür Merkezi biçim örtü ilişkisi (URL 105-106, 2019)

2.4.4. Altına Girilebilen Örtüler (Under)

(Under) kelimesi, altında, aşağısında anlamına gelmektedir. Üst örtü bağlamında altına girilebilen örtüleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Bunlar kentlilerin mekân kullanımında genellikle girişte veya giriş holünde yüksek tavan özelliği gösteren ve etrafı dört duvarla çevrili olmayan, çoğu kez gökyüzü ile göz teması kurulabilen yapılardır.

Amerikalı ünlü işadami ve hayırsever Jay Pritzker adına Chicago’da inşa edilen Jay Pritzker Pavyonu örneğinde olduğu gibi (Şekil 37).

ALTINA GİRİLEBİLEN ÖRTÜLER		ALTINDA (UNDER)
		<p>UNDER</p> <p>under the table under the tree</p>
		
JAY PRITZKER PAVYONU	ORIENTE İSTASYONU	BEŞİKTAŞ BALIK PAZARI
Mimar: Frank Gehry Yapım Yılı: 2004 Yer: Chicago, Amerika Birleşik Devletleri	Mimar: Santiago Calatrava Yapım Yılı:1998 Yer: Lizbon, Portekiz	Mimar: GAD ve Gökhan Avcıoğlu Yapım Yılı: 2008 Yer: İstanbul, Türkiye

Şekil 37. Altına girilebilen örtü örnekleri (URL 107-110, 2019)

- Jay Pritzker Pavyonu

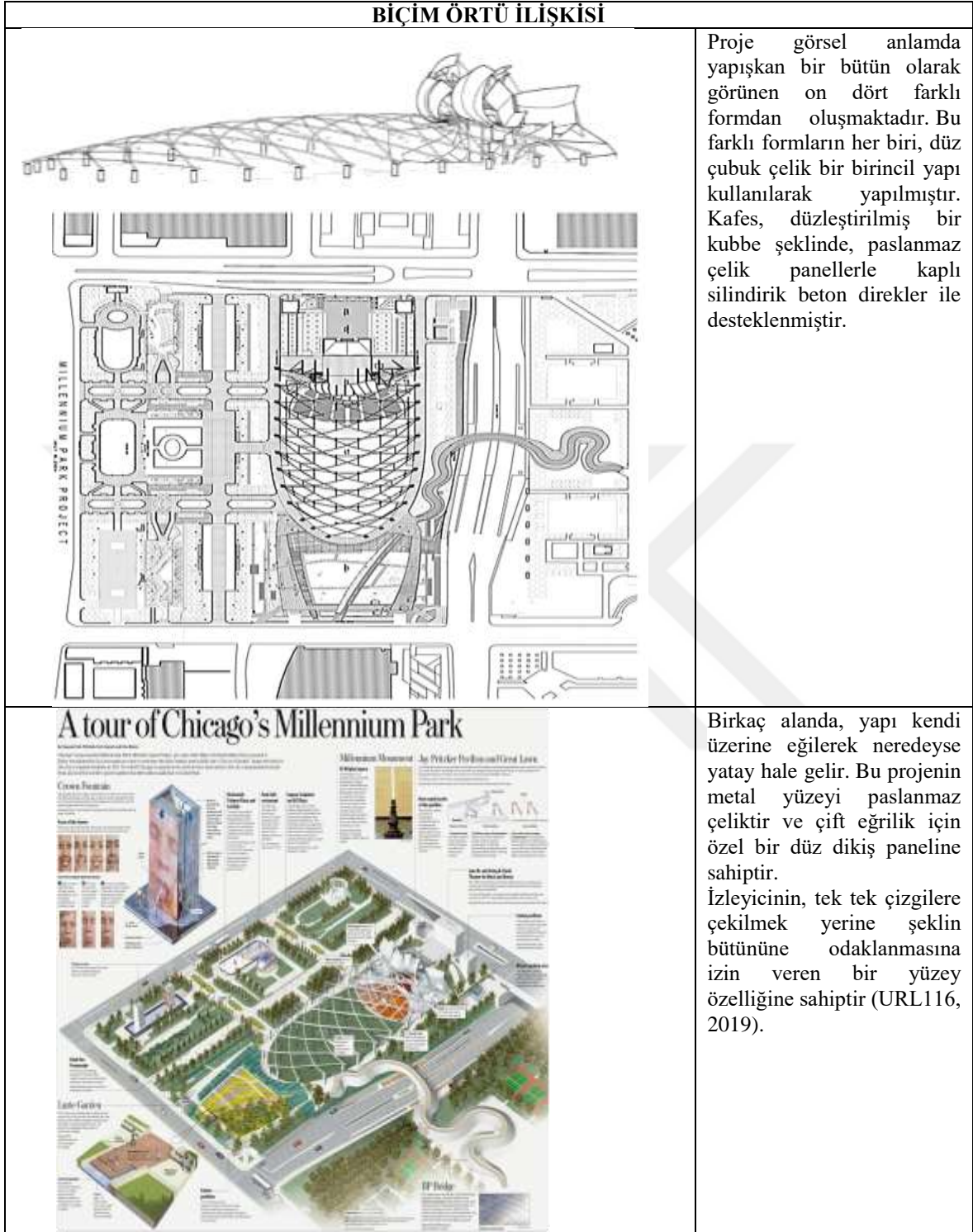
Paslanmaz çelik paneller üzerine yerleştirilmiş, sahne açıklığını çerçeveleyen ve bir tepe kıvrımlı çelik boru çerçevesine bağlanan Pavyon, Millennium Park için odak noktası olmayı amaçlayan oldukça heykelsi bir tasarım elemanıdır. Köşk çevredeki şehir sokaklarından görülebilir ve Millennium Park için odak noktası olarak düşünölmek üzere tasarlanmıştır. Pavyon, 120 müzisyene kadar bir orkestrayı barındıracak bir dizi portatif yükselticiye ve 150 üyeye kadar bir koro alanı olan bir koro terasına sahiptir. Büyük cam kapılar, Pavyon'un kış aylarında ziyafetler, resepsiyonlar ve konferanslar dâhil kentsel açık alan olarak kullanılmasını sağlar (URL 111, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Jay Pritzker Pavyonu, Chicago'da yer alan Millennium Park'taki yarım daire şeklinde bir sahnedir. Oturma ve çim alanlarının tüm genişliği boyunca uzanan çapraz dikişli bir kıvrımlı çelik borudan oluşan bir kafes, bir örtü elemanı olarak onu ayrı bir mekân olarak tanımlar ve pavyonun ses sistemi tarafından kullanılan hoparlörler için de montaj imkânı sağlar.</p>	<p>Seyirci için oturma iki alanda sağlanır. Ana oturma alanı, sabit oturma yerlerinde 4.000 kişiye kadar konaklama kapasitesine sahiptir ve Pavyon'un hemen bitişiğinde yer almaktadır.</p>	<p>Ana oturma alanının ötesinde, bir çim alan daha resmi olmayan bir ortamda ilave 7.000 kişiye kadar oturabilir (URL111, 2019).</p>

Şekil 38. Jay Pritzker Pavyonu mekân örtü ilişkisi (URL 112, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Millennium Park'ta, şehrin göbeğinde yer alan canlı, muhteşem bir buluşma noktası ve aynı zamanda kentliler ve ziyaretçiler için bir destinasyon olan yeni bir tür şehir meydanı oluşturulmuştur.</p>	<p>Konserler, sergiler, turlar ve aile etkinlikleri dâhil olmak üzere yüzlerce ücretsiz kültürel programın zeminini oluşturan mimari ve peyzaj tasarımının ortak mekânıdır.</p>	<p>Bu dinamik dış mekân, amfi tiyatrosunun sahnesinde ve orkestra çukurunda bir odak noktası oluşturmaktadır (URL 111, 2019).</p>

Şekil 39. Jay Pritzker Pavyonu etkinlik örtü ilişkisi (URL 113-115, 2019)

Şekil 40. Jay Pritzker Pavyonu biçim örtü ilişkisi (URL 111, 117, 2019)

- Oriente İstasyonu

Lizbon'un önemli ve merkezi istasyonu olan Oriente Station tren, otobüs ve metro istasyonlarının bir arada tasarlandığı bir yapıdır. New York'un Grand Central

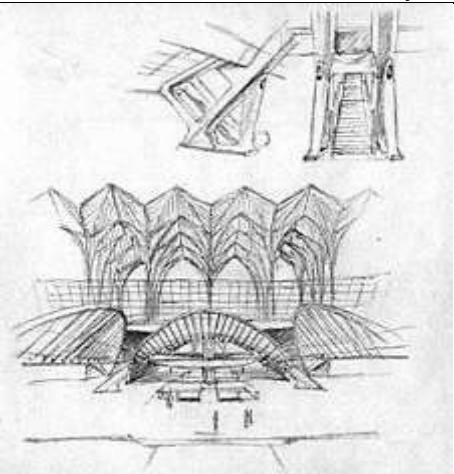
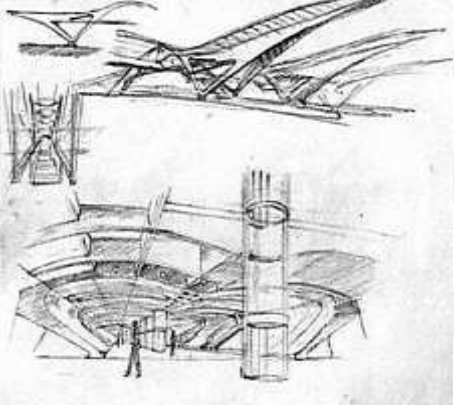
İstasyonu'ndan daha fazla yolcu taşımaktadır. Platformların üstünde, çelik ve cam ağaçların yerleştirildiği 78 metrelik bir ızgara üzerinde sürekli bir şeffaf çatı sistemi yer alır (URL 118, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Tavan devasa ölçekte bir çatıdır ve otobüs terminaline açılmaktadır. Otobüs istasyonu, metro istasyonu, otopark ve ticari mağazalar rayların altında verimli bir şekilde yer almaktadır. Daha önce bağlantısı olmayan mahallelere bağlantı sağlayan istasyon, bölgedeki toplumun yenilenmesi için bir katalizör durumundadır.</p>	<p>Bu çatının açıklığı, projeyi oluşturan yapısal özelliklerin geri kalanını tecrübe ettikten sonra bile, akıllarda kalmaktadır. Otobüs terminali yapısal anlamda basit olmakla birlikte kentte oluşturduğu mekân etkisi ile son derece akılda kalıcıdır.</p>	<p>Proje elemanlarının malzeme ve yapı kullanımıyla ayrılması istasyona tuhaf bir parçalanma hissi verir, ancak parçaların her biri kendi içinde ustalıklı sentetik hale getirilmiştir (URL118, 2019).</p>

Şekil 41. Oriente İstasyonu mekân örtü ilişkisi (URL 119-121, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Değişik ulaşım şekillerini sağlayan terminaller modlar arası niteliktedir ve birbirine bağlıdır.</p>	<p>Yolcular büyükşehir, uzun ve orta mesafeli bölgesel ve uluslararası trenler arasında geçiş yapabilmektedir.</p>	<p>İstasyon, bağımsız üç bölümden oluşmaktadır ve iki seviyeye ayrılmıştır. Yükseltilmiş seviye, ulusal tren ağı için platformları barındırmaktadır; alt seviye yeraltına bağlanır ve Expo topraklarına giriş olarak hizmet etmek ve ayrıca şehrin ana otobüs terminali olan projenin üçüncü elemanı ile bağlantı kurmak için yüzeyde ortaya çıkmaktadır (URL 122, 2019).</p>

Şekil 42. Oriente İstasyonu etkinlik örtü ilişkisi (URL 123-125, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Yükseltilmiş seviyedeki yapı bir vaha ise, yer seviyesi mağaradır; insanların bir taşıma platformundan diğerine geçişlerini barındıran devasa, insan yapımı bir mağara. Bu mağarayı örten yaprak şeklindeki örtü, boşluğun mekânsal yapısını tanımlar.</p> <p>Oriente, gezginlerin klostrofobik olmalarını önleyen çeşitli tasarım unsurlarına sahiptir ve kirişler her yöne doğru uzamasıyla bir ağaç yaprağının alt kısmındaki damarları andırır. Sekiz yükseltilmiş sütun ve bunlara karşılık gelen platformları kapsayan güzel ve büyük metal iskeleti vardır. Yapı yalnızca camla kaplıdır, bu nedenle gün ışığı gün boyunca istasyonu aydınlatmaktadır.</p>
	<p>Tren istasyonunun dört platformuna rampalar veya silindirik cam asansörler yoluyla ulaşılmaktadır. Bu platformlar sekiz tren hattına hizmet etmektedir. Platformlar, 25 metre yüksekliğinde metal bir yapı ile örtülmüştür. Bu zarif çözüm, kesintisiz bir katlama yapısı oluşturmak için üste ayrılan ve birbirine bağlanan bir dizi ince direkten oluşmaktadır. Sütunlar grubu palmiye ağaçlarına ya da zambaklara benzer ve geometrik anlamda İngiliz dik gotiklerinin çiçek formlarındadır (URL126, 2019).</p>

Şekil 43. Oriente İstasyonu biçim örtü ilişkisi (URL 127, 2019)

- Beşiktaş Balık Pazarı

Beşiktaş Balık Pazarı projesi, Beşiktaş sakinlerinin, mahallelerini iyileştirmek için gerçekleştirdikleri etkileyici bir çabadır. Beşiktaş, yoğunluğuna rağmen mahalle hayatının sürdüğü, kentsel koruma ve yenilemenin sürdüğü bir bölgedir. Kamusal ve karşılayıcı bir görünümde olmak için, yüzey, kenarlarından oyulmuştur. Bu teknik, program ve sirkülasyonun rahatça karışıp, birbirine akmasını sağlayan geçirgen ve içbükey bir form oluşturmaktadır. Eski balık pazarının kötü tasarımı ve bulunduğu konumun potansiyelini yansıtamaması sonucunda bu yenileme kararı alınmıştır.

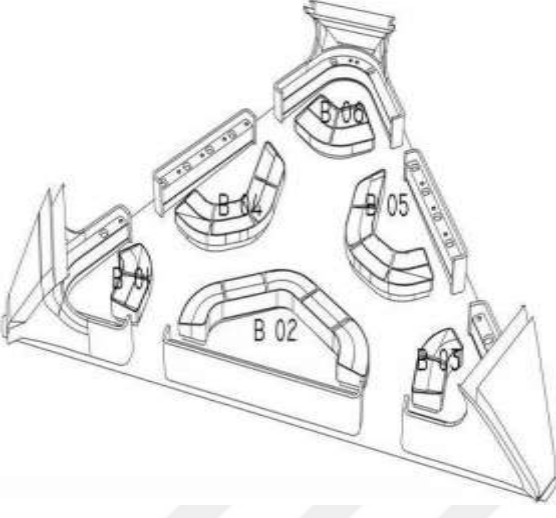
Beşiktaş Balık Pazarı, Beşiktaş'ın en işlek yerlerinden birinde bulunduğu için, tasarımın insanları davet eden bir yapıda olması gerekmektedir. Balık Pazarı, yarattığı yarı ticari yarı kentsel alan ile var olan insan trafiğini bölmemelidir. Bu nedenle, yeni tasarım üçgen şeklindeki alan üzerine 3 ayak ile yerleştirilmiştir. Tasarımın geçirgen ve dinamik olmasına özen gösterilmiştir (URL 128, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Beşiktaş Balık Pazarı Projesi; basit ama ikonik, çelik ve beton deniz kabuğu biçimindeki formuyla, sokak düzeyindeki büyük açıklıklarla, bütün araziye örtecek şekilde gelişmiştir. Bu delikli ve sağlam kabuk, kolonsuz bir iç mekân sağlarken, projenin de program ihtiyaçlarını optimize ediyor ve dramatik bir pazar alanı sağlıyor. Tasarım aşamasında 350 metre kare genişliğindeki zemin ‘şişirilerek’ Beşiktaş Balık Pazarı’nın hacmi oluşturulmuştur. Daha sonra bu hacim, yüzey kenarlarından oyularak yapının geçirgen olması sağlanmıştır.</p>	<p>Bu şekilde oluşturulan içbükey form, balık pazarının ticari kolunun ve meydanın kentsel karakterinin iç içe geçebilmesine olanak sağlamıştır. Balık Pazarı’nın yeni strüktürü için seçilen malzeme; hijyenik, uzun ömürlü ve kaliteli beton ile paslanmaz çelik olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda çatının çok hafif olmasına, kolay müdahale edilmesine ve kolay temizlenmesine özen gösterilmiştir. Örtü, kendini üçgenin köşelerinden destekleyecek şekilde yekpare olarak oluşturulmuş ve bu sayede iç mekân tamamen serbest, kolonsuz olarak kurgulanabilmiştir.</p>	<p>Tasarımcı, “İnsanlar rahatlıkla içinden geçebiliyorlar” diyor; “Çevresinden dolansalar bile, doğrudan içeriye görebiliyorlar”. Hem açık hem de alanı koruyan bu sistemde, çatının üstüne yuvarlak bir boşluk açmak da ihmal edilmemiş. Böylece mekânın gökyüzüyle ilişkisinin kopmaması ve güneşin tezgahlara daha net ulaşması sağlanmıştır (URL128, 2019).</p>

Şekil 44. Beşiktaş Balık Pazarı mekân örtü ilişkisi (URL 129-130, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Beşiktaş Balık Pazarı’nı kaplayan beton kabuk, içerisinde kolon bulundurmadığı için balık pazarı için ideal bir yarı-kapalı mekân oluşturmaktadır.</p>	<p>Balık pazarının içi farklı boyutlardaki 6 parçaya ayrılmıştır.</p>	<p>Bu şekilde pazarın içinde sirkülasyonun akıcı olması amaçlanmıştır (URL 129, 2019).</p>

Şekil 45. Beşiktaş Balık Pazarı etkinlik örtü ilişkisi (URL 129-130, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Beşiktaş Balık Pazarı, sokak seviyesinde bulunan çelikten yapılmış dev tasarımıyla dikkat çeker. Yapı içinde kolon kullanma zorunluluğunu ortadan kaldıran bu şekil sayesinde hem geniş bir alan elde edilmiş hem de bölge halkının pazarı güzelleştirme çabalarına destek sağlamıştır.</p>
	<p>Yoğunluğuna rağmen mahalle hayatı ve ilişkilerinin sürdüğü bölgenin bu özelliği düşünülerek kentselliğe açık ve davet edici bir form üzerinde çalışılmıştır. Bu amaçla pazarın trafiğe kapalı yürüme yoluna bakan iki yanında giriş çıkışı kolaylaştıran açıklıklar oluşturulmuş ve kolonsuz bir iç mekân tasarlanmıştır. Taze balık almak isteyenler için önemli bir uğrak yeri olan üçgen formlu pazar alanı, deniz kabuğuna benzeyen çatısıyla ikonik bir görünüm oluşturmaktadır (URL129, 2019).</p>

Şekil 46. Beşiktaş Balık Pazarı biçim örtü ilişkisi (URL 129, 2019)

2.4.5. Çevrenin Devamı Olan Örtüler

Kentsel konum içerisinde Near= Yanında, Yakınında, Bitişik gibi anlamlar içermekte ve çevrenin devamı olan örtüleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Örtünün, bulunduğu lokasyonun coğrafi, topoğrafik ve estetik çevresine uyumlu, adeta çevrenin doğal bir uzantısı ve devamı izlenimi verdiği bu kategoriye örnek olarak birçok başarılı örnek verilebilir. Şangay Doğa Tarihi Müzesi, İsviçre saat markası Audemar Piguet için inşa edilen Cenevre'deki Audemar Piguet Müzesi, Zeimuls Yaratıcı Servisler Merkezi bu başlık altında incelenecektir (Şekil 47).

ÇEVRENİN DEVAMI OLAN ÖRTÜLER		YAKININDA(NEAR)	
		NEAR near the supermarket near the bus stop 	
			
ŞANGAY DOĞA TARİHİ MÜZESİ	AUDEMAR PIGUET MÜZESİ	ZEİMULS YARATICI SERVİSLER MERKEZİ	HWA HUN EVİ
Mimar: Ralph Johnson Yapım Yılı: 1956 Yer: Şangay, Çin	Mimar: BIG - Bjarke Ingels Group Yapım Yılı:2016-2018 Yer: Le Brassus, İsviçre	Mimar: SAALS Mimarlık, Rasa Kalnina, Maris Krumins Yapım Yılı: 2014 Yer: Rezekne,Letonya	Mimar: ROJE KHM Mimarlar, HyoMan Kim Yapım Yılı:2015 Yer: Seul, Güney Kore

Şekil 47. Çevrenin devamı olan örtü örnekleri (URL 131-134, 2019)

- Şangay Doğa Tarihi Müzesi

Şangay Doğa Tarihi Müzesi, 44.517 metrekarelik bir alanda, ziyaretçilerine yedi kıtanın tümünden 10.000'den fazla eserle doğal dünyayı keşfetme fırsatı sunuyor. Binada sergi alanları, 4D tiyatro, açık hava sergi bahçesi ve bitki ve hayvanların hücrel yapısından ilham alan çarpıcı bir cam duvardan süzölmüş doğal ışık bolluğu ile ziyaretçileri ağırlayan 30 metrelik bir yüksek atriyum bulunuyor.

Yapının, yakın çevresindeki yeşil alanın devamı biçiminde gelişen yapısal kurgusu mekân örtü ilişkisini belirlemektedir (URL 135, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Yapı, Notilus kabuğunun karmaşık geometrisiyle dışarıdan, “ spiral ” görünümündedir. Eğimli zeminde çim örtü topoğrafya ile devam etmektedir. Bu özellik binaya farklı açılardan erişilebilme olanağı sağlamaktadır. Sarmal eğri kendi üzerinde ve aynı zamanda merkez gölün etrafındaki yamaçları kapatarak döner ve yapının görsel referansı olan geleneksel Çin bahçeleri tarzında bir dizi kaya terası ile çevrelenir	Yapının topoğrafyanın devamı olarak alanla birleşmesi, insan ile doğanın uyumunu simgelemektedir. Hücre Duvarı biçiminde tasarlanan iç mekân örgüsü ve yeşilin bina üzerinden aşip içeri sızması da bu nedenle Şangay Doğa Tarihi Müzesi'nin ikonik özelliği olarak projenin ana tasarım kurgusunu yansıtır (URL 136, 2019).	

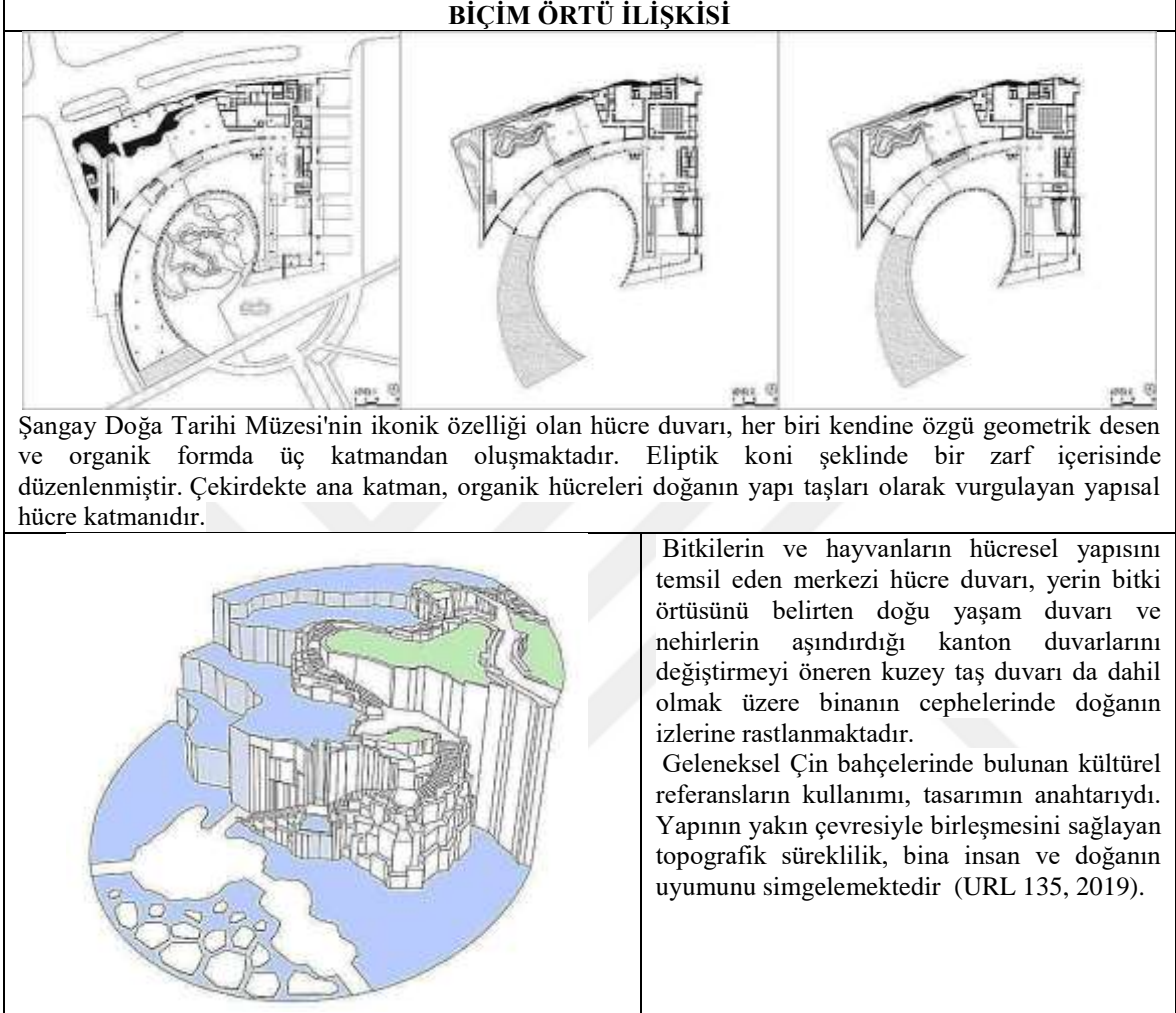
Şekil 48. Şangay Doğa Tarihi Müzesi mekân örtü ilişkisi (URL 136-137, 2019)

Yapının spiral kurgusu farklı etkinliklerin birinden diğerine geçişini kolaylaştırmakta ve sürekliliği sağlamaktadır (Şekil 49).

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Yapının spiral kurgusu, insanların çevredeki parktan binanın geniş yeşil çatısına, köşe giriş gölgesinin altındaki müzeye, aşağıya bir avluya ve hafif bir kuyuya sarılmasını sağlar. Binayı örtme görevini gören geniş yeşil çatı çevrenin doğal bir uzantısı ve devamı algısını yaratır. Üzerinde yürünebilir olması buranın bir kentsel gezinti alanı olarak kullanılmasına da olanak sağlar.	Anavatanının bahçe tasarımından esinlenen Şangay Doğa Tarihi Müzesi, doğanın ve mimarinin kıvrımını birleştirmektedir. Bu spiral düzlemin içinde, “Dağ Suyu Bahçesi” geleneğinde kaya oluşumları ve sudan oluşan basamaklı bir bahçe içeren oval bir avlu bulunur. Avlu, ziyaretçiler için bir toplanma mekânıdır.	Yapının içinden geçen kıvrımlı merkezi omurga üzerindeki tavan pencereleri gün ışığını derinlere sürükleyerek doğayla ilgili sergilerin doğal dünya ile bütünleşik durmasını sağlar (URL 138, 2019).

Şekil 49. Şangay Doğa Tarihi Müzesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 139-141, 2019)

Yapının biçim-örtü ilişkisinde spiral kurgunun tanımladığı katmanlar yeşille bağlanmakta ve insan-doğa uyumunu sembolize etmektedir (Şekil 50).

Şekil 50. Şangay Doğa Tarihi Müzesi biçim örtü ilişkisi (URL 142-145, 2019)

- Audemar Piguet Müzesi

Audemars Piguet, temalı sergilerin yanı sıra saatçilik atölyeleri ve diğer sunum olanaklarına ev sahipliği yapan mevcut müzesinin yeni uzantısı olarak, “Kurucuların Evi” adı ile, Danimarkalı mimarlık firması BIG tarafından tasarlanmıştır. Proje doğrudan Le Brassus manzarasına entegre olacak şekilde konumlandırılmıştır.

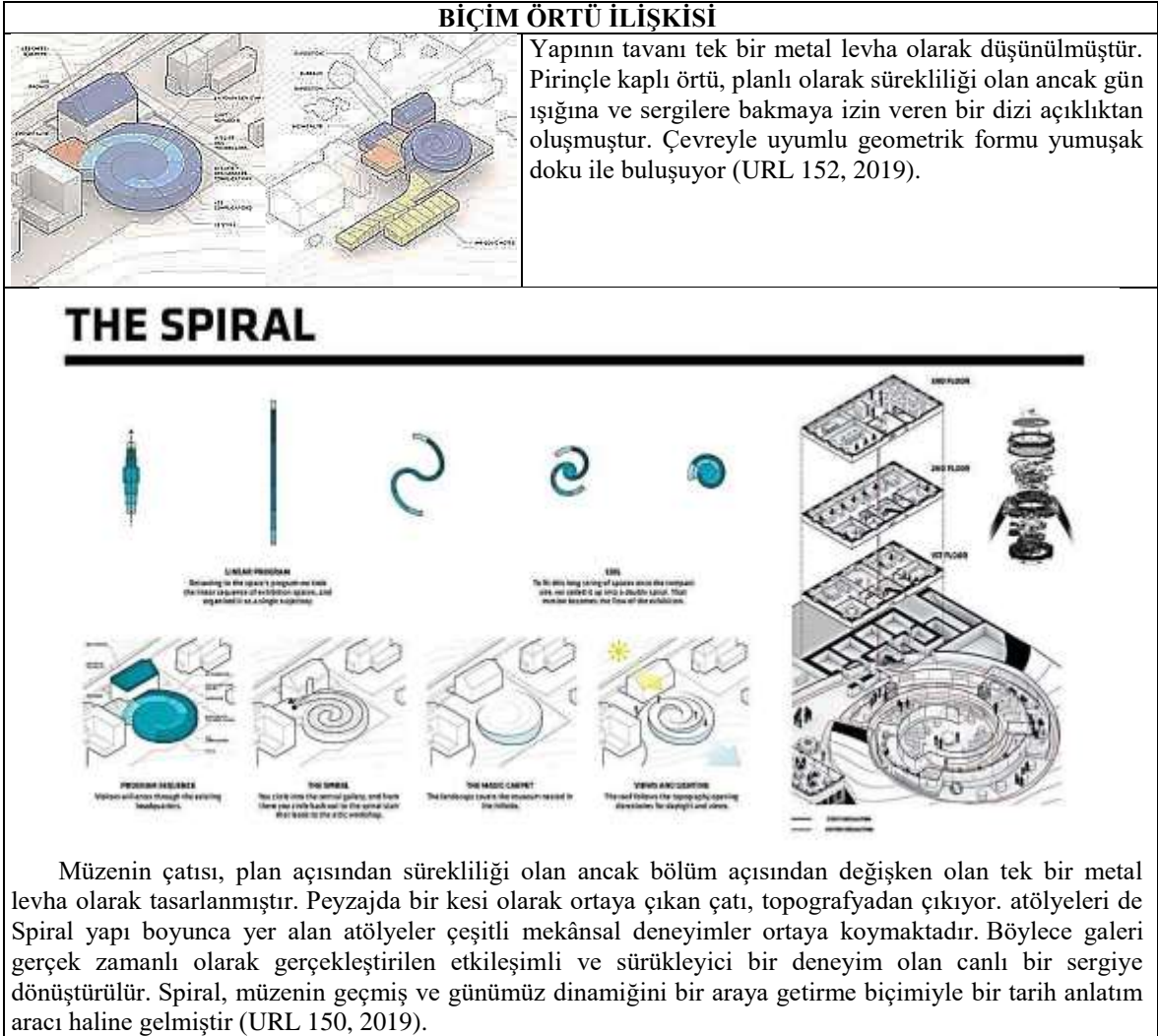
AP, sergi salonları, saat yapım atölyeleri, dinlenme alanları, ses ve sinema laboratuvarları ve çağdaş sanatla bir değişime uğramıştır, deneyim ve paylaşım için bir mekân haline gelmiştir (URL 146, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Tasarım, bir müze için galeri alanları, çalışma alanları ve misafirhane içermektedir. Peyzajda yer alan spiral bir cam köşk olarak kabul edilen BIG'nin tasarımı Spiralleme formu, galerilerin ve atölye çalışmalarının art arda gelmesini gerektiren programatik bir gereksinime cevap olarak düşünülmüştür. Spiral şekli, atölyelerin fiziksel olarak bitişikken anlatı boyunca binanın içinden yayılmasını sağlar.	Yapının çatısı pirinçle kaplanmış kesintisiz bir çelik sacdır. Dalgalı formu çatı hattında kırılmalara izin vererek ışığın girmesi ve manzaraların görülmesi için bir fırsat sunmaktadır. Bu hafif çatı, ziyaretçilerin tüm galeri manzarasını izlemesine izin verirken, aynı zamanda binanın içinden geçen yolu kontrol eden yapısal cam duvarlarla desteklenmektedir. Çatı yerden yükseltilerek çevrenin bir uzantısı gibi devam ettirilir. Yeşille örtülen çatı doğal çevrenin bir parçasıdır adeta (URL 146, 2019).	

Şekil 51. Audemar Piguet Müzesi mekân örtü ilişkisi (URL 147-149, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Yapının tamamı sütunsuzdur: yapısal kavisli cam duvarlar, tüm yapının içinde mekânlar oluşturur ve aydınlatır. Doğrusal bir sergi alanı dizisi halinde düzenlenmiş bölümler, ziyaretçileri sarmalın kalbine, ikinci sarmalın arkasına ve son olarak orijinal Audemars Piguet atölyesine yönlendirir (URL 150, 2019).	Yapı, sadece dış kavisli cam duvarlarla desteklenmiş, sütunlu olmayan beton plakalardır. Cam duvarlar enerji performansı, dikey ve yatay ölü ve hareketli yükler ve sismik yük için tasarlanmıştır.	Yapının işlevselliği ile formu tamamen bütünleştirilmiş ve fonksiyon, mekân ve yapı, iç ve dış, simbiyotik bir bütün olarak tasarlanmıştır. Bu bütünlüğün çevre ile uyumu binayı doğal kentsel alanın bir parçası olarak göstermektedir (URL 146, 2019).

Şekil 52. Audemar Piguet Müzesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 146, 151, 2019)

Şekil 53. Audemar Piguet Müzesi biçim örtü ilişkisi (URL 146, 2019)

- Zeimuls Yaratıcı Servisler Merkezi

Zeimuls, Rezekne'deki kale höyüğünün yanındaki bir yerde bir mimarlık yarışması için öneri olarak genç mezunları yaşamaya ve çalışmaya başlamalarını teşvik edecek, çocuklar ve gençler için yenilikçi, yaratıcı bir ortam yaratma amacıyla geliştirilmiştir.

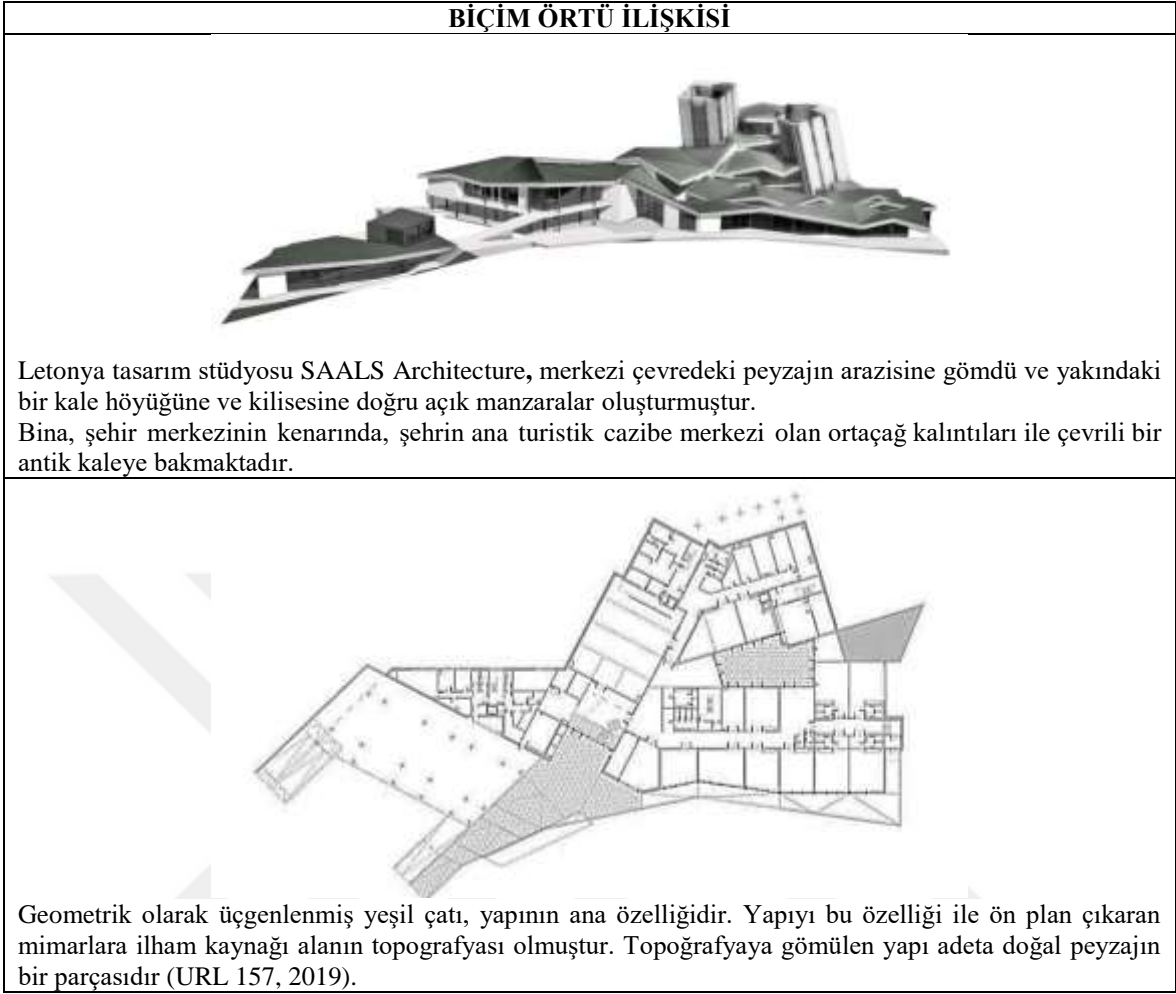
Alanın hacmi yerel baskın etrafında bükülmüştür. Kalenin höyüğüne ve kiliseye doğru açık manzaralar sunan yapı çevre arazisi ile uyumlu hale getirilmiştir. (URL 153, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Kent merkezinin kenarında, ortaçağdan korunan kalıntılarla dolu antik bir kaleye bakan etkileyici bir manzaranın içine gömülmüş bir yapıdır. Açıkta kalan beton ve değişken pencere geometrilerinin çarpıcı tavanları, mekânın şaşırtıcı çeşitliliğini ve benzersizliğini oluşturur.</p>	<p>Yapının zemine derinlemesine oturması ve üçgenlenmiş yeşil örtüsü yapının temel özelliğidir.</p> <p>Mevcut topoğrafyadan faydalanarak bina zemine gömülmüş, böylece doğal peyzajın bir uzantısı olduğu etkisi yaratılmış.</p>	<p>Çatının şekli sadece çocuklar için güvenlik ve koruma hissi yaratmakla kalmaz, aynı zamanda tüm odalara ve koridorlara çeşitli açıklıklar yoluyla bol ve çeşitli doğal ışık akışı sağlar (URL 153, 2019).</p>

Şekil 54. Zeimuls Yaratıcı Servisler Merkezi mekân örtü ilişkisi (URL 153, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Zeimuls'un pastoral manzarası her açıdan panoramik bir görüntü sağlar. Yapıyı çevreleyen gezinti yolları öğrenciler tarafından sıkça kullanılan alanlardır.</p>	<p>Yapının etrafındaki çevre düzenlemesi, hem beton hem de yeşil yüzeylerde, heykeller ve sanatsal dokunuşuyla çatılar için kullanılan geometrik formları her ayrıntıda sürdürüyor. Fiziksel ve duygusal çevreden, yerel ruhtan ve geleneksel arketiplerden çıkan, çocuklar için sıcak ve arkadaş canlısı yeni bir ortam sağlayan çağdaş bir tasarım örneğidir.</p>	<p>Odaların çoğu plan olarak dikdörtgendir ve açıkta kalan beton ve değişken pencere geometrilerinin çarpıcı tavanları, çeşitlilik ve mekân benzersizliği duygusu yaratır. Zemin kattaki samimi bir iç avlu, ışığı yüzeyden uzakta bulunan etkinlik odalarına getirir. İç avlu çevresinde bir biri ile bağlantılı gezinti yolları vardır (URL 153, 2019).</p>

Şekil 55. Zeimuls Yaratıcı Servisler Merkezi etkinlik örtü ilişkisi (URL 154-156, 2019)

Şekil 56. Zeimuls Yaratıcı Servisler Merkezi biçim örtü ilişkisi (URL 157, 2019)

- Hwa Hun Evi

“Çiçeklenme Evi”, Güney Kore'nin başkentinin merkezinde, kentsel bir dağın yakınında tasarıma entegre edilmiş dik bir yamaçta bulunmaktadır. Mimarlar, doğal çevrenin topolojik konfigürasyonunu taklit etmek yerine, binayı dağlık manzaraya geometrik bir formla tasarlamışlardır.

Evin şekli, yapının içini açığa çıkarmak için yavaşça açılan çiçek yapraklarına benzeyen düzensiz polihedronların kullanılmasıyla oluşur. Yeşil alanlar, iç kısımlara giren bitki örtüsü ile kaplı mimari bir tepe olarak tasarlanmıştır. Bu alan farklı seviyelerde avlu bahçesi, iç avlu bahçesi, merdiven bahçesi, şelale bahçesi, çatı bahçesi ve çeşitli dikey bahçelere ayrılmıştır (URL 158, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Seul'deki Hwa Hun evi, bir çiçek görünümü ile çevredeki engebeli bir yeşil çatı ortaya koymaktadır. Tasarımcılar, evi sitenin doğal durumuna uyum sağlamak ve burada yaşayanların kendilerini doğaya doğrudan bağlı hissetmelerini sağlamak için planladı. Proje, düzensiz mekân biçiminde, dik eğimli doğal topografyadan türetilmiş mükemmel bir topoğrafik eserdir.</p>	<p>Çeşitli seviyeli bahçe, ön bahçe, iç mahkeme bahçesi, merdiven bahçesi, su düşme bahçesi, çatı bahçesi vardır ve tüm dikey bahçeler birbiri içinden geçer. Bu iç mekânların hepsi yeşil doğaya gömülüdür. Birbiri içinden geçilebilen bahçeler, yapıyı kesintisiz dolaşma imkanı sunar.</p>	<p>Arazi kullanımını en üst düzeye çıkarabilmek için yapı düzensiz olarak yerleştirilmiştir (URL 158, 2019).</p>

Şekil 57. Hwa Hun Evi mekân örtü ilişkisi (URL 158 ve URL 159, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Mekânlar çeşitli özel ve ortak kullanım alanları içerir. Yeşil kullanımını en üst düzeye çıkarmak için, bu evin tüm dış mekânları yeşil bitkilerle kaplıdır.</p>	<p>İç avlu bahçeleri yeşil ile iç içedir. Oturma grupları yerleştirilen mekânlar serbest alan etkinlikleri için ideal hale getirilmiştir. Yapının üçgensel formu iç avlularda da karşımıza çıkmaktadır.</p>	<p>Yol kenarındaki korkuluklar dışında bu evin tüm korkulukları yeşil bitkilerle kaplanır (URL 159, 2019).</p>

Şekil 58. Hwa Hun Evi etkinlik örtü ilişkisi (URL 158 ve URL 159, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Güney Kore'nin Seul banliyösünde Hyo Man Kim tarafından yaratılan origami benzeri Hwa Hun Evi, ülkenin kalabalık şehirlerine bir çözüm olarak iki haneye ev sahipliği yapmaktadır.</p> <p>Etraftaki dağın bağlamıyla uyum sağlamak ve sahibinin “doğada yaşamak” ihtiyacını karşılamak için doğa-scape mimarisi, “mimari tepe”, tasarlanmıştır.</p>
	<p>Konut, komşu avlu ile çevrili açılı cephelerin arkasında bulunmaktadır. Müşterinin taleplerini karşılamak için tasarım ekibi bu dış mekânların her birini yeşillik ve doğal bitki örtüsü ile örtmeye çalışmıştır. Mekânlar, evin çatı terasının merkezinde büyük bir beton masanın yer aldığı bir dizi özel ve ortak alan içermektedir. Konut, çeşitli dış mekânlar oluşturularak çevrelenmiştir. Böyle diğer binalardan korunmuştur (URL 158, 2019).</p>

Şekil 59. Hwa Hun Evi biçim örtü ilişkisi (URL 160, 2019)

2.4.6. Arkası Görülebilir/Transparan Örtüler

Kentsel durum içerisinde “Behind” kelimesi, “Arkasında, Gerisinde” gibi anlamlar içermekle birlikte üst örtüler bağlamında arkası görülebilir veya transparan örtüler için kullanılmaktadır. Örtünün bir bütün olarak görülebilmesini sağlayan ve yapıyı bir iç mekân özelliğinden çıkararak bütüncül olarak algılanmasını mümkün kılan bu yapılara örnek olarak Barcelona’daki Dels Encants Pazarı ve Bordeaux’daki Cité du Vin (Şarap Şehri) Müzesi verilebilir (Şekil 60).

		ARKASINDA (BEHIND)		
		BEHIND behind the seat behind the bus 		
ARKASI GÖRÜLEBİLEN/TRANSPARAN ÖRTÜLER				
DELS ENCANTS PAZARI	UMBRACLE	ŞARAP MEDENİYETİ MÜZESİ		
Mimar: b720 Fermín Vázquez Mimarları Yapım Yılı: 2013 Yer: Barcelona, İspanya	Mimar: Santiago Calatrava Yapım Yılı: 2005 Yer: Valencia, İspanya	Mimar: XTU Mimarlar, Anouk Legendre, Nicolas Desmazières Yapım Yılı: 2016 Yer: Bordeaux, Fransa		

Şekil 60. Arkası görülebilen/transparan örtü örnekleri (URL 161-163, 2019)

- Dels Encants Pazarı

Barselona'daki Dels Encants, geleneksel olarak gayriresmi bir şekilde kurulmuş olan bir asırlık pazardır. Projenin temel amacı, mevcut açık hava pazarı Els Encants'ın açık doğasını korumaktır.

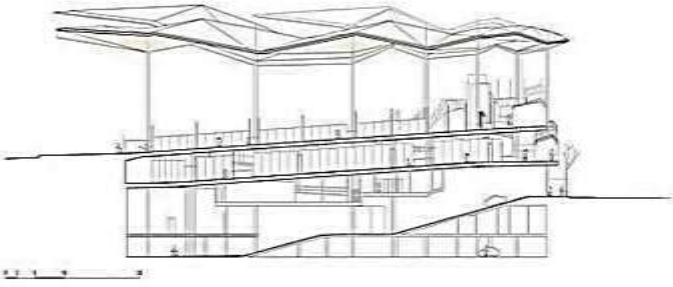

Tasarım, birden fazla kat inşa etmekten kaçınmıştır. Bunun yerine, tezgâhları ve küçük dükkânları birbirine bağlayan sonsuz bir halkayı oluşturan hafif eğimli düzlemlerle sürekliliği olan bir ticari alan tasarlanmıştır (URL 163, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Yaşlanan ve harap olmuş olan ünlü bit pazarı, yeni, yükselen, ikonik bir sundurma altına sığınmak için eski pazardan ayrılmadan taşındı. Yaklaşık 25 metre yüksekliğinde bir kanopi şeklinde asılı olan geniş bir örtü, pazara en iyi şehir ekipmanı olarak tanınırlık kazandırmıştır. Örtü değişen genişlikte bantlara ayrılmıştır. Alt tarafı, çok sayıda kırık çatı düzleminin şehrin pazara yansımalarının bir mekânizmasıdır. (URL 164, 2019).</p>	<p>Çatı düzlemi, projenin ana elemanı ve kentsel ölçekte en tanınabilir parçasıdır. Şehri pazarın içine yansıtan bir elemandır. Her yapısal modül, ışığı, atmosferi ve çevresindeki manzarayı yansıtacak şekilde farklı eğimlidir.</p>	<p>Platform, caddenin farklı seviyelerine ulaşmak için eğimlidir. Pazarın kendisi, tüm parçalarına etkinlik yükleyebilen büyük örtülü bir dış mekân olarak düşünülmüştür (URL 165, 2019).</p>

Şekil 61. Dels Encants Pazarı mekân örtü ilişkisi (URL 161, URL 166 ve URL 167, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Yeni Dels Encants pazarı, satıcıları ve müşterileri güneş ve yağmurdan koruyan, yirmi beş metre yüksekliğindeki dev bir örtünün altında korunmaktadır. İşgal ettiği toprak bloğunun üçgen şeklini almıştır ve bulunduğu noktada belirgin bir simgedir.</p>	<p>Aynı zamanda kentsel bir sosyal mekân olan Pazar yeri, örtünün altında ziyaretçilerinin dinlenme, oturma, yeme-içme amaçlı kullandıkları bir mekân dönüşmüştür.</p>	<p>Bu sürekli değişen tavanın altında yüz elli altı tezgah ve seksen dört dükkan mevcuttur (URL 169, 2019).</p>

Şekil 62. Dels Encants Pazarı etkinlik örtü ilişkisi (URL 169 ve URL 168, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Çok ince sütunlardan oluşan bir matrisle desteklenen örtü, çeşitli genişlik ve yükseklikteki paralel şeritler halinde yapılandırılmıştır. Her bir şerit farklı yüzey alanlarının ve açılarının üçgen yüzeylerine bölünür ve cilalı, yaldızlı paslanmaz çelik bir tabaka olan iç yüzeyleri, altındaki faaliyeti kırık bir ayna gibi yansıtır.</p>
	<p>Üzerinde durdukları levhalar, etrafındaki sokaklarla ilişkili olarak daha yüksek bir seviyede yer almaktadır. Tezgahlar, açık bir merkezi alanda dolanan kademeli, sürekli, hafif eğimli bir rampa oluştururlar (URL 169, 2019).</p>

Şekil 63. Dels Encants Pazarı biçim örtü ilişkisi (URL 170, 2019)

- Umbracle

Şehir ve Bilim kompleksinin bir parçası olan L'Umbracle, bir heykel bahçesidir. Ayrıca yerli bitki türleriyle düzenlenmiş yürüyüş yolları vardır (rockrose, lentisca, romero, hanımeli, begonvil, palmiye ağacı gibi).

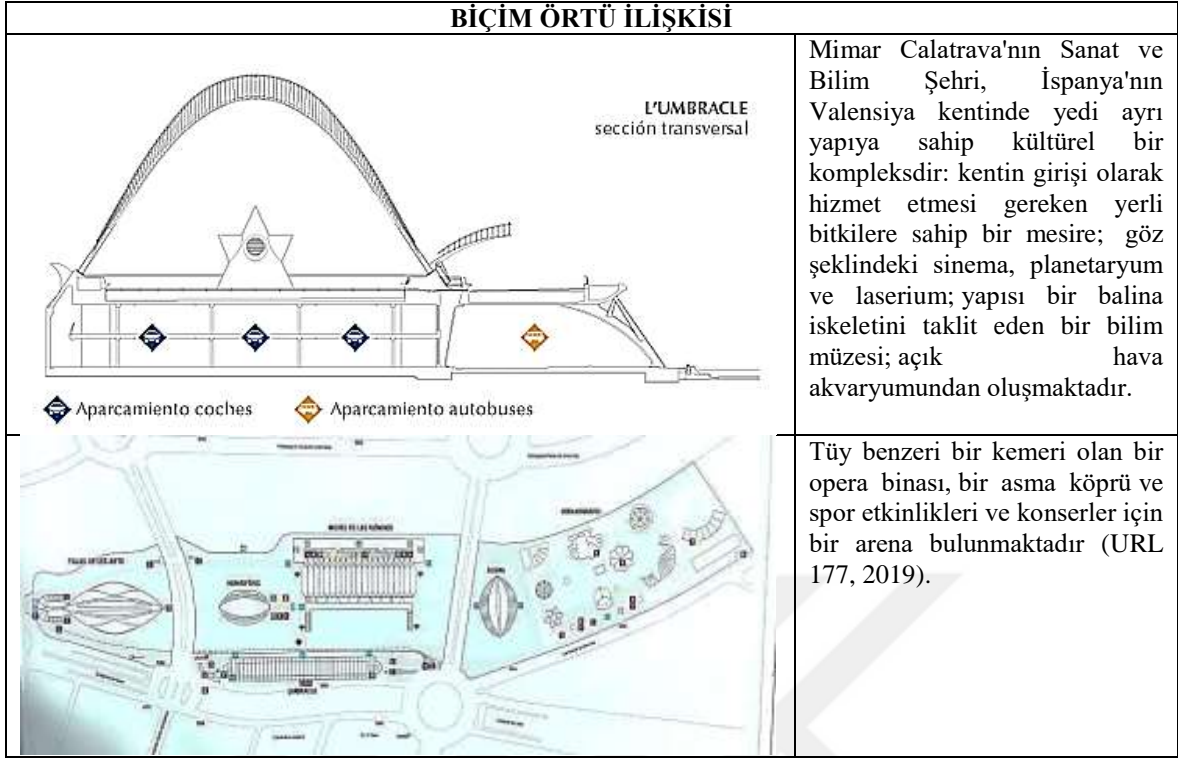
İçinde, çağdaş sanatçıların heykellerinin yer aldığı bir açık hava sanat galerisi bulunur. Umbracle, doğayla çevrili, sayısız heykelin evi olan bir mekân olup, Sanat ve Bilim Şehri'ne girişi vurgulamak üzere tasarlanmıştır (URL 171, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Kompleksin güney tarafında yer alan örtü 320 m uzunluğunda ve 60 m genişliğindedir. 55 sabit ve 54 hareketli kemere sahiptir. Kemerler alanı örterek iç mekân oluştururlar.	Üst kısım, kompleksin bir bütün olarak mükemmel bir manzarasının bulunduğu, ağaçlarla çevrili bir bahçeye sahip, uzun panoramik bir gezinti mekânından oluşmaktadır.	Üst örtüler alanın arkasını gösteren transparan örtülerdir. Örtünün bir bütün olarak görüldüğü ve yapıyı bir iç mekân özelliğinden çıkararak bütüncül olarak algılandığı bir tasarımdır (URL 171, 2019).

Şekil 64. Umbracle mekân örtü ilişkisi (URL 171 ve URL 172, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Yürüme alanlarının içinde ziyaretçilerin dinlenebilecekleri oturma mekânları da bulunur.	Yürüme ve dinlenme yeri olan Umbracle, sanat ve doğanın bir arada olduğu, çok sayıda bitki türü ile çevrelenen sessiz ve rahat bir mekân yaratmaktadır.	Bahçedeki bitkiler mevsimlerle renk geçişkenliği sağlayan türlerden seçilmiştir. Bahçede 99 palmye ağacı, 78 küçük palmye ağacı, 62 acı portakal ağacı vardır. Valensiya Bölgesi'nden sistüs, sakız, buddleia, pampa otu ve erik torbası dahil 42 çeşit çalılık vardır. Hanımeli ve asılı Begonvil Umbracle'deki 450 sarmaşık türünden ikisidir. Ayrıca nilüfer, İspanyol Bayrakları ve incir-marigold gibi 5.500 yer örtücü bitkisine sahiptir. Biberiye ve lavanta dahil yüzün üzerinde aromatik bitki de vardır (URL 173, 2019).

Şekil 65. Umbracle etkinlik örtü ilişkisi (URL 174-176, 2019)

Şekil 66. Umbracle biçim örtü ilişkisi (URL 178-179, 2019)

- Şarap Medeniyeti Müzesi

Dev “Solucan”, Fransa'nın Bordo nehrinin kıyısında bulunan ünlü bir şarap müzesi olan La Cité du Vin'in şeklini görselleştirmenin sanatsal bir yoludur.

Güçlü bir mimari ifade olan Şarap Medeniyeti Müzesi, cesur eğrileri ve şekli ile dikkat çekiyor. İkonik bir yapı olan bu altın çerçeve, şehir içinde, keşfedilecek yönleri olan bir yaşam alanına sahiptir.

Yapının mimarisinin ilk amacı, La Cité du Vin ile onu çevreleyen mekânlar arasında bir bağlantı oluşturmaktır.

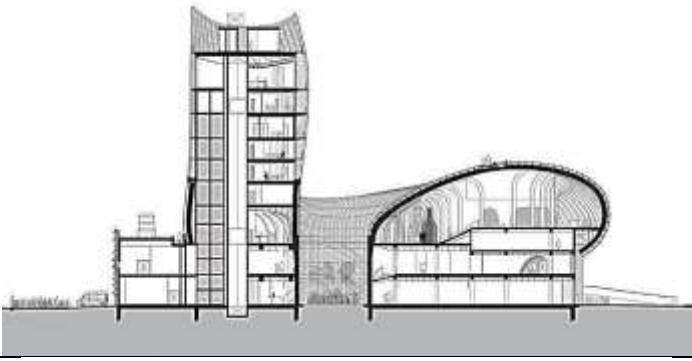
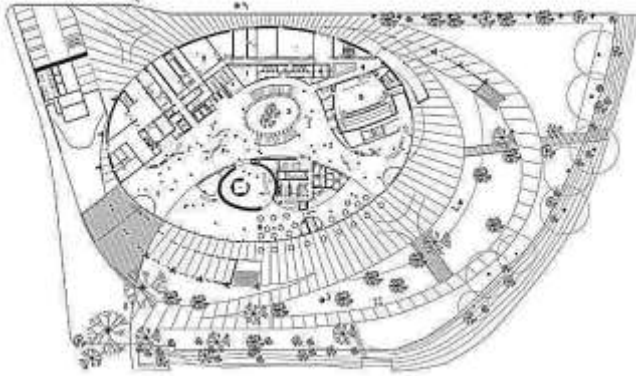
Yapının dışına kopyalanan bu yuvarlaklık, iç mekânlarında, malzemelerinde ve ölçeğinde de hissedilebilir. Cephesi serigrafi baskılı cam panellerden oluşmuş ve delikli, yanardöner, lake alüminyum panellerden yapılmıştır (URL 180, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Şişkin gövdesi, bir bardakta dönen şarap hareketini ve bitişiğindeki Garonne nehrinin sürekli akışını referans alarak “sürekli hareketi” uyandıracak şekilde tasarlanmıştır. Binanın kavisli yapısı, sergi alanlarını çevreleyen bir dizi ahşap kaburga tarafından destekleniyor.</p>	<p>Gökyüzüne yükselen yuvarlak gövdeye bağlı dairesel bir silindirdir. Yuvarlak kule alüminyum çerçeveden yapılmış tuhaf içbükey bir tasarıma sahiptir. Sargı, belirli aralıklı ve kavisli boşluklar oluşturmak için eşit şekilde dizilmiş uzun çelik çubuklardır. Bu şekilde oluşturulan örtü yarı geçirgen bir sistemdir (URL 181, 2019).</p>	<p>Güneş ışığına ya da günün saatine göre bina, yansımalarıyla nehirle bütünleşik ilişkidir (URL 182, 2019).</p>

Şekil 67. Şarap Medeniyeti Müzesi mekân örtü ilişkisi (URL 181 ve URL 182, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Tüm proje esas olarak iki ayrı mimari parçaya ayrılmıştır. Yuvarlak zemin, kapalı bir daire şeklinde tasarlanmış olup, taban çelik gövde, özel alüminyum ve cam kapılardan oluşmaktadır (URL 181, 2019).</p>	<p>Kavisli yapı, serigrafi baskılı cam ve perfore alüminyum ile kaplanmış, pırlıtlı, yarı saydam yüzeyler, altın ve gümüş çizgilerden oluşan bir karışım oluşturmuştur. Örtünün buradaki transparan ve şeffaf durumu mekânı bir iç mekân algısından çıkarıp bütünsellik hissi oluşturur.</p>	<p>Binanın kavisli yapısı, sergi alanlarını çevreleyen bir dizi ahşap kaburga tarafından destekleniyor. Sergi alanlarının yanı sıra, bu alanlarda bir “çok duyuşal sürükleyici alan”, bir okuma odası, üç tadım odası, bir dükkan ve üç restoran bulunmaktadır (URL 182, 2019).</p>

Şekil 68. Şarap Medeniyeti Müzesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 181 ve URL 182, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Calatrava'nın Sanat ve Bilim Şehri, İspanya'nın Valensiya kentinde yedi ayrı yapıya sahip kültürel bir komplekstir. Kentin girişi olarak hizmet etmesi gereken yerli bitkilere sahip bir mesire, göz şeklindeki sinema, planetaryum ve laserium; yapısı bir balina iskeletini taklit eden bir bilim müzesi, açık hava akvaryumu,</p>
	<p>Tüy benzeri bir kemeri olan bir opera binası, bir asma köprü ve spor etkinlikleri ve konserler için bir arena bulunur (URL 183, 2019).</p>

Şekil 69. Şarap Medeniyeti müzesi biçim örtü ilişkisi (URL 184, 2019)

2.4.7. Yapıyı Bütünleyen Örtüler

“With” kelimesi “Beraberinde, Yanında” gibi anlamlar içermekte ve yapıyı bütünleyen örtüler için kullanılmaktadır. Bu kategorideki kullanımlar daha çok kubbe gibi, yapının tasarımsal özellikleriyle ve tarihi dokusuyla uyumlu örtüler için geçerlidir ve aynı zamanda transparan niteliğiyle de dikkat çeken Lüksemburg’daki Des Postes Oteli projesinde veya Berlin’deki Alman Parlamento Binasında örneklerinde görülebilir. Bu bölümde örtünün yapıyı bütünleyen durumunu inceleyeceğiz.

YAPIYI BÜTÜNLEYEN ÖRTÜLER		İLE (WITH)
		<p>WITH</p> <p>sitting with my friends</p> <p>going to the supermarket with my friends</p>
		
REICSTAG KUBBESİ	DES POSTES/ OTELİ METAMORFOZ ÖNERİ PROJESİ	
Mimar: Norman Foster Yapım Yılı: 1999 Yer: Berlin, Almanya	Mimar: Vincent Callebaut Yapım Yılı: Öneri Projesi Yer: Lüksemburg	

Şekil 70. Yapıyı bütünleyen örtü örnekleri (URL 185 ve URL186, 2019)

- Reicstag Kubbesi

Berlin'deki Reichstag Binası Alman İmparatorluğunun ilk parlamentosu olan Reichstag için inşa edilmiş.

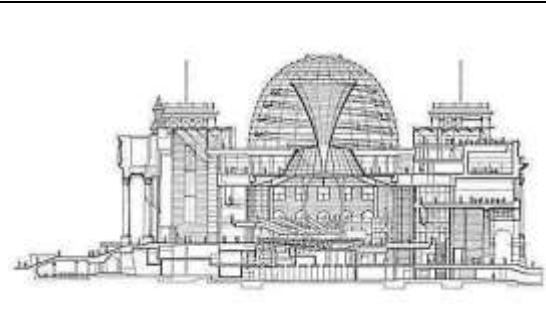
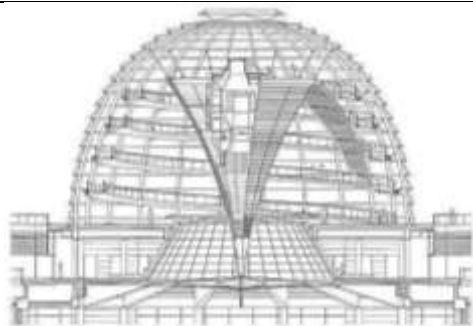
Reichstag, sadece 1984 yılındaki orjinal tasarımında yer alan kubbeye gönderme yaparak çatısına eklenmiş olan, devasa büyüklükteki cam kubbesinden dolayı değil, şehre özellikle geceleri etkileyici bir görsellik katmasından dolayı da Berlin'de en çok ziyaret edilen yerlerden biri haline gelmiş (URL 185, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Reichstag kubbesi, binanın en tepesinde bulunan, ikonik olarak yapılmış, büyük cam bir kubbedir. Yapının tarihi dokusuyla uyumlu kubbe 360 derecelik Berlin manzarasına sahiptir.	Geniş bir güneş kalkanı güneşin hareketine göre elektronik olarak hareket ediyor ve alt kattakileri rahatsız edebilecek olan güneşten gelen ışınları engellemektedir (URL 185, 2019).	

Şekil 71. Reichstag Kubbesi mekân örtü ilişkisi (URL 187, URL 185 ve URL 188, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Kupol, binanın en halka açık bölümüdür; aşağıdaki parlamento odasındaki çalışmalara görsel bir bağlantı sağlar, binanın sürdürülebilirlik stratejisinin işlevsel bir bileşenidir.	Kubbenin tabanındaki tavan pencereleri aşağıdaki tartışma odasına açılarak işyerinde hükümete görsel bir bağlantı sağlamaktadır.	Kubbenin ortasındaki yansıtılmış panellerin ters çevrilmiş bir konisi, günışığını tartışma odasına yansıtır (URL 189, 2019).

Şekil 72. Reichstag Kubbesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 190-192, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	
Almanya'nın yeniden birleşmesi ve başkenti Bonn'dan Berlin'e geri götürme kararıyla, orijinal Reichstag binasının birleşik bir Almanya'yı vurgulayan yeni bir kubbe ile birlikte yeniden inşa edilmesine karar verildi. Mimar Norman Foster, aslen bir maliyetten dolayı özgün bir şemsiye-vari olan binanın tasarımının reddedilmesinden sonra kubbenin bir silindir olmasını istedi. Orijinal Reichstag binası, daha büyük bir parlamento binasına duyulan ihtiyaç nedeniyle önerildi (URL 189, 2019).	

Şekil 73. Şarap Medeniyeti müzesi biçim örtü ilişkisi (URL 189, 2019)

- Des Postes Oteli Metamorfoz Öneri Projesi

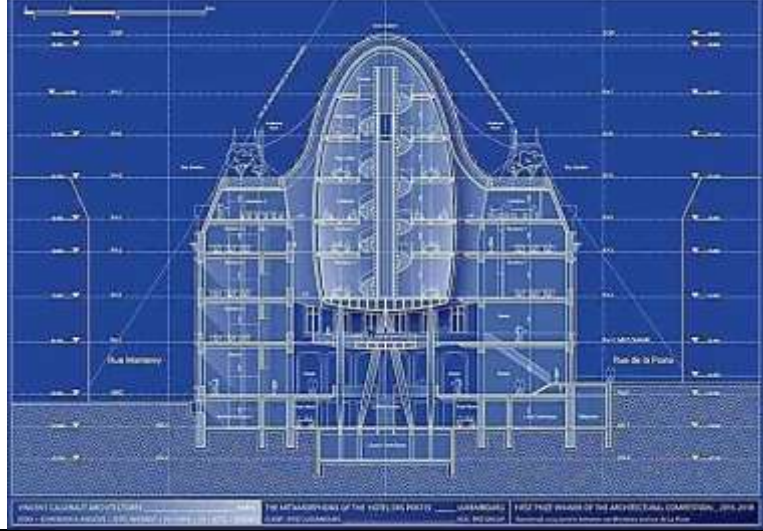
Metamorfozun amacı içsel olanı ortaya çıkarmaktı; yapının miras niteliklerini ve onların çağını kabul eden çağdaş mimari öğelerle ve tasarımla vurgulamak. (URL 193, 2019).

Şekil 74. Des Postes Oteli Metamorfoz Öneri Projesi mekân örtü ilişkisi (URL 194, 2019)

Şekil 75. Des Postes Oteli Metamorfoz Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 193-195, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Metamorfozlaşma yeniden sıfırdan başlamakla ilgili değil, her çağın en iyisini geleceğimize entegre etmekle ilgilidir. Leitmotivler, Luxemburglulara kentsel hayata mükemmel bir şekilde uyan, Place Royal-Hamilius'un merkezîyetini güçlendiren, Boulevard Royal ve gelecekteki tramvay istasyonundan görüş hattını koruyan yeni bir dönüm noktası sunuyor.</p>
	<p>Tasarımcıya göre Hotel des Postes, geçmiş ile gelecek arasındaki tarih ve modernite arasındaki doğru simbiyozu sembolize etmeye devam etmelidir. Bir buzdüğünün ucu gibi, binanın dışındaki kamusal alandan görülebilen sembolik bir projedir (URL 196, 2019)</p>

Şekil 76. Des Postes Otelî Metamorfoz Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi (URL 197, 2019)

2.4.8. Değişen/Dönüşen Örtüler

“From” kelimesi, en genel anlamı olan “-Den” şeklindeki anlamının yanı sıra, bir şeyin başlangıç noktasını veya farkını işaret etme anlamıyla kentsel mekânda örtülerin tasnifindeki karşılığını bulur ve değişen ve dönüşen örtüler kategorisinde kullanılır. Yekpare bir yapının kendi içindeki değişimini ve dönüşümünü gösterebilen bu özgün örtü yapıları arasında Paris'teki Louis Vuitton Müzesi, Bakü'deki Haydar Aliyev Kültür Merkezi ve yer almaktadır.

DEĞİŞEN/DÖNÜŞEN ÖRTÜLER		BİRŞEYDEN BAŞKA BİRŞEYE (FROM)
		<p>FROM</p> <p>going from the supermarket to home take milk from the table</p>
		
LOUIS VUITTON MÜZESİ	HAYDAR ALİYEV KÜLTÜR MERKEZİ	WOODEN ORCHID COMPLEKSİ ÖNERİ PROJESİ
Mimar: Frank Gehry Yapım Yılı: 2014 Yer: Paris, Fransa	Mimar: Zaha Hadid Yapım Yılı: 2007 Yer: Bakü, Azerbaycan	Mimar: Vincent Callebaut Yapım Yılı: Öneri Projesi Yer: Çin

Şekil 77. Değişen/dönüşen örtü örnekleri (URL 198-200, 2019)

- Louis Vuitton Müzesi

Müzenin bir bölümünde Louis Vuitton'un kuruluşundan bu yana yapılan ikonik modellerin yer aldığı bir kalıcı sergi alanı bulunur. Merkezin esas amacı gerek uluslararası gerekse yerel güncel sanatçıları desteklemektir.

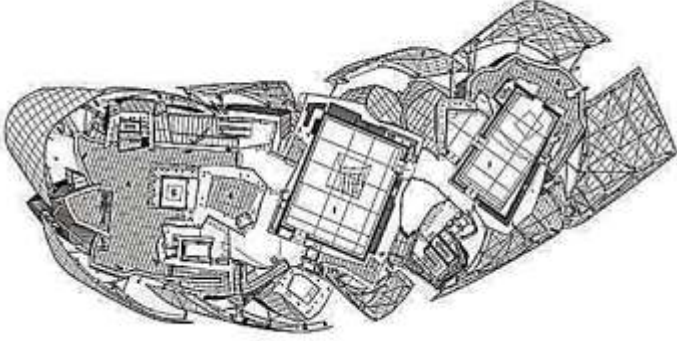
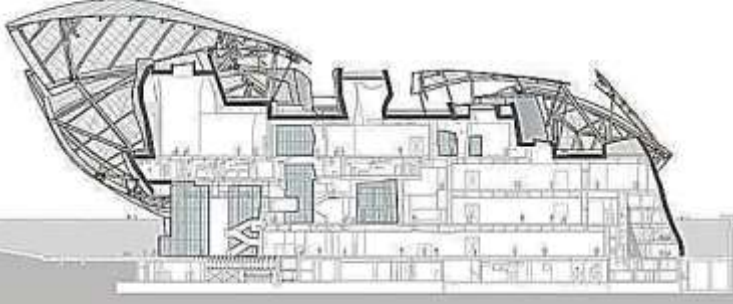
Sergi alanı altmış beş bin m², modern ve çağdaş sanat için olduğu kadar bu alan için özel olarak üretilmiş koleksiyonları da kapsar. Merkez aynı zamanda araştırma, dokümantasyon ve öğretim için alanlar içerir. Bina büyük bir çocuk parkının yanında eski bir bowling salonunun yerini almaktadır. Sağlam bir çekirdek ve kesme cam, deri ile asimetrik, kambur-üstü yapısı vardır. Yapı "ağaçlar içinde bir gemi" olarak tanımlanmaktadır. İç mekânlar, beyaz bir cilt ve keskin düzensiz şekilli, Iceberg etkisi yapan ve bu nedenle Iceberg ismiyle anılan bir görünümündedir. Bu kaplama, bir elyaf takviyeli betonun, beyaz ultra yüksek performanslı ("UHPC") ile kalıplanarak elde edilmesini sağlayan hemen hemen tümü farklı 19.072 kavisli panellerden oluşur. Iceberg dışında, oniki adet yelken 13400m² toplam alana sahiptir, binanın çevresinde camlar yüzmektedir. Birbirlerinin üzerine bindirilerek, karmaşık bir mekân etkisi yapan bina ortaya çıkmaktadır. Bu yelkenler kapalı ve fonksiyon kaplı, ama teraslar hava ve güneşten yararlanmaya açılmaktadır (URL 201, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Yanında bulunan Jardin d'Acclimatation peyzaj düzenine uygun bir şekilde tasarlanmış olan yapı, tasarım anlayışı olarak 3 hedefe sahiptir: 19. yüzyıl cam bahçe yapılarını ve bahçelerin kültürel mirastaki yerini anımsatmak, bu bahçeye sık sık uğrayan çocuklar ve ailelerinin ilgisini çekecek bir modern sanat müzesi yaratmak.</p>	<p>Proje için özel olarak tasarlanmış havuzun hemen yanında konumlanan yapı, beyaz blokların birbirine bağlanmasıyla oluşuyor. Buzdağı olarak geçen bu beyaz bloklar, fiber-betonarme paneller ile kaplıdır. Beyaz blokları 12 adet geniş cam sarmaktadır. Ahşap kirişlerle desteklenen bu camlar ise yapının yelken kısımlarıdır. Yelkenler, yapıya transparanlık kazandırırken aynı zamanda yapıya hareket ediyormuş izlenimi de vermektedir.</p>	<p>Yapıyı dönüştüren bu yelkenler, yapının cephesinin yanında bulunan suyu ve bahçeyi yansıtmayı, ışık ile devamlı olarak değişmesi özelliklerini de sağlıyor (URL 202, 2019).</p>

Şekil 78. Louis Vuitton Müzesi mekân örtü ilişkisi (URL 202-204, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Iceberg etkisi yapan ve bu nedenle Iceberg ismiyle anılan bir görünümündedir. Çevre peyzaj ile uyumlu yapısı bulunduğu çevreye sosyal anlam katar. Bu binanın en güzel tarafı, içinde yürüyerek zaman geçirilebilecek birbiri içine geçmiş teraslarıdır. buralarda kendi kıvrık formlarını, metal, cam ve tahta elemanlarıyla harmanlayarak oldukça şık alanlar oluşur.</p>	<p>Yapının girişi hem müze hem de Jardin d'Acclimatation için bir giriş alanı. Burası her iki yer için gelen ziyaretçileri de karşılayan ilk alan olduğu için büyük bir sosyal mekân olarak düşünülmüş. İçinde restaurant ve kitabevi barındıran bu kısımda, aktif bir sosyal yaşam kurgusu tasarlanmıştır.</p>	<p>Projenin bir başka etkileyici yanı ise galeriler arası dolaşan ziyaretçilere sergi içinde aynı zamanda geniş yelkenler sayesinde etkili bahçe manzarasını ziyaretçilerin gözü önüne sererek sergi ve bahçe deneyimini birleştirmesi. Ayrıca, yapının dışında bulunan ve yelkenlerin altından ilerleyen merdivenlerden de binanın çatısındaki bahçelere ve sergilere ulaşmak mümkün (URL 202, 2019).</p>

Şekil 79. Louis Vuitton Müzesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 205-207, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Gehry, Louis Vuitton projesinde 19. yüzyıl cam ve bahçe mimarisinin hafifliğinden ve akışkanlığından etkilenmiş. Projesinde son dönemde geliştirilmiş bir yöntem olan milimetrik özel koşullara uygun olarak kavislenen camlar kullanmış (URL 208, 2019).</p>
	<p>Özellikle proje için oluşturulmuş bir su bahçesinin kenarında inşa edilen bina, ahşapla desteklenmiş on iki büyük cam “yelken” ile çevrili, elyaf takviyeli beton panellerle kaplanmış beyaz bloklardan (“buzdağları” olarak bilinir) kirişler. Yelkenler Fondation Louis Vuitton'a şeffaflık ve hareket hissi verirken, binanın suyu, ormanları ve bahçeyi yansıtmamasını ve ışıkla sürekli değişmesini sağlar (URL 209, 2019).</p>

Şekil 80. Louis Vuitton müzesi biçim örtü ilişkisi (URL 210, 2019)

- Haydar Aliyev Kültür Merkezi

Bakü’de çok sık karşılaşılan sert ve sık sık anıtsal Sovyet mimarisinden kopan, ülkenin kültürel programlarının birincil binası olarak tasarlanan merkez, Azeri kültürünün duyarlılıklarını ve geleceğe bakan bir ulusun iyimserliğini ifade etmek istiyor.

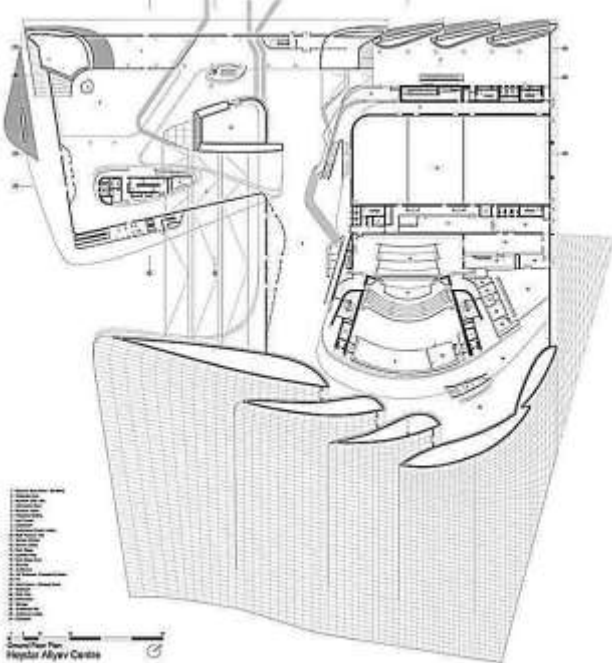
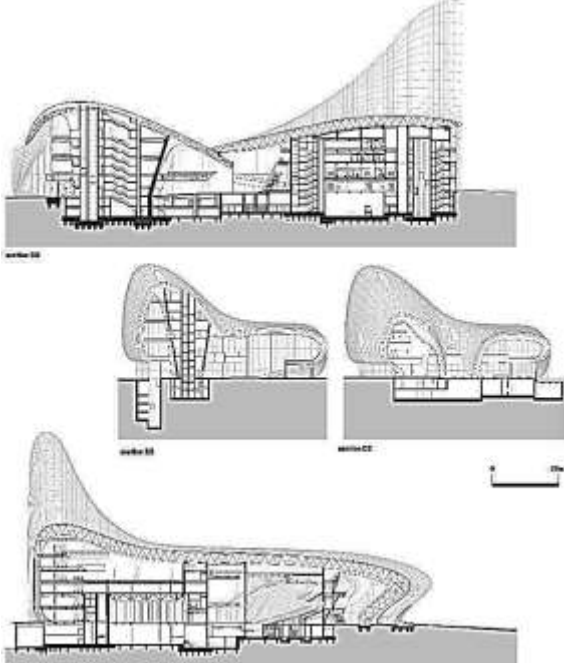
Organik mimarinin zirvelerinden sayılan Haydar Aliyev Merkezi, Azerbaycan’ın kültür tarihine geçecek nitelikte bir yapı. İçerisinde bulunan konser salonunun akustik niteliğini arttırmak için beyaz meşe kullanılan kültür merkezinde ayrıca konferans salonu, kütüphane, medya merkezi, müze, ortak kullanım alanı, kapalı otopark, sanat galerileri, yapay göl ve göl kafeteryası yer alıyor (URL 211, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Haydar Aliyev Merkezinin tasarımı, çevresindeki plaza ile binanın içi arasında sürekli ve akıcı bir ilişki kurar. Zemin olarak plaza; Bakü'nün bir parçası olarak herkes tarafından erişilebilir. Kentsel doku, eşit derecede kamusal bir iç alanı sarmak ve çağdaş ve geleneksel Azeri kültürünün kolektif kutlamasına adanmış bir dizi etkinlik alanı tanımlamak için yükseliyor.</p>	<p>Dalgalanmalar, çatallanmalar, kıvrımlar ve kıvrımlar gibi ayrıntılı formasyonlar, bu plaza yüzeyini çok sayıda işlevi yerine getiren mimari bir tasarım anlayışı ile ziyaretçileri davet etmek, iç mekânın farklı seviyelerine yönlendirmek için kurgulanmıştır. Bu hareketle, bina, mimari obje ve kentsel peyzaj, bina zarfı ve kentsel plaza, figür ve zemin, iç ve dış arasındaki geleneksel farklılaşmayı belirsizleştirmektedir (URL 212, 2019).</p>	<p>Uzay kafes sistemi binanın serbest formlu olmasına imkân verir. Bu arada altyapı, uzay kafes sisteminin katı örgüsü ile serbest formlu dış kaplama birleşme yerleri arasında esnek bir ilişki sağlamak üzere geliştirilmiştir. Bu birleşme çizgileri projenin karmaşık geometrisi, estetiği ve kullanımının rasyonelizasyonundan türetilmiştir (URL 211, 2019).</p>

Şekil 81. Haydar Aliyev Kültür Merkezi mekân örtü ilişkisi (URL 213, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Yapı ve peyzaj boyunca süreklilik korunmuştur. Daha önce siteyi ikiye bölen topografik şeffaf düşüğe cevap veren, Proje, halk meydanı, bina ve yer altı otoparkı arasında alternatif bağlantılar ve yollar kuran çok düzenli teraslanmış bir arazi sunar. Bu çözüm ek kazı ve depolama alanlarını önlemekte ve sitenin ilk dezavantajını başarılı bir şekilde temel tasarım özelliğine dönüştürmektedir (URL 212, 2019).</p>	<p>Haydar Aliyev Merkezi'nin tasarımı, kendisini çevreleyen meydan ve binanın içi arasında sürekli ve akışkan bir ilişki kuruyor. Binanın konumlandığı meydan, Bakü'nün kentsel dokusunun bir parçası olarak herkesin erişimine açık ve aynı derecede kamuya açık iç hacmi sarıp sarmalayarak yükselir, çağdaş ve geleneksel Azeri kültürünün ortaklaşa kullanımına adanmış bir dizi etkinlik alanı yaratır (URL 211, 2019).</p>	

Şekil 82. Haydar Aliyev Kültür Merkezi etkinlik örtü ilişkisi (URL 214, URL 210 ve URL 215, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Projenin en kritik ama zorlayıcı unsurlarından biri, binanın cildinin mimari gelişimi idi. Homojen görünecek kadar sürekli bir yüzey elde etme tutkumuz, çok çeşitli fonksiyonlar gerektirdi, yapı mantığı ve teknik sistemler bir araya getirilerek binanın zarfı içine entegre edildi. Çok sayıda proje katılımcısı arasında bu karmaşıklıkların sürekli kontrolü ve iletişimi için gelişmiş bilgisayar kullanımı sağlandı.</p>
	<p>Ziyaretçinin iç kısmının akışkanlığını deneyimlemesine izin veren geniş ölçekli sütunsuz alanlar elde etmek için dikey yapısal elemanlar zarf ve perde duvar sistemi tarafından emilir. Özel yüzey geometrisi, yüzeyin zeminden binanın batısına ters yüzey sırasını elde etmek için kavisli 'önyükleme sütunlarının' tanıtılması ve yapıyı destekleyen taşıyıcı kirişlerin 'kırılmaç kuyruğu' konikleştirilmesi gibi geleneksel olmayan yapısal çözümleri teşvik eder. (URL 212, 2019)</p>

Şekil 83. Haydar Aliyev Kültür Merkezi biçim örtü ilişkisi (URL 216-217, 2019)

- Ahşap Orkide (Wooden Orchid) Kompleksi Öneri Projesi

Proje, Çin'deki zararlı göç modelleriyle mücadele etmek için tasarlandı. İlçenin geniş nüfusunun çoğu kırsal alanlardan daha büyük şehirlere taşındıkça, şehir kaynakları genişledi, bu da aşırı kalabalıklaşma, kirlilik ve standartların altında yaşama olaylarına yol açtı (URL 218, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Mevcut kentsel çerçeveye entegre Ahşap Orkide, değişken turizm döngülerine ev sahipliği yaparken kırsal kesimde yaşayan nüfusun (yani aşırı kalabalık ve kirlilik) artan olumsuz etkilerine karşı koymayı amaçlamaktadır. Plan bunu, bireyin toplum seviyesine ekosorumluluğu teşvik eden iç içe geçmiş kentsel ve özel alanlarda, hepsi de enerji bilincine sahip yaşanabilir bir “bahçe” içinde barındırmaktadır.</p> <p>Projenin her bölümü kendi biyolojik çeşitliliği ve renkleri ile geliştirilmiş benzersiz bir karaktere sahipken, bir bisiklet ve yaya yolu ağı bir iç bağlantı sistemi yaratmaktadır (URL 218, 2019).</p>	<p>Araç hareketi, yaya ortamını iyileştirmek ve önceliklendirmek için rasyonel hale getirilirken, açık alanlar ve gayriresmi bir yaya bağlantısı ağı sağlar. Caddeler, meydanlar ve park alanları, bir dizi 'yağmur bahçesi' aracılığıyla su toplanmasına katkıda bulunur. yüzey suyu daha sonra daha geniş drenaj ağına bırakılmadan önce biyofiltrasyon araçlarıyla filtrelenir (URL 219, 2019).</p>	

Şekil 84. Wooden Orchid Kompleksi Öneri Projesi mekân örtü ilişkisi (URL 218-219, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Doğada bulunan sayısal dizilerden esinlenen Ahşap Orkide, şeklini altın bölümden ve bir biyomimetik düzenden alır. Alışveriş kompleksinde, orkide yapraklarını taklit etmek için prefabrik ahşap yapılar kullanır. Sahanın her iki alanında da orkide kutusu altı kez çoğaltılır ve bu sayede yaya köprüleriyle birbirine bağlanan 12 hücre bulunur.</p>	<p>Projede çiçekler sadece peyzajla, iç dekorasyonla, bahçe çiçeklenmesi ile değil aynı zamanda soyutlayıcı ve ayrıştırıcı olarak da kullanılır. Özel bahçelerde; çiçek terapisi, çiçek çayhanesi, seralar, yemek bahçeleri ve kentsel bahçeler temalarında çözümler sunar.</p>	<p>Hücrelerde sinema salonları, kütüphane, spor salonu ve yemek servisi alanları yer alır (URL 218, 2019).</p>

Şekil 85. Wooden Orchid Kompleksi Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 219, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Proje, geleneksel kırsal konut mimarisinde, Çin'in en iyi korunmuş ve mimari açıdan seçkin sitelerinden biri olan Wu Yuan Köyü'nün organik ve kendiliğinden oluşmuş yapısından esinlenmiştir. Bu mimari, Poyang Gölü, Çin'in en büyük tatlı su gölünün ve onun kuş habitatının etkileyici bio çeşitliliğini desteklemekte ve ekosfer'i güçlendirmektedir.</p>
	<p>Ahşap Orkide, bir "orkide kutusu" oluşturmak için 16 kez kopyalanan bir dizi prefabrik ahşap "yaprakları"ndan oluşur. Bu, daha sonra yaya köprüleri ile bağlantılı 12 "hücre" oluşturmak için altı kez tekrarlanır. (URL 220, 2019)</p>

Şekil 86. Wooden Orchid Kompleksi Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi (URL 221, 2019)

2.4.9. Bağlamı/İşlevi Tanımlayan Örtüler

“For” kelimesi, “İçin, Amacıyla” gibi anlamlar içeren ve yine çokça kullanılmakta olan bir başka edattır. Örtülerin sınıflandırılmasında genel kullanım amacına uygun olarak bağlamı tanımlayan, onun ne için olduğunu ortaya koyan, dolayısıyla kendi özel amacını ortaya koyan ve diğer kategorilerden farklı olarak kendine dönük çağrışımı ön planda olan örtüler için kullanılmaktadır. Barcelona'daki Santa Caterina Pazarı, Riyad'daki Tuwaiq Sarayı ve Almanya Wolsburg'daki Porsche Pavyonu örnek olarak gösterilebilir (Şekil 87).

Bu grup örtüler kendi etkinlik amaçlarını ortaya koyan, kentsel mekân uzantılarıdır.

BAĞLAMI/İŞLEVİ TANIMLAYAN ÖRTÜLER		İÇİN (FOR)	
		<p>FOR</p> <p>drinking milk is good for you</p> <p>two hours waiting for the bus</p> 	
			
SANTA CATERINA PAZARI	TUWAIQ SARAYI	TESHIMA SANAT MÜZESİ	ROC VON RESTORANI
Mimar: Enric Miralles ve Benedetta Tagliabue Yapım Yılı: 1997-2005 Yer: Barcelona, İspanya	Mimar: Frei Otto Yapım Yılı: 1985 Yer: Riyad, Suudi Arabistan	Mimar: Ryue Nishizawa Yapım Yılı: 2010 Yer: Kagawa, Japonya	Mimar: Vo Trong Nghia, Takashi Niwa Yapım Yılı: 2015 Yer: Hanoi, Vietnam
			
SERPENTINE PAVYONLARI (2002, 2009, 2013, 2015)			
Mimar: Toyo Ito , Cecil Balmond , Arup Yapım Yılı: 2002 Yer: Londra, Birleşik Krallık	Mimar: Kazuyo Sejima ve Ryue Nishizawa Yapım Yılı: 2009 Yer: Londra, Birleşik Krallık	Mimar: Sou Fujimoto Yapım Yılı: 2013 Yer: Londra, Birleşik Krallık	Mimar: Selgas Cano Yapım Yılı: 2015 Yer: Londra, Birleşik Krallık
			
ORGANİK BİÇİMLİ KÜTÜPHANE ÖNERİ PROJESİ	DENİZ KABUĞU BİÇİMLİ EKO TURİZM RESORT ÖNERİ PROJESİ		
Mimar: Global Architectural Development(GAD) Yapım Yılı: Öneri Projesi Yer: İstanbul, Türkiye	Mimar: Vincent Callebaut Yapım Yılı: Öneri Projesi Yer: Filipinler		

Şekil 87. Bağlamı/İşlevi Tanımlayan Örtüler (URL 222-231, 2019)

- Santa Caterina Pazarı

Santa Caterina Pazarı , Barselona'nın en eski pazarıdır ve 1848 yılında inşa edilmiştir. Sanatçı Toni Comella tarafından tasarlanan mozaik döşemeli çok etkileyici ark çatısı, sebze ve meyveyi temsil eden canlı renkler ve rakamlar sergiliyor.

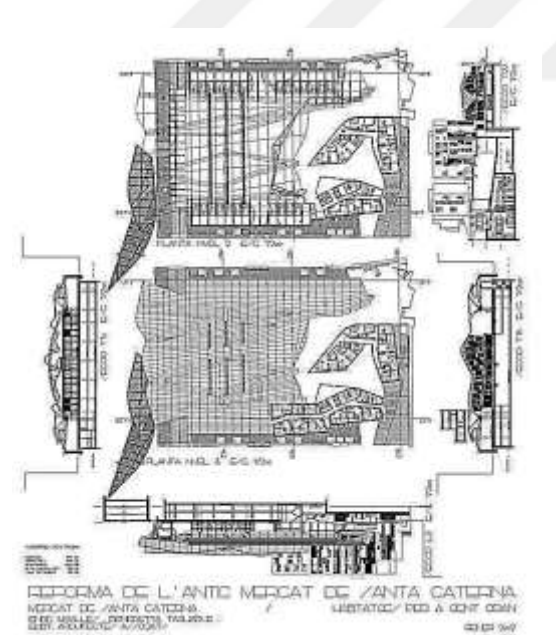

Proje, eski üzerine yeni mimariyi ekliyor. Bu eski ve yeni karışımı ile çağdaş bir karmaşa olan bir yapı ortaya çıkıyor. Pazarın iç dağılımı yeniden düzenlenmiş; daha az direk var, ancak erişim ve servis sistemleri rasyonelleştiriliyor, kentsel mekânlar genişliyor ve yoğun dar bir sokak ağıyla çevrili mahalledeki önemli bir geçiş alanı olan Avenue Francesc Cambó ile bağlantı kuruyor (URL 232, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Çatı, binanın en önemli cephesine dönüştürülür. Dezavantajı ise yalnızca yükseklikten görülebilir olmasıdır.	Bu projenin özü, meyve ve sebzelerin görünüşü ile renklendirilmiş devasa bir denizin metaforundan başlayan örtünün tasarımına dayanıyor.	Çatının yapısı çoğunlukla bazı yerlerde görülebilen, bazılarında gizlenmiş olan V tipi metal kirişlerin bir araya getirildiği ahşap kemerlerden oluşur. Örtü, işlem görmüş çam ağacından ve 2 kat ahşap çamından ve başka 2 ağaçtan oluşan bir sandviçten yapılmıştır (URL 232, 2019).

Şekil 88. Santa Caterina Pazarı mekân örtü ilişkisi (URL 233-235, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Projenin iç kullanım yaklaşımı yoktur. Eski köy pazarlarının yapısını iyileştirmek istediğinden, örtü, direklerin yerleştirildiği geniş bir tenteyi temsil eder.</p>	<p>Pazarın sembolik örtüsü, renkleri meyve ve sebze standlarının renklerini yeniden üretmeyi amaçlayan 325.000 altıgen 1 m2 cam seramikten yapılmıştır. Bu parçalar sırayla 36 küçük altıgen şeklindedir. Seramik parçalar 67 farklı renkte emaye ile kaplanmıştır.</p>	<p>Tesisin merkezinde bulunan ve erişimi kolaylaştıran özel, düzensiz bir yerleşim söz konusudur (URL 232, 2019).</p>

Şekil 89. Santa Caterina Pazarı etkinlik örtü ilişkisi (URL 236-238, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	
<p>Santa Caterina'nın pazar yapısı, çelik kirişler ve değişken kılavuzun desteklediği, sırayla kirişlerde ve beton direklerde desteklenen bazı üçlü parçacıklı biartikülatlardan oluşan bir dizi düzensiz ahşap tonozdan oluşur. 40 metreden fazla ışığa sahip üç büyük kemer kümesi, inişlerini önlemek için üçgen biçimli çelik kirişleri merkezi olarak tutar. (URL 232, 2019)</p>	

Şekil 90. Santa Caterina Pazarı biçim örtü ilişkisi (URL 239 ve URL240, 2019)

- Tuwaiq Sarayı

Tuwaiq Palace, Suudi Arabistan'da bir yapı olup, devlet işleri, resepsiyonlar ve Suudilerin uluslararası arenadaki alışkanlıklarının farkındalığını artırmak için tasarlanmış resmi bir kültür yapısıdır.

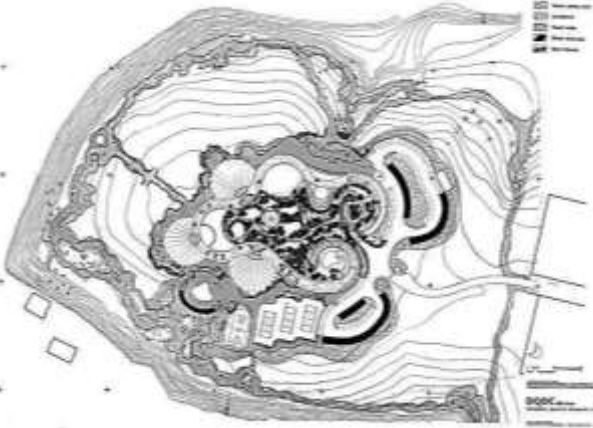
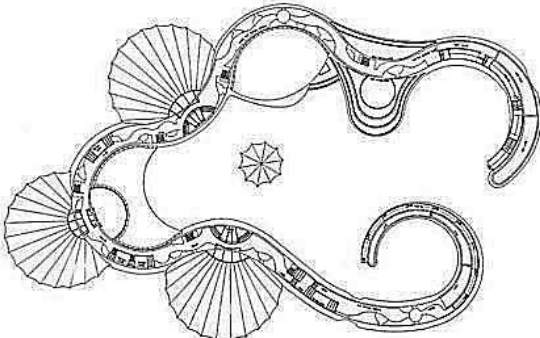
Yapı malzemesinin seçimi, projenin şekli ve ölçeği çevresinin yapısına uygun, vahşi doğada olduğu göz önüne alınarak tasarlanmıştır. Suudi Arabistan'ın mimari mirasının ruhu, hala Suudi toplumunun mevcut gelişimini yaşatmakta ve tamamlamaktadır (URL 241, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>24.000 m² alana yayılmış Tuwaiq Palace, dinlenme, sosyal tesisler, restoranlar ve konferans salonlarından oluşmaktadır. Bowling alanları, bilardo, kreş, kütüphane ve sekreteryaya vardır. Yapı, içi boş bir yerleşim bölgesi olan “omurga” oluşturmak için dış duvarlarda kademeli olarak azalma yapan eğrisel şekilli karmaşık bir düzleme sahiptir.</p>	<p>Yapının çevresini oluşturan duvara bağlı, dışarıda 3 beyaz çadır vardır. Bu çadırların her biri ayrı etkinlik için mekân oluşturmaktadır. Kuzeyde bulunan çadır 300 kişilik bir restorana sahiptir. Batıdaki çadır bir yaşam tesisidir ve mağaza bahçenin kenarında iki çadır daha bulunmaktadır, biri mağaza ana giriş ve lobi olarak hizmet vermekte, diğeri 200 kişilik bir oditoryum olarak kullanılmaktadır.</p>	<p>Binanın içinden geçen omurganın kütleli, büyük teraslı duvarları, cephedeki taş kaplaması ve dağınık açıklıkları ile bir kale veya saray görüntüsü vermektedir. Bu görünüm, çevredeki peyzajın şekli ve rengiyle birleşir, teraslar ve ana duvar kenarları vadinin teraslarına benzer, oluklu bitki dükkanları ve duvarları kayalık platolardan geçen, dalgalı kenarlar ve uçurumlar oluşturan rayları hatırlatıyor. Projenin iç avlusu, omurganın konik duvarları ile vadi çöküntüsünde bir vahanın varlığını çağrıştırmaktadır (URL 241, 2019).</p>

Şekil 91. Tuwaiq Sarayı mekân örtü ilişkisi (URL 242 ve URL 243, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Bu rekreasyon merkezi, Suudi Arabistan'ın en büyük şehri ve başkenti olan Riyad'ın diplomatik bölgesinde, Vadi Hanifeh'in panoramik manzarasına sahip bir promontoryumda yer almaktadır. Vadi, yürümek, koşmak, bisiklete binmek, atış yapmak ya da gölgeliğin gölgesinde rahatlamak için güzel bir rekreasyonel alandır.</p>	<p>Kolonun üst seviyesindeki çadırlar üç adet Teflon cam elyafi ve iki adet kablo ağı seramik döşeme ile asılıdır. Üç beyaz çadır, binanın çelik direkleri fan şeklindeki omurgasına tutturulmuş radyal kablolarla desteklenir.</p>	<p>Bölgenin karakteri, peyzajın üstün tasarımından, dolambaçlı yollardan ve kavşaklardan etkilenir. Kamu binaları, alışveriş merkezi de dahil olmak üzere bölgenin mimarisinde geleneksel bir tarza sahiptir (URL 241, 2019).</p>

Şekil 92. Tuwaiq Sarayı etkinlik örtü ilişkisi (URL 242 ve URL 241, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>“Duvar” ve “çadır” dan evrimleşmiş bir sonuçla ortaya çıkan Tuwaiq Sarayı, mekânın doğal topoğrafyasını izleyerek, dış duvarın kıvrımlı bir dış omurgası içine alınmış teraslar ve mağaralarla bir vaha fikri etrafında, tamamen topoğrafyaya uygun olarak inşa edilmiştir. Üst örtüler de bu topoğrafyanın kıvrımları neticesinde ortaya çıkan formların belirlediği şekillerden oluşmuştur.</p>
	<p>Konseptin merkezinde, sitede mevcut olan eşsiz panoramik görüntüyü sunma arzusunun aksine, çevrenin fiziksel korunmasına duyulan ihtiyaç vardı. Aynı zamanda hafif ve ağır olan bir yapı, bir bahçe ve bir çöl, modern teknoloji ve geleneksel açıklık ve sağlamlık, pek çok karşıt kavramın bir araya gelmesi ile oluşmuş bir tasarımdır (URL 241, 2019).</p>

Şekil 93. Tuwaiq Sarayı biçim örtü ilişkisi (URL 242-241, 2019)

- Teshima Sanat Müzesi

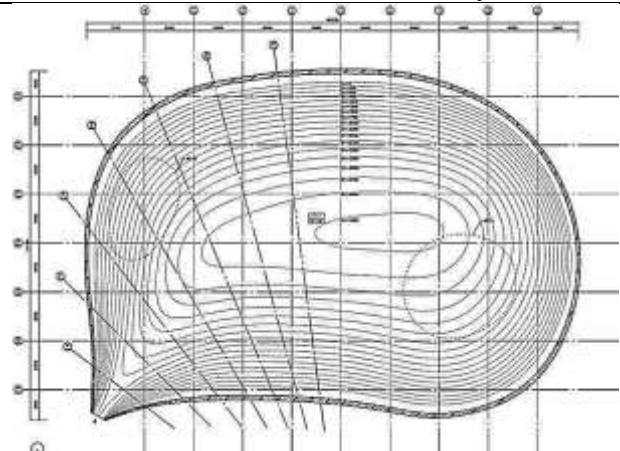
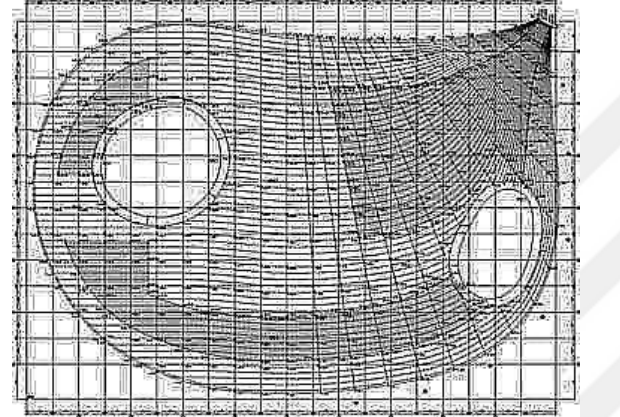
Yapı, büyük açık bir sergi mekânından oluşuyor. Teshima adasında küçük tepelerin olduğu bir arazide bulunan müze, bölgede süzülerek akıp giden bir su damlasını sembolize ediyor. Yapının arazisi kuzeyde denize bakan yönetime sahip (URL 244, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Proje tasarımcılar tarafından etrafındaki ağaçlı peyzajla bir ilişki kurmak ve mimariyle doğa arasındaki soyut sınırı iteleme amacıyla tasarlanmıştır. Müzenin büyük oranda etrafa açık olmasının sebebi de budur. Yaratılan, büyük oranda boşluklu kütlelerin dopdolu bir hacim ve kapalı bir kutu olarak kalmaması, doğayla iç içe gelişebilecek sadelik ve boşlukta olması amaçlanıyor.	Teshima Sanat Müzesi, iki geniş eliptik açıklıkla kütlelerini tanımlıyor ve iç mekânı etrafındaki elemanlara yönlendiriyor. Eliptik boşluklar, müzenin esinlendiği su damlasının birikebildiği ve arazideki rüzgarın yönüne göre özgürce akıp gidebileceği bir mekân yaratıyor.	Aynı zamanda denizden ve etraftaki yeşil peyzajı oluşturan bitki yapraklarından gelen sesler bu açık mekânda yankılar yaratıyor (URL 244, 2019).

Şekil 94. Teshima Sanat Müzesi mekân örtü ilişkisi (URL 245 ve URL 246, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Teshima Sanat Müzesi beton bir kabukla kurgulanmış. 25 cm kalınlığa sahip kabuk, beyaz beton kullanılarak oluşturulmuş. Bir çeşit koza gibi algılanabilen kabuk iç mekânda, bütünlüğü bölen, görünür desteklerden arındırılmıştır. Kabuk kendi kendini taşıyabiliyor; herhangi bir dikey ayakla desteklenen bir yapıya sahip değil. İçerisinde bir sergi mekânı barındırıyor.	Bu sergi mekânı, kabuğun kuşatmasıyla oluşturulmuş bir hacimden ziyade buranın yer ve hava arasında bir çeşit uzlaşma alanı olarak tasarlanmıştır. Ziyaretçilerin, tasarlanan bu hacimde özgürce dolaşabilmesi ve bu dolaşım sırasında da çevreyi gözlemleyebilmesi hedeflenmiştir.	İçerisinde barındıracağı işler için kapalı fakat aynı zamanda çevresine büyük oranda açık olan dinamik bir mekân. Etraftaki çevreyle, sanatın ve mimarinin arasında bir birleşim oluşturmuş (URL 244, 2019).

Şekil 95. Teshima Sanat Müzesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 246, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Tasarımcı için Rie Naito'nun adanın çevresiyle uyum içinde bir mimari mekân yaratmak önemliydi. Bunun üzerine serbest kıvrımlardan oluşan, su damlası şekline referans veren bir tasarım yapıldı. Kıvrımlı damla şeklindeki form onu saran dalgalı arazi şekilleriyle uyumlu, güçlü bir mekân yarattı. İnce beton kabuk geniş, organik bir iç mekân oluşturuyor. Tavanı birçok kabuk strüktürden daha alçak olup mimari yapı dıştaki peyzajın bir parçası olarak tepe veya eğim biçiminde kurgulanmıştır.</p>
	<p>Böylece içeride de alçak ve yatay uzanan bir mekân oluşmuştur. Büyük boşluklarla mekânın aydınlatılması, yağmurun ve temiz havanın içeriye girebilmesi sağlamıştır (URL 244, 2019).</p>

Şekil 96. Teshima Sanat Müzesi biçim örtü ilişkisi (URL 244 ve URL 246, 2019)

- Roc Von Restoranı

Yapı, Hanoi ile Hoa Binh arasındaki ana yolun kenarında, Hanoi'ye 30 km uzaklıktadır. Bu bölge, uzun bir yolculuğun tadını çıkarmak ve dinlenmek amaçlı, otobüs ve araçların molaları için popüler bir mekândır .

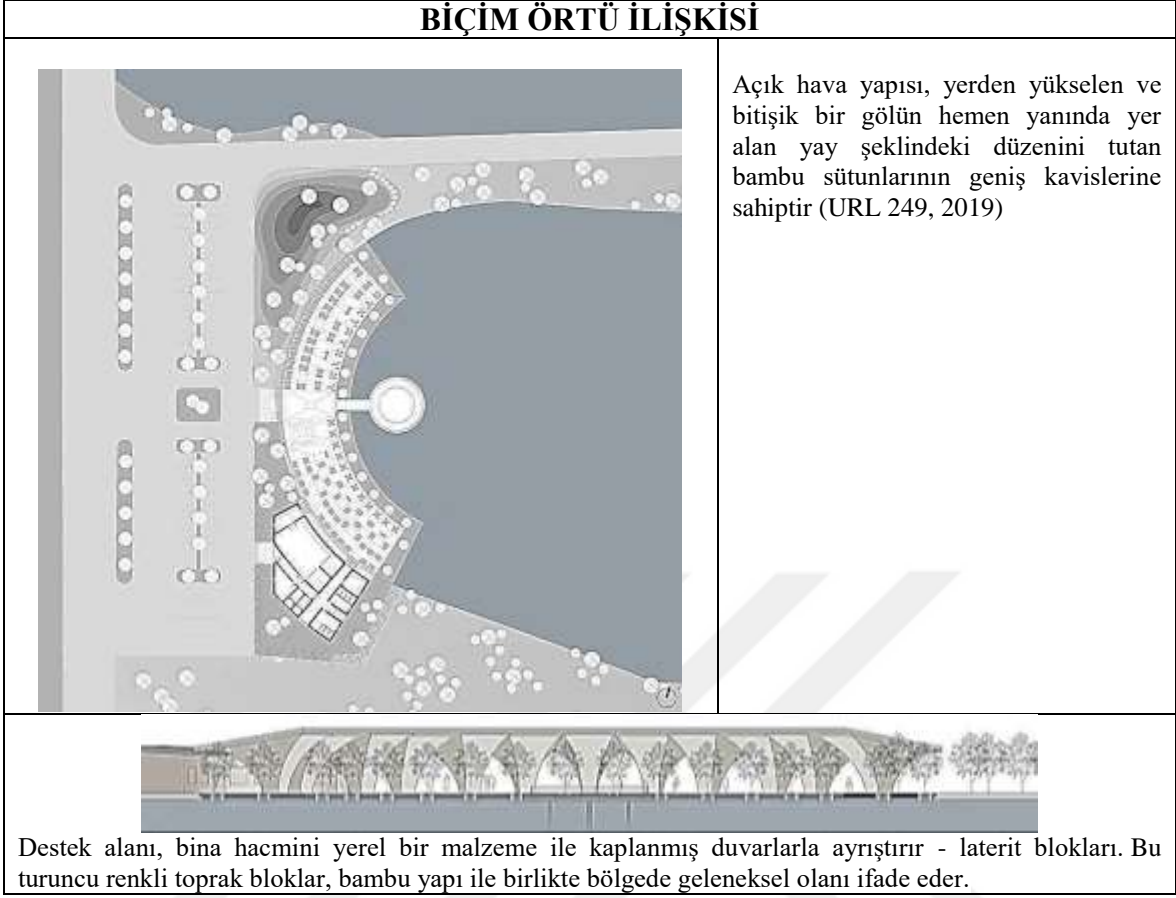
Restoran yolun hemen yanında yer almaktadır. Samimi bir alan yaratmak ve konukları işlek yoldan korumak için restoranın zemini yolun altında tasarlanmıştır. İşlek yoldan yemek alanına indikten sonra, konuklar kafalarının üstünde bambu kemerli doğal bir göle bakarlar (URL 247, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Sokak seviyesinden aşağıya yemek alanına indikten sonra ziyaretçiler doğal bir gölün panoramik manzarası ile buluşur. Kolonların altındaki boşluk doğal olarak havalandırılır ve su yüzeyinden yükselen buharlaşma ile soğutulur. Göl üzerinde, çok çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapabilen dairesel bir platform uzanıyor.</p>	<p>Bambu sütunları için iki farklı bambu türü kullanılmıştır. Her iki tür de bina yapısı için çok önemli olan farklı malzeme nitelikleri sağlar. Bambu malzemenin yüksek kalitesine ve uzun süreli dayanıklılığına ulaşmak için Vietnam doğal yöntemiyle işlenmiştir. Doğal işleyiş sürdürülebilir bir yapı yaklaşımına da katkıda bulunur.</p>	<p>Şekli yukarı doğru yayılan 12 bambu sütun yarı açık yemek alanının çatı yapısını desteklemektedir. Merkezi aşamalı kavisli örtü planı, aynı zamanda etkinliklerin kullanımı için hazırlanır ve aynı zamanda kucaklayıcı bir atmosfer sunar (URL 247, 2019).</p>

Şekil 97. Roc Von Restoranı mekân örtü ilişkisi (URL 248-250, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Sütunların altındaki boşluk doğal olarak çapraz havalandırılır ve bitişik gölden suyun buharlaşmasıyla soğutulur.</p>	<p>Yükseldikçe genişleyen 12 bambu kolon, çatı strüktürünü ve yarı açık yemek alanını destekliyor. Üst örtünün merkezi bir sahneyi çevreleyen kavisli planı, mekânın etkinlik için kullanılmasına sağlıyor (URL 248, 2019).</p>	<p>Bina, konukların Kuzey Vietnam yerel kültürüyle güçlü bağlantılarını hissedebilecekleri bir alana dönüşmektedir. Açık alanın uygulanması ve doğal malzemelerin kullanılması gerekli bağlantıyı sağlamaktadır (URL 247, 2019).</p>

Şekil 98. Roc Von Restoranı etkinlik örtü ilişkisi (URL 247, URL 250-251, 2019)

Şekil 99. Roc Von Restoranı biçim örtü ilişkisi (URL 247, 252, 2019)

- Serpentine Pavyonu (2002)

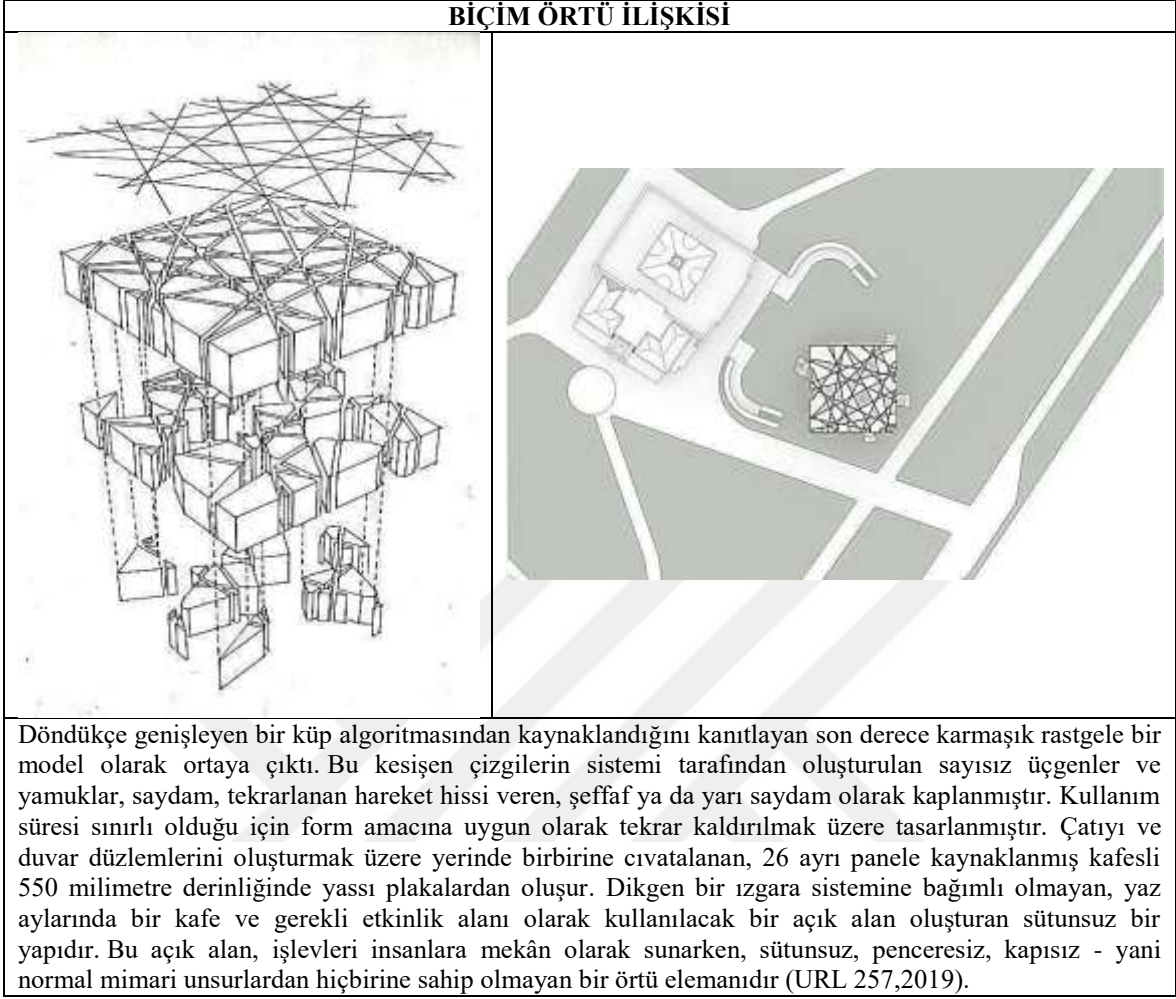
Döndükçe genişleyen bir algoritmadan (bir küpün) türetilen Londra'daki 2002 Yıllanlı Pavyonu için karmaşık bir düzensiz desen olarak görünen yapı geliştirildi. Bir üçgen ve yamuk ağı oluşturan kesişen çizgiler, sınırsızca tekrarlayan akı hissi veriyor (URL 253, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Düz çelik barların oluşturduğu kafes sistemi ile ayakta duran 5.3 metre yüksekliğindeki tek katlı pavyon beyaz alüminyum panel ve cam ile kaplanmıştır. Pavyonun esas amacı, hiçbir dikey ızgara (ortagonal grid) sistemine ve taşıyıcı kolona bağlı olmayan, açık plan düzenine sahip kolonsuz ve ferah bir mekân yaratmaktır. Böylece Hyde Park'ın ortasında, Kensington Bahçeleri'nde bulunan yapı yaz döneminde, süreli bir kafe ve etkinlik yeri olarak kullanılmıştır.</p>	<p>2002 Serpentine Pavyonu'nun oldukça rastgele gözüken formu, tek bir karenin döndürülmesi sonucu ortaya çıkan algoritmik hesaplara göre tasarlanmıştır. Pavyonu oluşturan her bir parça birer taşıyıcı giriş görevi görüyor ve oluşan titreşimlerin sönümlenmesini sağlıyor. Bu sayede pavyon, birbirine bağlı taşıyıcı ve estetik parçaların birlikte çalışması sonucunda ayakta duruyor.</p>	<p>İlk bakışta parça parça olarak algılanan yapı, strüktürel açıdan bir bütün olarak görünüyor(URL 253,2019).</p>

Şekil 100. Serpentine Pavyonu 2002 mekân örtü ilişkisi (URL 254-256, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Pavyon genel olarak dikdörtgen bir form üzerinden kurgulanmış ancak mekânın içerden daha farklı bir algısı var. Cepheledeki kesikler ve açıklıklar yapının içinde havada uçuyormuş izlenimi yaratıyor. Aynı zamanda bu kesikler ve beyaz tercihi sayesinde mekân algısında oldukça parlak ferah bir hava var.</p>	<p>Üç ay boyunca Hyde Park'ta duran pavyon kullanım amacını ortaya koyan bir örtü olarak düşünülmüştür.</p>	<p>Yapının zemini kontrplak ile kaplı. Duvarlar ve tavanda ise 3mm beyaz alüminyum paneller tercih edilmiştir. Duvarlardaki açıklıkların bazıları ise cam ile kapatılmış (URL 253,2019).</p>

Şekil 101. Serpentine Pavyonu 2002 etkinlik örtü ilişkisi (URL 257-259, 2019)

Şekil 102. Serpentine Pavyonu 2002 biçim örtü ilişkisi (URL 260-261, 2019)

- Serpentine Pavyonu 2009

Yapılarını tanımlayan mimarlar şöyle diyor: “Pavyon, duman gibi, ağaçların arasında serbestçe sürüklenen, yüzer alüminyum formdur.” Yansıtıcı kanopi, parkın ve gökyüzünün genişlemesini sağlayarak, alanın genelinde dalgalanmaktadır.

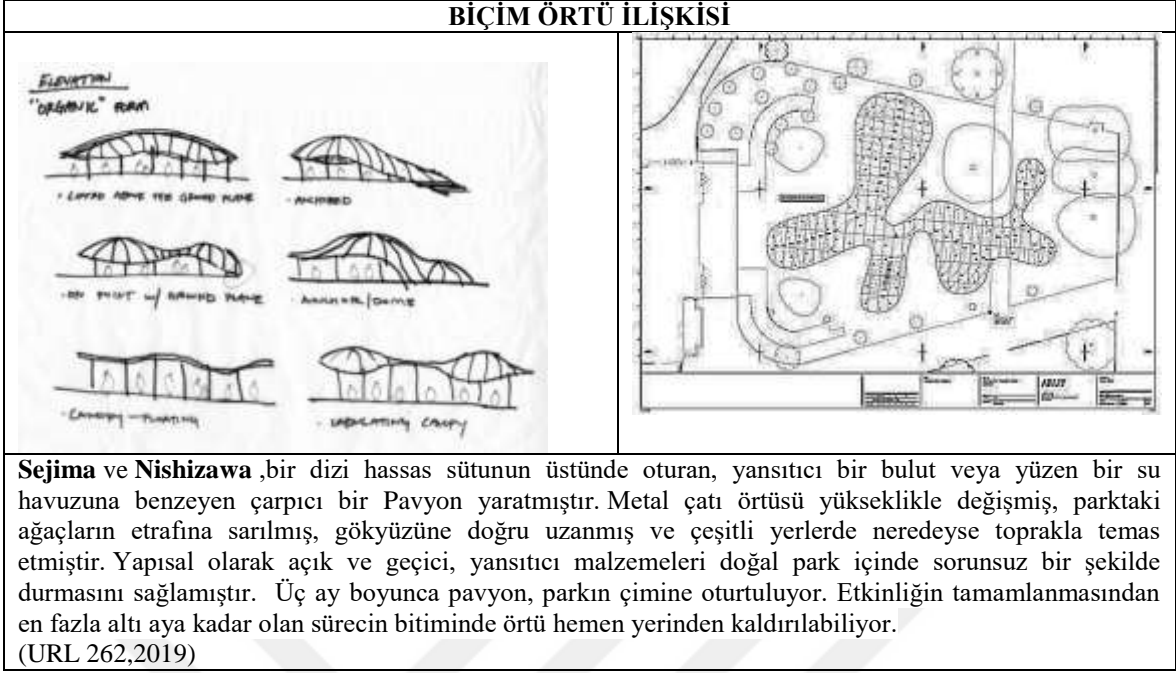
Pavyon, bir dizi hassas sütunun üstünde oturan, yansıtıcı bir bulut veya yüzen bir su havuzuna benzeyen kullanım süresi sınırlı, güzel bir örtü görevindedir (URL 262, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Duvarları olmayan, parkın kesintisiz manzarasına hakim ve her taraftan erişimi teşvik eden bir faaliyet alanı olarak çalışmaktadır.. Parkın, insanların okuyabileceği, rahatlayabileceği ve güzel yaz günlerinin tadını çıkarabileceği korunaklı bir uzantısıdır.	Metal çatı yapısı yüksekliğe göre değişmekte, parktaki ağaçların etrafını sarmakta, gökyüzüne doğru uzanmakta ve çeşitli yerlerde neredeyse toprağa doğru uzanmaktadır. Bu tasarım anlayışı ile bulunduğu peyzajın bir uzantısı durumundadır.	Yapısal olarak açık ve geçici, yansıtıcı malzemeleri doğal park içinde sorunsuz bir şekilde durmasını sağlar ve etrafındaki park ve gökyüzünü yansıtır (URL 262, 2019).

Şekil 103. Serpentine Pavyonu 2009 mekân örtü ilişkisi (URL 263-264, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Pavilion içindeki ayrı alanlar; performanslar, konferanslar, film gösterimleri ve Park Nights etkinlik programının sunulduğu bir kafe ve oditoryum için alanlar içerir.	Yansıtıcı kanopi, parkın ve gökyüzünün genişlemesini sağlayarak, alanın genelinde dalgalanıyor. Görünümü havaya göre değişerek çevresiyle uyumlu durmaktadır.	Duvarları olmayan, parkın kesintisiz manzarasını sunan ve her taraftan erişimi teşvik eden bir faaliyet alanı olarak çalışır (URL 262, 2019).

Şekil 104. Serpentine Pavyonu 2009 etkinlik örtü ilişkisi (URL 263, 265-266, 2019)

Şekil 105. Serpentine Pavyonu 2009 biçim örtü ilişkisi (URL 264, 267, 2019)

- Serpentine Pavyonu 2013

Serpentine Gallery'nin önünde 357 metrekarelik bir çim alan, Sou Fujimoto'nun 20 mm çelik direklerin zarif, kafesli yapısı, klasik zemine karşı, manzaraya karışmasını sağlayan hafif ve yarı saydam bir görünüme sahip tasarımı ortaya çıkardı. Esnek, çok amaçlı bir kentsel mekân olarak tasarlanmıştır (URL 268, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>2013 Yılanlı Galerî için Pavilion, serbest girişli sosyal kentsel mekân olarak tasarlandı Fujimoto, tasarımı “açık bir alan” olarak nitelendirdi. Tasarımcı doğa ve yapaylık arasındaki boşluğun içinde yer alan yapıyı orman gibi organizasyonel yapılardan ilham alarak tasarladığını belirtmiştir.</p>	<p>Bu orman konsepti aynı zamanda hafif ve yarı saydam yapısı entegrasyona izin veren Pavilion 2013'ün tasarımına da uygulanmıştır. Yeşil etken bir yerdir burada. Geçişler, üç boyutlu bir örtünün uzantıları veya bir ağacın dalları olarak gökyüzüne doğru taşınır.</p>	<p>Bu özel tasarım için, Fujimoto, orijinal mimarisinden türetilmiş, 30 x 30 x 30 cm ekli bir dizi çelik modül yarattı, bu modüller aynı zamanda Pavyon'un üst yapısını oluşturuyor. Bu parçalar sadece pavyonun yapısal formu değil aynı zamanda bir arada tutulmasını sağlayan elemanlardır. Eşsiz ve zarif üç boyutlu yapı, zeminden parlak bir dizi gibi yükselen karmaşık bir kafes deseninde 20 mm beyaz ince çelik çubuklarla oluşturulmuştur (URL 262, 2019).</p>

Şekil 106. Serpentine Pavyonu 2013 mekân örtü ilişkisi (URL 269-270, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Parkı çevreleyen bitki örtüsünün, canlı yeşilin geometrik bir yapıyla iç içe olması durumudur. Doğal ve yapayın ortaya çıktığı, yalnızca mimari değil veya sadece doğal değil, ikisinin tek bir buluşmasıyla ortaya çıkan ahenkli bir bileşimdir.</p>	<p>Köşk, üç boyutlu bir yapıya sahip olup, her birim 800 ve 400 mm kalınlığında ince çelik çubuklar oluşturur. Ziyaretçileri hem dış unsurlardan koruyan hem de peyzajın bir parçası olmalarını sağlayan şeffaf ve düzensiz bir şekil oluşturur.</p>	<p>Yarı saydamlığı ile geliştirilmiş hassas yapı kalitesi, parkın dalgalarından çıkan sis gibi bulut şeklinde bir geometri oluşturur. Yapı düzensiz kalmasını sağlayacak şekilde oluşturulan düzensiz terasları destekler. Bu teraslar, pavyonun esnek kentsel mekân olarak kullanılmasına izin veren dinlenme alanları olarak kullanılır (URL 262, 2019).</p>

Şekil 107. Serpentine Pavyonu 2013 Etkinlik Örtü İlişkisi (URL 270-272, 2019)

Şekil 108. Serpentine Pavyonu 2013 biçim örtü ilişkisi (URL 273-274, 2019)

- Serpentine Pavyonu 2015

Gökkuşaağı renginde kubbeler, geçitler ve yapıyı oluşturan gizli koridor, Antoni Gaudi'nin gölgesinde çok parlak ve gösterişli bir yaratım ile Katalan Modernizmine yeni bir bakış getiriyor.

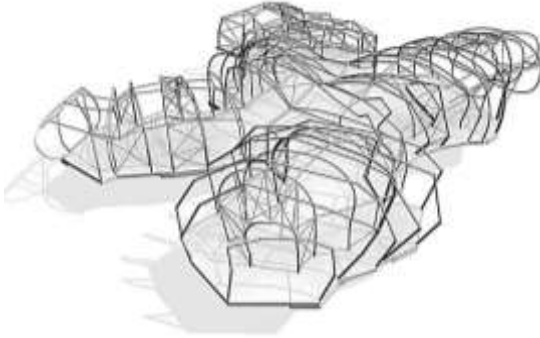
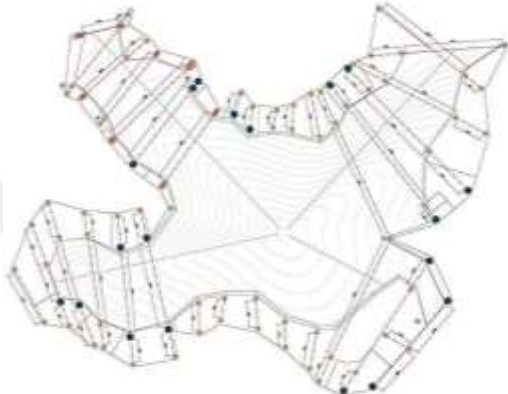
Ziyaretçiler, parlayan vitray efekti ile yapı katmanının dış ve iç kısmı ile pavyon içi arasında “gizli bir geçitten” geçerek koridora farklı noktalardan girip çıkabiliyorlar (URL 275, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Maksimum 27m genişliğinde ve maksimum 2m-4m iç yüksekliğinde 4.6m dış yüksekliğinde ana yapı maksimum, yapısal çelikten yapılmış ve renkli ve şeffaf polimerlere dayanan özel olarak üretilmiş bir yapısal kumaş ile örtülmüştür.</p>	<p>Topraklara betonarme döşemeler yerleştirildi. Erişim, doğrudan iç yolculuğunuza giden dört girişten geçer ve ayrıca çıkışlar da aynı noktalardan olur.</p>	<p>Bir ışık ve mekân duygusu elde etmek için, yapısal önlem sayısını en aza indiren yenilikçi bir teknik benimsenmiş. Mekân ve ışık duygusunu baltalayacak kirişler veya sütunlar yoktur. Çelik yapının karanlığı, 19 renk ve Etilen tetrafloroetilen (ETFE) olarak adlandırılan flüoresan yarı saydam plastikten oluşan parlak ve çok renkli örtü panelleriyle tezat oluşturuyor (URL 275,2019).</p>

Şekil 109. Serpentine Pavyonu 2015 mekân örtü ilişkisi (URL 276-278, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Renkli plastik tabakaları, güneş parladığında örtünün tabanında çok renkli desenler oluşturur. Şeffaf ve geçirgen bu örtü zeminde yarattığı renk geçişleri mekânın daha renkli algılanmasını sağlar.</p>	<p>Yapının bazı kısımları büyük renkli ETFE tabakalarıyla örtülürken, diğer alanlarda çelik çerçevenin etrafına sarılmış şeritleri bulunur. Mimarlar aynı zamanda malzemenin opaklığını pavyonun geçişi boyunca değiştirmiştir (URL 279, 2019).</p>	<p>Gündüzleri içlerinde bir kafe bulunan kentsel mekân, geceleri ise öğrenme, tartışma ve eğlence için bir forum olarak kullanılır. Bu amaçla çelik sandalye ve beyaza boyanmış masalarla süslenmiştir (URL 275, 2019).</p>

Şekil 110. Serpentine Pavyonu 2015 etkinlik örtü ilişkisi (URL 279-281, 2019)

BIÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Yapının şekli, örtü malzemesi olarak kullanılan ETFE'yi mümkün olduğunca gerdirerek ortaya çıkmıştır. Mimariyi basit unsurlarla oluşturulan bir tasarım: yapı, ışık, şeffaflık, gölgeler, hafiflik, biçim, duyarlılık, sürpriz, renk ve materyaller.</p>
	<p>Yapı, barı barındıran merkezi bir alandan ve buluşma alanından gelen dört koldan oluşmaktadır. Selgas, bu biçimin organik olarak geliştiğini, mimarlar ETFE tabakalarının çelik çerçeveye gerekerek örtüyü oluşturmuşlardır (URL 279, 2019).</p>

Şekil 111. Serpentine Pavyonu 2015 biçim örtü ilişkisi (URL 282, 2019)

- Organik Biçiml Kütüphane Öneri Projesi

Tasarım, üniversitenin gelecekteki vizyonu için örnek teşkil edecek olan binanın yapısının yanı sıra kitapların raflanması için örgütsel bir mantık sağlayan geniş bir yapısal sisteme dayanmaktadır.

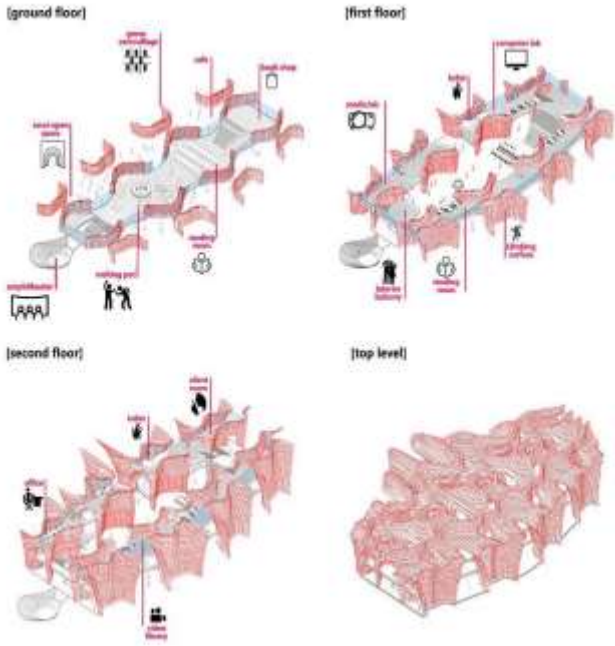

Proje, bilgi merkezi oluşturmak ve kampüs içinde bir dönüm noktası olmayı hedeflemektedir. Önerilen tasarım, kitap raflarının yanı sıra binanın yapısına yönelik örgütsel bir mantık sağlamak için geliştirilen geniş yapısal sistem ile tanımlanır (URL 283, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Bir araya gelen bir arkad sisteminden oluşan kompleks, binanın bireysel hacimlerini oluşturur. Bu arkadların standart olmayan bir geometrisi vardır.</p> <p>İstanbul Teknik Üniversitesi Kampüsü'nün merkezinde "fütüristik bir simge" olarak tasarlanan bina, bilgi, insan ve doğanın bir araya geldiği bir gelecek öngörüyor (URL 283, 2019).</p>	<p>Optimum tasarım çözümünü bulmak için organik şekiller ve elastik gövdelerle deneyler yapıldı. Sonuçta ortaya çıkan form dış ortama açılan ve iç mekânlara ışık getiren, aynı zamanda dış mekân ile bir bağlantı ifade eden bir örtü sistemidir.</p>	<p>Bina, bitişik oyun alanına, amfityatroya ve bir bütün olarak kampüse bağlantılıdır. Bir dış çatı bahçesi eklenmiştir ve cephelerde, organik olarak yerden yükselen yapı fikrini ifade etmek için cephelerde geniş yeşillik kullanılmaktadır. Bu şekilde, bilgilerin, öğrencilerin ve doğanın bir araya geldiği bütünsel bir gelecek yaratmayı amaçlamaktadır (URL 284, 2019).</p>

Şekil 112. Organik Biçimli Kütüphane Öneri Projesi mekân örtü ilişkisi (URL 285, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Ana yapı malzemesi, iç mekânlarda ek aydınlatma sağlayan şeffaf, ultraviyole içermeyen bir kompozittir.</p>	<p>Raflar, hibrit bir yapı ve kapı çerçeveleri gibi dolaşım için odaları ve açıklıkları tanımlayan programatik hacimler oluşturmak için istiflenir ve birleştirilir.</p>	<p>Geleneksel anlamında, pencere camları çerçevesi yok, burada, eğlenceler hem okuma hem de diğer alanları kutsal bir sığınak yeri haline getiriyor. Işık gizemli bir şekilde yukarıdan ve yandan girer, gölgeler yaratır (URL 283, 2019).</p>

Şekil 113. Organik Biçimli Kütüphane Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 284, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	<p>Tasarım algoritmik bir form jenerasyonuna dayanır ve bilgi ile yapı arasında bir ara yüz görevi görür. Sistemin geniş modülerliği, kütüphanenin bir elektronik olarak yeni bir elektronik aracılı fikri içinde bilgi akışına elverişli organik düzenleme oluşturur.</p> <p>5.000 metrekarelik bina dış ve iç mekânı bir çevre olarak bir araya getiren organik bir uzay ve ışık deneyimi yaratıyor</p>
	<p>İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesini, form ve yapının geniş kapsamlı yenilikçi bölgesi olarak açmaya çalışıyor (URL 283, 2019).</p>

Şekil 114. Organik Biçimli Kütüphane Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi (URL 284, 2019)

- Deniz Kabuğu Biçimli Eko Turizm Resort Öneri Projesi

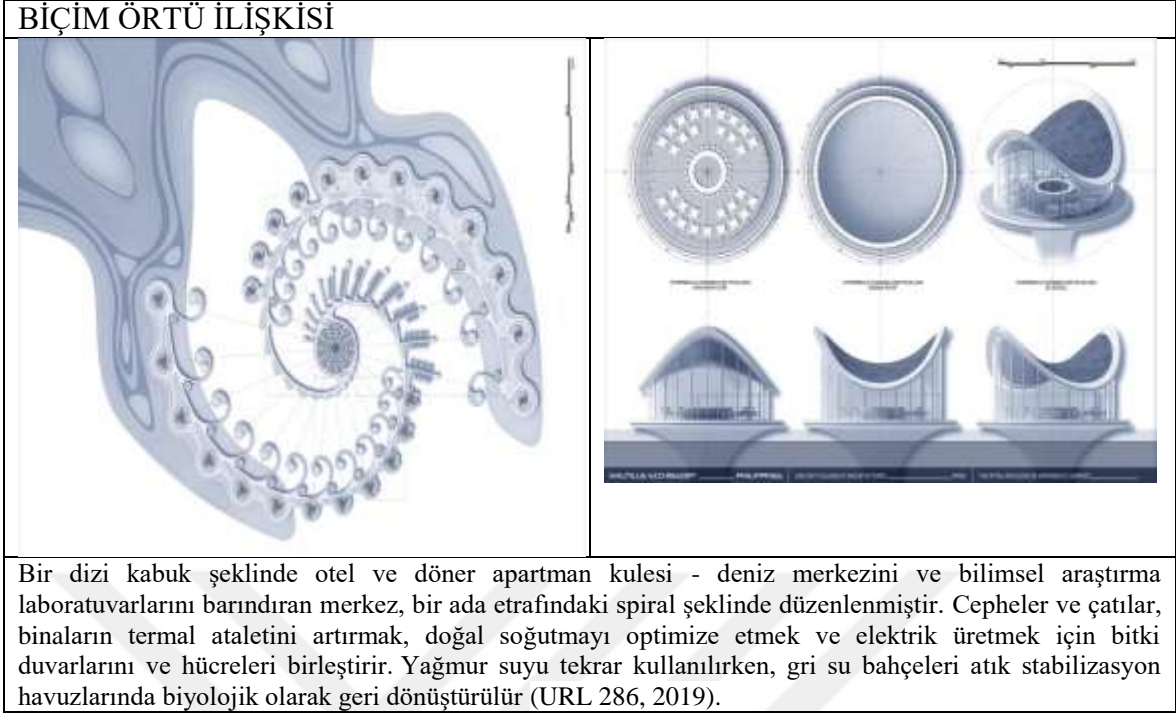
Doğal kıyı şeridi formlarından ilham alan yeni bir eko-turizm tesisi için bir tasarım önerisidir. Beşikten beşiğe ve diğer sürdürülebilir tasarım ilkelerinden geniş bir şekilde faydalanılan tesiste, bir kıyı lagününde iki Fibonacci arazi spiriline yerleştirilmiş bir dizi spiral apartman binası ve deniz kabuğu şeklinde otel binası bulunuyor. Topluluğun merkezinde, dağ benzeri bir kompleks, bir okul, rekreasyonel alanlar, yüzme havuzları, spor salonları, tesiste mutfak olarak kullanılacak odalar ve çevre bilimcileri için bir takım laboratuvarlar bir araya geliyor (URL 285, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Tesisin amacı, eko turizmin tesisin çevre bilimcilerin çalışmalarını finanse edeceği bir simbiyoz oluşturup, turistler ve mekân kullanıcıları laboratuvarlarda üretilen bilimsel bilgilere tanıklık edebileceklerdir.	Tasarımlarda kabuk şeklindeki otel cephelerinde biyo-beton, yeşil duvarlar ve merkezi kompleksin çapraz lamine kereste gibi sürdürülebilir malzemeleri de yoğun olarak kullanıyor.	Tesis için önerilen ana ulaşım sistemi, karayolu altyapısının dayatılmasını önleme amacıyla; deniz ortamının zarar görmemesi için teknelerin tabanları düz oluyor (URL 285, 2019).

Şekil 115. Deniz Kabuğu Biçimli Eko Turizm Resort Öneri Projesi mekân örtü ilişkisi (URL 285, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Bu tesisin merkezindeki büyük çapraz lamine ahşap kompleksinin arkasındaki esas amaç; aynı binada hem rekreasyonel hem de bilimsel mekânları oluşturarak, bilim adamları ve ziyaretçiler arasında daha fazla etkileşim sağlamaktır (URL285, 2019).	Yapıların kendileri, çeşitli ekosistemlerin şekillerinden ve yapılarından ilham alan formlarla biyomimikliğe dayanmaktadır. Cepheler, panoramik teraslara erişmek için rampaları birleştiren yüzeylerdir ve yemyeşil bitki örtüsü ile kaplıdır. Tepede, bir triskel çatı, sıcak su ve fotovoltaik pergola üreten güneş tüplerini birleştirir.	Proje tamamen yeniden kullanılan veya geri dönüştürülmüş malzemelerden inşa edilecek ve hem enerji hem de gıda açısından tamamen kendi kendine yeterli olacaktır (URL 286, 2019).

Şekil 116. Deniz Kabuğu Biçimli Eko Turizm Resort Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 285, 2019)

Şekil 117. Deniz Kabuğu Biçimli Eko Turizm Resort Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi (URL 285, 2019)

2.4.10. İki Mekânı Bağlayan Olan Örtüler

“Between” kelimesi “Arasında, Ortasında” gibi anlamlar içerir. Örtülerin sınıflandırılmasında iki mekânı bağlayan özellik için kullanılmaktadır. İki mekânın birbirine bağlanması doğal olarak akla öncelikle köprüleri getirmektedir. Tayvan’daki Kaushiung şehrinde yapılacak köprü için sunulan Ay Köprüsü projesi veya Musul’daki Tarım Köprüsü yarışmasına sunulan projeler örneğindeki gibi. Bununla birlikte birbirine bağlanan mekânların kent dışında, bulunduğu peyzajla uyumlu özgün bir özellik gösterdiği Meksika’daki Skyfall House gibi projeler de mevcuttur. Bu bölümde bu üç yapıyı kentsel mekânda bu bağlamda inceleyeceğiz (Şekil 118).

İKİ MEKÂNI BAĞLAYAN ÖRTÜLER		ARASINDA (BETWEEN)
		BETWEEN between the bed between the house and bus
		
MOON BRIDGE ÖNERİ PROJESİ	5 FARMING BRIDGE ÖNERİ PROJESİ	SKYFALL HOUSE ÖNERİ PROJESİ
Mimar: JAJA Yapım Yılı: Öneri Projesi Yer: Kaohsiung, Tayvan	Mimar: Vincent Callebaut Yapım Yılı: Öneri Projesi Yer: Musul, Irak	Mimar: Marentes ve Ortakları Yapım Yılı: Öneri Projesi Yer: Meksika

Şekil 118. İki Mekâmı Bağlayan Örtüler (URL 287-289, 2019)

- Moon Bridge Öneri Projesi

Deniz kenarındaki Kaohsiung şehrini Denizcilik ve Kültür Merkezi ile birleştirmeyi amaçlayan ay köprüsü projesidir. Mimarlar şehrin nehre olan sevgisine odaklandılar, Sevgi Nehri boyunca zarif bir şekilde kayan bir form oluşturarak programlı etkinlikler ve nehrin kenarına tasarlanmış bir manzara hazırladılar.

Öneri, toplumun kentsel gereksinimlere basit çözümler sunar. Nehir tarafından bölünmüş olan şehir, “su boyunca kentsel alanların çeşitli pazarlara, kafelere ve müzik etkinliklerine ev sahipliği yaptığı şehrin omurgası” olarak hizmet ettiği için sudan tam anlamıyla faydalanmaktadır (URL290, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Tasarım, bina, kentsel mekân ve peyzaj arasındaki sınırı çözmeyi amaçlamaktadır. Şehir ve programın koşullarını keşfederek ve birleştirerek ortaya çıkan proje, kültür, denizcilik tarihi ve kamusal yaşam için kentsel bir denge unsuru olarak hizmet etmeyi amaçlıyor (URL 291, 2019)	Aşk Nehri'nin kestiği noktada, kendisini nehrin karşısındaki cadde seviyesinden genişleten Deniz Kültürü ve Pop Müzik Merkezi, Ay Köprüsü şeklinde doğal bir dönüm noktası oluşturacak şekilde yerleştirilmiş (URL 292, 2019).	Bir köprü değil, aynı zamanda kentsel bir alan, mesire, simge yapı ve bir bina. Müzik etkinlikleri, sergiler ve kentsel yaşam için muazzam kapasiteye sahip bir yer (URL 290, 2019).

Şekil 119. Moon Bridge Öneri Projesi mekân örtü ilişkisi (URL 290, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Kaohsiung'un birleşik bir sahil kenti oluşturma planının bir parçası olan site, pazardan müzik etkinliklerine kadar çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapan bölgenin kentsel omurgası 'Aşk Nehri'ne bakmaktadır.	Site ve nehir arasında bulunan sinerjik koşulları kullanan proje, köprü'nün dibinde performans için yeni bir mekân, 'deniz kültürü ve pop müzik merkezi' kuruyor. Bir oditoryum, sahne, konferans salonu ve restoranlar gibi bir çok tesisi barındıran merkez, köprü şeklinde doğal bir dönüm noktası haline gelmek için cadde seviyesinden ve nehirden uzanıyor.	Bu yapı aynı zamanda kendi içinde ve çevresinde kentsel kamusal kullanım alanları da sağlar. Liman boyunca uzanan bir gezinti yolu, ziyaretçilerine şehri farklı noktalardan görme imkânı sunar. Feribot terminaline ve liman iskelesine bağlantılarla basit bir köprü görevi görüyor (URL 291, 2019).

Şekil 120. Moon Bridge Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 290, 293, 2019)

Şekil 121. Moon Bridge Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi (URL 290, 2019)

- 5 Farming Bridge Öneri Projesi

Projenin ana konsepti, yeni şehri eski kentin üzerine kurarak, yaşanılan köprüler olarak yeniden inşa etmektir. Bu, eski bir tarım arazisine yerleşerek şehri yeniden inşa etmekten değil, çevresinden yeniden inşa etmekten ibarettir. Bu yerleşik köprüler, 53.000'den fazla konut biriminde tahmin edilen ekonomik konut sıkıntısını gidermek için savaş kalıntılarından ve molozlardan gelen molozlar kullanılarak yapılacaktır (URL 294, 2019).

Şekil 122. 5 Farming Bridge Öneri Projesi mekân örtü ilişkisi (URL 294-295, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Mimar, orta çağlardan beri İslam mimarisinde kullanılan ünlü, dekoratif bal peteği deseni olan mukarnas'tan esinleniyor. Bu tipik evlerin bir mekânda istiflenmesi, yapı yüklerini köprü iskeletlerine doğru yeniden dağıtan binlerce sarkıttan oluşan bir yapı oluşturuyor.</p>	<p>Bağdat'ın kuzeyinde, 400 kilometrelik (250 mil), Musul'daki 5 köprü'nün, Babil'in efsanevi asma bahçeleri (bugünkü güney Irak) gibi yeniden inşası, gelecek için son derece olumlu bir vizyondur.</p>	<p>Tipik evler, sırasıyla 25, 65 ve 120 metre karelik konutları oluşturan 2, 5 veya 10 modülden oluşacak. Böylece, yapıcı sistem, ağırlanacak Irak ailesinin büyüklüğüne göre, farklı yaşanabilir kapasite gereksinimlerine cevap verecektir. Büyük gruplar halinde istiflenmiş tipik evler, koyu sarı tonlu cepheler ve yıllar boyunca Dicle'nin üzerinde yoğun, yeşil ve sürdürülebilir bir köy oluşturacak. Cepheler, birbirine zıt olarak üst üste yerleştirilmiş terasları ile zigguratları hatırlatıyor (URL 294, 2019).</p>

Şekil 123. 5 Farming Bridge Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 296-298, 2019)

BİÇİM ÖRTÜ İLİŞKİSİ	
	
<p>Köprülerin birçok çiftliği ve meyve bahçesi nehirden gelen su ile sulanacak. Topluluklardan gelen gri su, köprülerden aşağıya doğru akan lagün şelalelerinde bulunan bitkiler tarafından geri dönüştürülecek ve filtrelenecektir. Biyokütle kompostları, askıya alınmış çeşitli sebze bahçelerini gübrelemek ve kendine yeterli bir şehir vahası oluşturmak için kullanılır. Köprülerdeki binalar İslami Mukarnas'tan - süs tonozlarından - ilham alıyor ve evler dikey olarak istiflenmiş durumda. Nehirlerin termal enerjisini kullanarak serin doğal hava sirkülasyonu sağlamak için yeni kentsel alanlarda rüzgar bacaları kurulacak. Güneş enerjili su ısıtıcıları, yüzlerce fotovoltaik kaplı pergola sayesinde sıcak su sağlayacaktır (URL 299, 2019).</p>	

Şekil 124. 5 Farming Bridge Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi (URL297 ve URL 300, 2019)

- Skyfall House Öneri Projesi

Mimari yaratımın en büyük zorluklarından biri, doğayı anlama ve özümsemeyi teşvik eden mekânlar bulmak; mimarlık biçimleri aracılığıyla onları çevreleyen bağlama duyarlılık, farkındalık, anlayış, coşku ve bağlılık uyandırmaktır.

Skyfall Evi bulunduğu topoğrafya ile özümsemiş bir mimari yapıdır (URL 301, 2019).

Şekil 125. 5 Skyfall House Öneri Projesi mekân örtü ilişkisi (URL 302-304, 2019)

Şekil 126. 5 Skyfall House Öneri Projesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 305, 301, 2019)

Şekil 127. 5 Skyfall House Öneri Projesi biçim örtü ilişkisi (URL 305 ve URL 306, 2019)

2.4.11. Yapıların Önünde Olan Örtüler (In Front Of)

“In Front Of” kelimesi “Önünde, Karşısında” anlamlarına gelmekte ve yapıların önünde olan örtüler için kullanılmaktadır. Paris’teki Louvre Müzesi Piramidi ve Sidney’deki Darling Exchange örneklerinde olduğu gibi (Şekil 128).

Bu tip örtüler mekâna girişi ve çıkışı vurgulayan elemanlardır.

YAPILARIN ÖNÜNDE OLAN ÖRTÜLER		ÖNÜNDE (IN FRONT OF) IN FRONT OF in front of supermarket in front of bus
		
LOUVRE MÜZESİ	DARLING EXCHANGE	TAMAGAWA REI SC SHIMAYA MARONIE MAHKEMESİ
Mimar: Ieoh Ming Pei Yapım Yılı: 1989 Yer: Paris, Fransa	Mimar: Kengo Kuma ve Associates (KKA) Yapım Yılı: 2018 Yer: Sidney, Avustralya	Mimar: Kengo Kuma Yapım Yılı: 2009 Yer: Setegaya, Japonya

Şekil 128. Yapıların Önünde Olan Örtüler (URL 307-309, 2019)

- Louvre Müzesi

Fransa Paris'teki Musée du Louvre, dünyanın en büyük müzelerinden biridir. 12. yüzyılda inşa edilen Louvre Sarayı'nın bir parçası olan müze, 1793 Ağustos'unda açılmış ve şu anda 60.600 m² (652.293 m²) alanda 100.000'den fazla parçaya ev sahipliği yapmaktadır.

Louvre avlusunda bir giriş olarak kullanılan piramit, Büyük Giza Piramidi ile aynı orandadır. Bu rakamın seçimi, müzede bulunan Mısır antika koleksiyonunun önemini hatırlatır. Ana piramide üç küçük piramit eşlik eder. Müzenin koleksiyonlarına erişim için hafif kademeli şekilde konumlandırılmışlardır.

Piramitlerin cam bölmeleri elmas ve üçgenlerden oluşur. Bu karışım düzensiz oranlarda üçgen şeklini oluşturur ki bu da kesilmiş mücevherlerin görünümünü andırır (URL 310-311, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Pei'nin Louvre ilavesi tasarımı, Cour Napoleon'un altındaki alana ışık sağlayan üç küçük üçgenle çevrili büyük bir cam ve çelik piramittir (URL 312, 2019).	Cam piramit, ana girişi güçlendiren, yapının önünde yer alarak tarihi ve şekilsel öneme sahip sembolik bir giriş sağlamıştır. Yapının önünde yer alması ile yapıların önünde yer alan örtü konumundadır.	Yapı tamamen cam parçalarla inşa edilmiştir. 20.6 m olup, kare zeminin kenarları 35m'dir. 70 üçgen ve 603 eşkenar dörtgen şeklindeki cam bölümden oluşur (URL 313,2019).

Şekil 129. Louvre Müzesi mekân örtü ilişkisi (URL 314-316, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
Mahkemenin ortasına sabitlenmiş cam ve çelik piramidin anıtsal görünümü, Louvre'un ölçeğini ve tasarımını tamamlayan merkezi bir odak noktası konumundadır (URL 312,2019).	Büyük Piramit'in tasarımında, bu formu elde etmek için altın oran kullanılmıştır. Piramit ve onun kısmen kapladığı ana giriş salonu ziyaretçi akışı için önemlidir (URL 314, 2019).	Piramit, müzenin önünde bulunan yeraltı alışveriş merkezine hizmet veren Pyramide Inversée de dahil olmak üzere yeraltı binalarına doğal aydınlatma ve havalandırma sağlamak için yapılmış en büyük piramittir URL 315, 2019).

Şekil 130. Louvre Müzesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 317, 2019)

Şekil 131. Louvre Müzesi biçim örtü ilişkisi(URL312 ve URL 318, 2019)

- Darling Exchange

Darling Exchange, Lendlease tarafından geliştirilen Sidney'in yeni şehir içi kasabası Darling Meydanı'nın temel taşıdır. Dinamik vatandaşlık binası, yaratıcı ve teknoloji başlangıçlarını desteklemeyi amaçlayan bir yapımcının alanı ve bir inovasyon merkezi içeren yeni bir kütüphaneye ev sahipliği yapacak. Ayrıca kalıcı bir açık pazar salonu, çocuk bakım merkezi ve çatı katında bir bar ve restoran da yer alacak. Tüm yapı, dinamik ve ilgi çekici bir cephe oluşturan ahşap bir örtü ile sarılı.

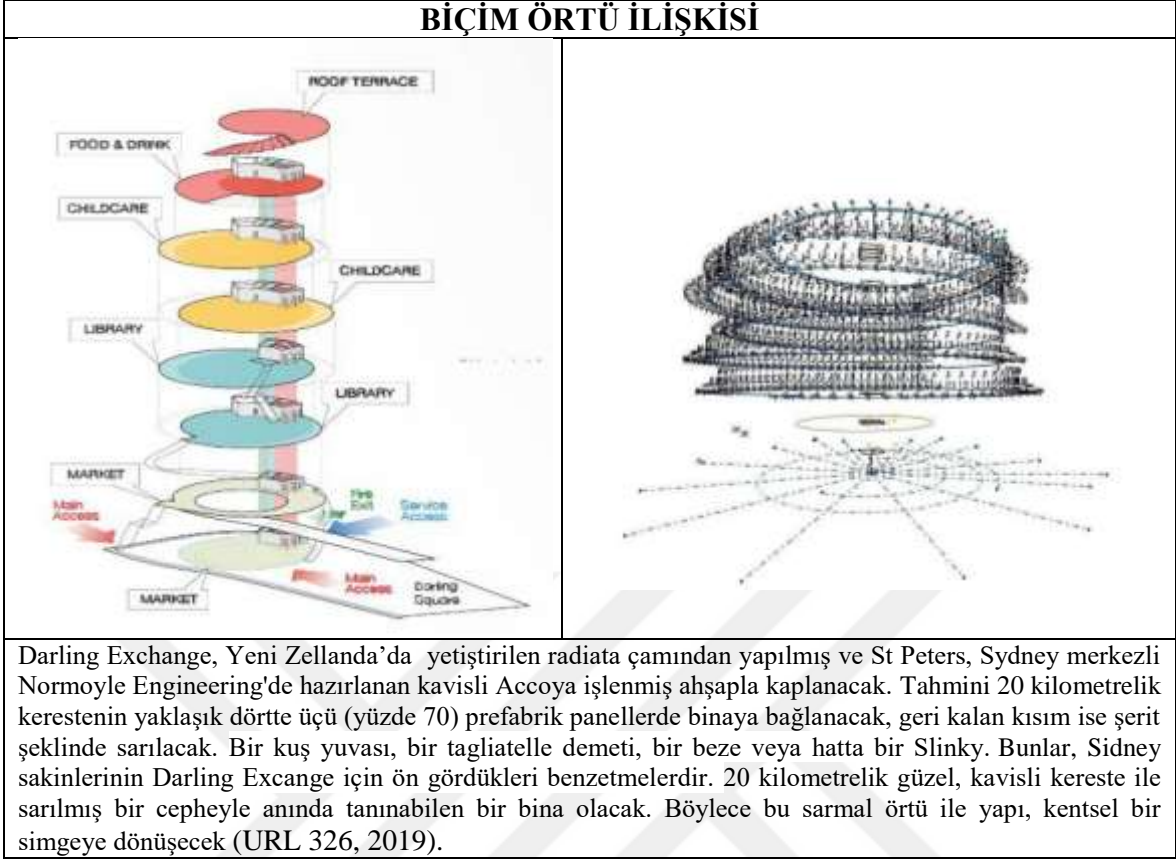
“Darling Exchange, tüm halkın eğlenmesini amaç edinen Sydney için önemli bir sivil bina olacak. Şehirdeki insanların gurur duyabileceği yeni bir topluluk merkezi haline gelecektir” diye açıklıyor mimar Kengo Kuma (URL 319, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Tasarımdaki amaç, topluma mümkün olduğu kadar açık ve somut olan bir mimari sunmaktır. Bu, birden çok yönden erişilebilir ve tanınabilir bir bina oluşturan dairesel geometriye de yansıyor. Ahşap ekran, binanın dışını dinamik ve heyecan verici bir şekilde örter (URL 320, 2019).</p>	<p>Altı katlı yuvarlak bina, kabaca sarılı bir yay gibi görünen düzinelerce açık renkli ahşap şeritle çevrelenecektir. Gelişimin döngüsel yapısı Kengo Kuma'nın herkese açık mimari yaratma arzusunu yansıtır. Bu görünümü ile örtü kentsel bir imgeye dönüşüyor.</p>	<p>Yapının ahşap cephesi de, tamamen ahşaptan yapılmış olan yakındaki International House Sydney'e bağlanmaktadır. Binanın dairesel zeminleri merkeze yerleştirilecek ve neredeyse yapının döndüğü yanılmasını yaratacak. Açılı yürüme yolları katlar arasında uzanacak, ahşap yüzeydeki boşluklar dış cepheye bakacaktır. Böylece iç mekânlar ile dış dünya arasında bir iletişim sağlanacaktır (URL 321, 2019).</p>

Şekil 132. Darling Exchange mekân örtü ilişkisi (URL 320 ve URL 322, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Bitişik kentsel meydan binanın bir uzantısını oluşturur. Pazarlar ve perakende stantlar için bırakılan alanların yanı sıra rekreasyon yeşil alan da içerir. Böylece geniş kentsel mekân oluşturulmuş olur.</p>	<p>Darling Exchange yerel halkın canlı bir kalbi ve tüm Sydney ve ziyaretçiler için bir buluşma mekânı durumundadır (URL 320, 2019).</p>	<p>Tamamen modern bir kütüphane olarak planlanmış binada ayrıca zemin kat pazar salonu, çocuk bakım merkezi ve Sydney silüeti ile komşu Tumbalong Parkı manzaralı bir çatı katı barı da yer alacak (URL 321, 2019).</p>

Şekil 133. Darling Exchange etkinlik örtü ilişkisi (URL 323-325, 2019)

Şekil 134. Darling Exchange biçim örtü ilişkisi (URL 327 ve URL 328, 2019)

- Takaşimaya Alışveriş Merkezi - Marronnier Sarayı

Tamagawa'daki Takaşimaya Alışveriş merkezi ticari bir tesistir. Setagaya şehrinde bulunan tesisin her biri bahçe çatısına sahip üç kattan oluşuyor. Paslanmaz çelik bir ağın bükülmesiyle yapılan örtü, çatıyı yeşillendirmenin yanı sıra yapı önünde gölgelik sağlar.

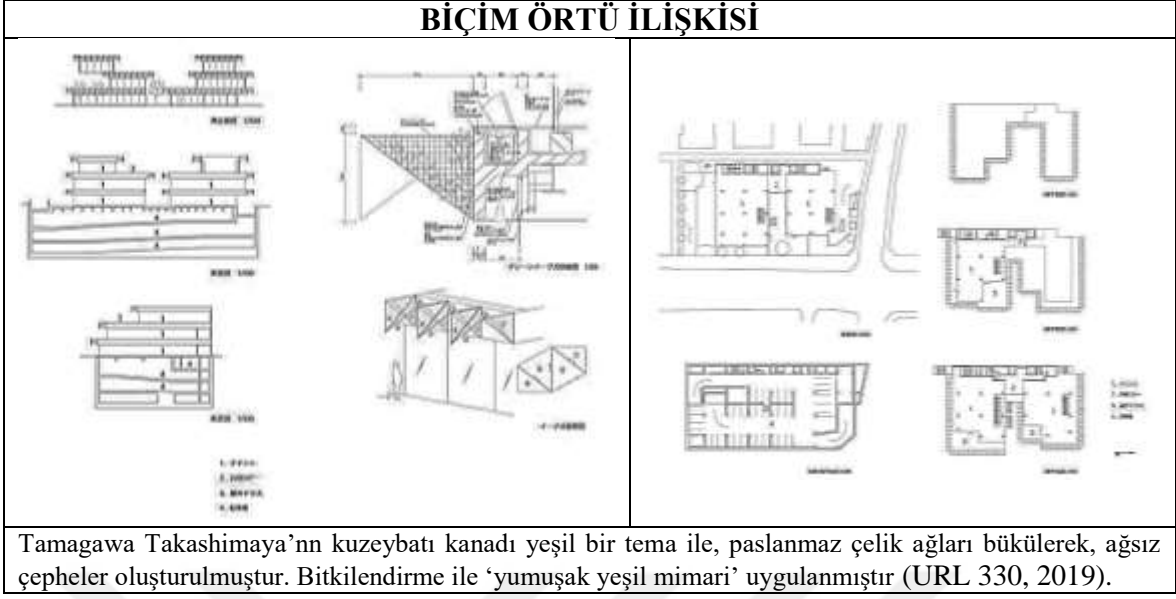
Üçgen metal örtü elekler dış mekânı zenginleştirir (URL 329, 2019).

MEKAN ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Takasimaya binası, insanların aileleriyle eğlenecekleri, restoranlarda yemek yiyecekleri veya sadece alışveriş için kullanacakları etkinlik alanları sağlar. Çatı katında bir dinlenme alanı bulunmaktadır ve bu kentsel mekânda bir vaha olarak kabul edilir.</p>	<p>Ticari bina ile şehir arasındaki açıklığa yeşil, saçak görevini üstlenen bir örtü eklenmiştir. Örtü hafifletilerek yapının önünde yer alır. Paslanmaz ağ katlanarak güç korunmuş ve herhangi bir ikincil ekipman olmadan duvara tutturulmuş.</p>	<p>Paslanmaz örgü yapı geliştirilmiştir. Örtü uzunluğu cephe boyunca ve örtünün kendisi bir konsol şeklindedir (URL 329, 2019).</p>

Şekil 135. Takasimaya Alışveriş Merkezi mekân örtü ilişkisi (URL 329, 2019)

ETKİNLİK ÖRTÜ İLİŞKİSİ		
		
<p>Eski Marronier Sarayı, binanın merkezinde büyük bir avluya sahipti. Yeniden yapılanmada, bahçe alanı kasten dağılmıştır. Bahçe her katın her bir kiracısına tahsis edilir ve yeşil örtü ile birlikte, şehre doğru genişler. Yapıya eklenen yeşil, yeni bir kentsel mekân oluşturur. Yeşille bütünleşik bu örtü terasları birleştirilerek süreklilik sağlar.</p>	<p>Yeşil, her biri yılın farklı zamanlarında çiçek açan Hedera, Carolina Yasemin, asma ve mavi tutku çiçeklerinden oluşur. Örtü ayrıca binanın önünde kiracı dükkanlarının altında bir gölge oluşturur ve yavaşça gölgelendirir.</p>	<p>Üstte, binanın çerçevesinden uzanan sarmaşık tipi bitki kullanılmıştır, böylece örtü yüksek şeffaflık seviyesine ulaşır. Örtü altında bile yeşil hissedilerek gölge oluşturulur (URL 329, 2019).</p>

Şekil 136. Tamagawa Rei Shimaya SC Maronie Mahkemesi etkinlik örtü ilişkisi (URL 329, 2019)

Şekil 137. Takashimaya Alışveriş Merkezi biçim örtü ilişkisi (URL 329, 2019)

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kentlerin oluşumu, içinde yaşayan kentlilerin doğal, yapısal ve sosyal çevrelerinin etkileşimi sayesinde. Bireyler yaşantıları ve deneyimledikleri ile kente bir anlam yükler ve yaşadığı anı, geçmişi ve geleceği birbirine bağlar. İnsanların değişen zaman ve teknoloji ile birlikte farklı gereksinimlerinin ortaya çıkmasıyla günümüz kentinin çok katmanlı yapısı oluşur.

Çok katmanlı kentlerin mekân organizasyonlarının değişimi ve dönüşümü kentsel mekânın kimliği kentlinin mekân ile etkileşimiyle şekillenir. İnsanın yaşam kalitesi bulunduğu ortamın insanın ihtiyaçlarına göre oluşturulması ile ilintilidir.

İnsanlık tarihinin gelişim sürecinde mekân oluşturma amaçları da zaman içerisinde değişime uğramıştır. Bir zamanlar sadece barınma ihtiyacını karşılamak için mekân oluşturan insan, zamanla bu amacına yenilerini eklemiştir. Sadece yaşam alanı olan mekân günümüz kentinde artık kullanıcı odaklı belirlenmeye başlamıştır.

Kent, toplumsal ilişkilerin, düşünsel ve kültürel simgelerin aynı zamanda toplumsal süreçlerin de temel unsurlarından biridir. Bu nedenle ki dünya tarihi kentlerin ve kentsel yaşamın tarihidir aslında ve insan-çevre ilişkileri kent ve kentsel mekânlar, birbiriyle iletişim içinde olan inşalar, mekânla iletişimde olan insanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Gündelik hayatın sürdüğü mekânlar kişilerin mekâna yüklediği farklı kimliklerle şekillenmektedir. Kentsel mekânlar bu bağlamda kentin okunması ve kimliğinin inşa edilmesinde ön plana çıkan önemli etmenlerdendir.

Mekânı oluşturan çeşitli bileşen ve ögeler mekânsal örgütlenmede çok farklı roller üstlenir ve mekânın tümsel etkisi üzerinde son derece önemli olmaktadır. Gür'ün de belirttiği gibi, mekân bileşen ve ögeleri mekânsal örgütlenmede sınırlayıcı, belirleyici, yönlendirici, odaklayıcı, süreklilik sağlayıcı, anlam taşıyıcı, birleştirici ve ayırıcı roller üstlenir. Kentsel mekânın kalite kavramı da çeşitli bileşenlere göre değerlendirilebilir. İnsanların sosyal etkileşimde bulunabilecekleri, elverişli yerler olmaları, mekânsal aktivitelerin cazibesi, insanın bu mekânda başka aktiviteleri ortaya çıkarabilmesi, rekreasyon için uygun ve informal alanlar olması mekânın kalite ve sosyal etkileşim parametreleridir. Kullanıcının mekânda kendini rahat ve özgür hissetmesi ve mekâna kolay erişim de mekân kalitesini artırmaktadır.

Bu çalışma kapsamında mekân bileşenlerinin belirleyicilik, dönüştürücülük ve simgesellik özelliklerinden yola çıkarak, geleceğin kentsel mekânlarında en önemli bileşen “örtü” olacağı belirtilmiş ve mekânın kendisine dönüşen değişimin ortaya konulması amaçlanmıştır. Mekân-insan-örtü etkileşiminde insanın örtü ile kentte var olma durumları, kentsel durum olarak örtü biçiminde tanımlanmaya çalışılmıştır.

Yapılar ve boşlukların bir araya gelmesiyle oluşan kentte, yapılar ne kadar önemli ise sosyal mekânların kente karakter kazandırması ve aynı zamanda estetik ve işlevsel nitelikleriyle tasarlanan yapıların üst örtüleri de bir o kadar önemlidir. Örtüler geçişim tasarım yaklaşımının bir ürünü olarak ele alınmış ve sınıflandırılmıştır.

Bu sınıflandırmada insanın mekânda örtüyle etkileşimi, dilde bireyin durum halleri (İngilizcede: in, on,at, under, near, behind, with, from, for, between, in front of)ile özdeşleştirilmiştir ve kullanıcının etkileşimi “Kentsel Mekânda Durum Olarak Örtü” şeklinde tanımlanmıştır.

Bu noktada kentsel durum olarak örtü;

1. İçinden geçilebilen örtüler
2. Üstünde yürünebilen örtüler
3. Mekânı kapsayan örtüler
4. Altına girilebilen örtüler
5. Çevrenin devamı olan örtüler
6. Arkası görülebilen/transparan örtüler
7. Yapıyı bütünleyen örtüler
8. Değişen/Dönüşen örtüler
9. Bağlam/İşlevi tanımlayan örtüler
10. İki mekânı bağlayan örtüler
11. Yapıların önünde olan örtüler

başlıklarıyla 11 grupta sınıflandırılmıştır.

Kentsel mekânda mekânı belirleyen, tanımlayan, dönüştüren ve mekânı simgeselleştirdiğini örneklediğimiz, farklı tasarımcıların, farklı malzeme kullanarak tasarladıkları, farklı destinasyonlarda bulunan ve farklı işlevselliğe sahip 42 örtü örneğini mekân-etkinlik/işlevsellik-biçim başlıkları altında inceledik.

Bu incelemeler sonucunda;

- Örtünün görsel okunabilirliğindeki artışla kentsel mekân içinde simgesel duruma geldiği gözlemlenmiştir. Bu simgesel durum kentsel alan içinde yönümüzü bulmaya, mekânı tarif etmeye, mekânı bulmaya yardımcı olur .
- Çevresel elemanların ayrılığı veya farklılığı örtüyü biçimlendirmekte etkin hale gelir. Örtü, bulunduğu topoğrafyaya uygun olarak sanki topoğrafyanın bir uzantısıymış gibi tasarlanmıştır. Biçimin armonik elemanların tekrarından oluşan karakter birliği ya da ekstrem boyut-doku ve renk farklılıkları ile kontrastlığın sağladığı egemenlikle oluşturulması gibi.
- Örtünün biçimi, etkinliğin tanımlanmasında baskındır. Etkinlik biçimle ortaya çıkar.
- Biçimin etkinliği tanımlayan baskınlığı, oranlardaki büyüklük, detaylardaki karmaşıklık örtünün özgün bir yapısal strüktüre evrilme çabalarını tanımlamaktadır. Tasarım ilkelerindeki bu değişikliklerle örtü bir biçimden başka bir biçime doğal olarak dönüşmüştür.
- Geleneksel örtüdeki 'altında olma durumu'nun, yeni kentsel durumlara evrilmesi ile örtünün bir strüktürden 'yapı' olmaya doğru değişimi söz konusudur. Örtü artık tek fonksiyonlu değildir. Yapı olma, kendini yapıya dönüştürme, birleştirme, bağlama, ayırma, yaklaştırma, uzaklaştırma, tanımlama, yerine geçme, simgeleme gibi mekânı örtmekten başka işlevleri de üstlenmiştir.
- Bu değişim günümüzde örtünün interdisipliner bir tasarım anlayışıyla tasarlanmasını gerektirmektedir. Yapının interdisipliner tasarımdan, kentsel mekân tasarımına kadar geniş bir yelpazeye sahip tasarım, hangi ölçekte olursa olsun, üst ve/veya alt ölçeği ile ilişkili olmak durumundadır.
- Öyle ki bir mekân tasarımında mekân kadar;
 1. İnsanı
 2. Çevreyi
 3. Topoğrafyayı
 4. Malzemeyi
 5. Teknolojiyi de okuma, anlama, yorumlama ihtiyacı günümüzde mekân tasarımını pek çok meslek disiplininin ara kesitinde tanımlamaktadır.
- Bu bağlamda tezin alana katkısı; Bu interdisipliner yapı içerisinde peyzaj mimarları da kentsel açık mekân tasarımında diğer disiplinlerle etkileşimli bir noktada yer almak zorundadır.

- Peyzaj mimarlığı geleneksel tanımlı ifadesiyle, statik mekânların (park, bahçe, meydan, oyun alanı vb.) tasarımının yanı sıra gündelik hayatların geçtiği kentsel mekânların, hareketin, akışların, kentsel altyapıların, yapılar arasında kalan boşlukların, terk edilmiş alanların, yapının dış mekânla olan ilişkisini tanımlayan her bir noktanın, topoğrafyanın tasarımını konu edinen, süreç odaklı bir tasarım alanıdır. Peyzaj mimarlığı üst düzeyde gözlem yapabilmeyi gerektirir. Suyun ve rüzgarın görünmeyen izlerini yakalar, toprağın yapısını, bitkilerin kimliğini, ekosistemlerin işleyişini bilir ve kentsel alanların ekolojik geçmişlerinin hikayelerini betimler. Tüm bu çalışmalarına insanı ve insana ait izleri de dahil eder. Peyzaj mimarlığı tüm bunlardan ötürü diğer bilim dalları ve disiplinlerden beslenir. Bu durum da disiplinlerarası iddiasını kuvvetlendirir.
- Bu yeni yeri doğru tanımlayabilmek mekânın çok boyutlu okunmasından geçmektedir. Yapılan tezin peyzaj mimarlığı disiplinde geleceğin peyzaj mimarları için kentsel açık mekân tasarımında diğer disiplinlerle etkileşimli bir noktadaki doğru okumaları yapabilmek için önemli bir alt yapı oluşturacağı düşünülmektedir. Bu nedenle benzer değerlendirme ve irdeleme çalışmalarının daha sonraki araştırmalar olarak alan literatürüne katılması önerilmektedir.

4. KAYNAKLAR

- Aydınlı, S., 2003, Epistemolojik Açıdan Mekân Yorumu, Mimarlık ve Felsefe
- Bartın Üniversitesi Yayınları, 2017, Kamusal Alanların Mekânsal Organizasyonu, Yayın No: 30, Bartın
- Ching, F.,2008, Bina Yapımı Resimli, Wiley
- Ching, F., 1979, Mimari Form Mekân ve Düzen, Van Nostrand Reinhold
- Çınar, S.H.,1994, Kentsel Alanlarda Mekân Organizasyonu ve Beyazıt Çevresinin İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ğ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Çubuk, M., 1991, Kamu Mekânları ve Kentsel Tasarım, Kamu Mekânları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu, M.S.Ü., İstanbul
- Dansık, F. ve Şahin, M., 1999, Germe Sistemlerin Yapısal Tasarım İlkeleri
- Demirkaya, H., 1999, Mekân Kavramının Tarihsel Süreç İçinde İncelenmesi ve Günümüzde Mekân Anlayışı, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Erdem, N., 1995, Kentsel Donatı Elemanları, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, B, 45, 1-2
- Erdönmez, E. ve Akı A., 2005, Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri, YTÜ Fakültesi, E-Dergisi, 1, 1,
- Ertemli, M., 2018, Mekân Tasarımında Sınır Öğelerinin Görselliğe Katkısı: Düşey Yüzeyle Estetiği, Modular Journal, 1, 49-64
- Eyce, N., 2011, Çağdaş Mimarlıkta Mekân Yer ve Mekânsallık Tartışmaları-Cermodern Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Fanuscu, E.M., 1998, Yaya Bölgeleri, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası İstanbul Bölge Şubesi Yayını, İstanbul
- Gehl, J., 1970, Life Between Buildings
- Giritlioğlu, C., 1991, Şehirsal Mekân Öğeleri ve Tasarımı, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul
- Güleç Solak, S., 2014, Mekân-Kimlik Etkileşimi ve Kentsel Mekândaki Tezahürleri, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Güney, A., Erdem, Ü., Zafer, B. ve Hepcan, Ş., 1996, Peyzaj Konstrüksiyonu (Donatı Elemanları), Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayınları, No: 514, İzmir

- Gür, Ş., 1996, Mekân Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, Trabzon
- Gür, Ş., 2017, Geleceğin Tasarlanmasında Bir Araç Olarak Transition, (Ed.) Nilgün Kuloğlu, Serap Durmuş Öztürk, Aslıhan Öztürk, Deniz Bayrak, Transition, in/at/one/and/over/under Space, Mimar Odası Trabzon Şubesi Yayınları, Ankara
- Harvey, D., 2015, Asi Şehirler, Metis Yayınları, İstanbul
- Hayden, D., 1995, Yerin Gücü: Kamusal Tarih Olarak Kentsel Manzaralar, MIT Basını
- Hubbard, P. ve Kitchin, R., 2018, Mekân ve Yer Üzerine Büyük Düşünürler
- İnce, B., 2015, Deneyim ve Deneyim Odaklı Mekân Üretimi Üzerine Bir İrdeleme, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- İnceoğlu, M., 2007, Kentsel Açık Mekânların Kalite Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım: İstanbul Meydanlarının İncelenmesi, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- İzgi, U., 1999, Mimarlıkta Süreç: Kavramlar – İlişkiler, Yem Yayınları, İstanbul
- Jacobs, J., 1961, Büyük Amerikan Şehirlerinin Yaşamı
- Kavi, F., 2003, İstanbul'daki Yaya Yolu Düzenlemelerinin Bitkisel Tasarım Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Lefebvre, H., 2015, Mekânın Üretimi, Sel Yayıncılık
- Lefebvre, H., 2015, Şehir Hakkı, Sel Yayıncılık
- Lynch, K., 1965, The Image of the City, The M.I.T.Press, Cambridge, Massachusetts, 46-90
- Nalbantoğlu, H.Ü., 2008, Nedir Mekân Dedikleri, Zaman-Mekân, Yem Yayınları, İstanbul, 88-105
- Norberg-Schulz, C., 1980, Genius Loci, Acedemy Editions, London, 6-12
- Norberg-Schulz, C., 1980, Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture, New York, Rizzoli
- Öztürk, B., 2004, Kentsel Açık ve Yeşil Alan Sistemi Oluşturulması: Kayseri Kent Bütünü Örneği, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Durmuş Öztürk, S., 2017, Bir Retorik Olarak Transition: Barselona'dan İki Pazar Yeri Örneği, (Ed.) Nilgün Kuloğlu, Serap Durmuş Öztürk, Aslıhan Öztürk, Deniz Bayrak, Transition, in/at/one/and/over/under Space, Mimar Odası Trabzon Şubesi Yayınları, Ankara
- Rossi, A., 2006, Şehrin Mimarisi, Kanat Yayınları, İstanbul, 12-53
- Sennett, R., 1996, Kamusal İnsanın Çöküşü, Ayrıntı Yayınları

Şentürer, A., 2004, Ural, Ş. ve Atasoy, A., Yapı Yayın, İstanbul, 40-51

Telyakar, Z., 2018, Mekân ve Form İlişkisinde İkonik Bir Yaklaşım: Starchitecture Tasarım Anlayışı, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara

Trancik, R., 1986, Finding Lost Space, Van Nostrand Reinhold Co., New York

URL-1, <https://www.arkitektuel.com/metropol-parasol/> 01.01.2019

URL-2, <https://www.kilsanblog.com/mimarlik-farkli-ilginc-yapilar/helix-koprusu/> 01.01.2019

URL- 3, <http://nicholasmonsour.squarespace.com/blog/acconci-studio.html>, 01.01.2019

URL-4, <https://www.ekoyapidergisi.org/366-sehrin-merkezinde-dev-ahsap-semsiye-metropol-parasol.html>, 01.01.2019

URL- 5, <https://www.arkitektuel.com/metropol-parasol/>, 01.01.2019

URL- 6, <http://www.davidfranck.de/>, 01.01.2019

URL- 7, <https://www.spanish-architects.com/images>, 01.01.2019

URL- 8, <https://tr.redsearch.org>, 01.01.2019

URL- 9, <https://www.arkitektuel.com/metropol-parasol/>, 01.01.2019

URL-10, <https://en.wikiarquitectura.com/building/metropol-parasol/#metrosol-parasol-sevilla-spain-wikiarquitectura-01>, 01.01.2019

URL- 11, <https://www.trsocialdesignmagazine.com>, 01.01.2019

URL- 12, <https://www.travel.sygi.com>, 01.01.2019

URL- 13, <https://www.arkitektuel.com/metropol-parasol/>, 01.01.2019

URL- 14, <https://www.arkitektuel.com>, 01.01.2019

URL- 15, <https://www.spanish-architects.com>, 01.01.2019

URL-16, <https://www.archdaily.com/185400/helix-bridge-cox-architecture-with-architects-61> , 01.01.2019

URL- 17, <https://fineartamerica.com>, 01.01.2019

URL- 18, <https://mediastorehouse.com>, 01.01.2019

URL- 19, <https://cox-architecture.com>, 02.01.2019

URL-20, https://tr.123rf.com/photo_11366975_singapore-may-04-the-helix-bridge, 02.01.2019

- URL-21, <https://inhabitat.com/worlds-first-double-helix-pedestrian-bridge-opens-in-singapore/marina-bay-bridge-6>, 02.01.2019
- URL- 23, <https://www.e-architect.co.uk/austria/mur-island-graz>, 02.01.2019
- URL-24, <https://www.e-architect.co.uk/wp-content/uploads/2018/02/mur-island-graz-building-by-acconci-studio-ck.jpg#main>, 02.01.2019
- URL -25, <https://www.e-architect.co.uk/wp-content/uploads/2010/03/mur-island-graz-building-by-acconci-studio-ck.jpg#main>, 02.01.2019
- URL -26, https://www.e-architect.co.uk/images/jpgs/austria/mur_island_graz_acconci010508_4.jpg, 02.01.2019
- URL- 27, <https://100architects.com/endorsed/mur-island/>, 02.01.2019
- URL- 28, <https://www.arch2o.com/mur-island-acconci-studio-architects>, , 02.01.2019
- URL- 29, https://www.e-architect.co.uk/images/jpgs/austria/mur_island_graz_acconci_010508_5.jpg, 02.01.2019
- URL- 30, <https://en.wikiarquitectura.com/building/mur-island-bridge/>, 02.01.2019
- URL- 31, <https://land8.com/fuji-kindergarten-an-exploration-of-space-and-learning-for-children/>, 02.01.2019
- URL- 32, <http://mahya893.foroactivo.com/t90-japan>, 02.01.2019
- URL-33, <http://www.ntu.edu.sg/ABOUTNTU/CORPORATEINFO/Pages/Ourhistory.aspx>, 02.01.2019
- URL- 34, <https://www.e-architect.co.uk/japan/fuji-kindergarten-ring-around-a-tree>, 02.01.2019
- URL -35, <https://www.egitimperia.com/dunyanin-en-iyi-anaokulu/>, 02.01.2019
- URL- 36, <https://kot0.com/agaci-cevreleyen-bir-anaokulu/>, 02.01.2019
- URL -37, https://www.architect.co.uk/images/jpgs/japan/fuji_kindergarten_ring_around_a_tree_t290911_k13.jpg, 02.01.2019
- URL- 38, <https://www.e-architect.co.uk/japan/fuji-kindergarten-ring-around-a-tree>, 02.01.2019
- URL- 39, <http://www.arkitera.com/haber/1412/agacin-cevresinde-oyun-alani>, 05.01.2019
- URL- 40, <https://www.ogretmenlersitesi.com/japonyada--039-ki-bu-anaokulu-dunyada-tek/37417/>, 05.01.2019
- URL- 41, <https://www.e-architect.co.uk/japan/fuji-kindergarten-ring-around-a-tree>, 05.01.2019

- URL- 42, <http://portfolios.pratt.edu/gallery/47682131/FUJI-KINDERGARTEN-by-Tezuka-Architects-Analysis>, 05.01.2019
- URL- 43, <https://architizer.com/projects/namba-parks/>, 05.01.2019
- URL- 44, <https://tr.pinterest.com/pin/109282728438083817/>, 05.01.2019
- URL- 45, https://www.archdaily.com/36987/namba-parks-the-jerde-partnership/12445_3_namba3big, 15.01.2019
- URL- 46, <http://armchairtravelogue.blogspot.com/2009/08/namba-park-osaka-green-shopping-mall.html>, 15.01.2019
- URL- 47, <https://casestudies.uli.org/wp-content/uploads/2015/12/C035006.pdf>, 15.01.2019
- URL- 48, <https://edukalife.blogspot.com/2013/05/roof-gardens-at-namba-parks-osaka-japan.html>, 15.01.2019
- URL- 49, <https://insideosaka.com/namba-parks/>, 15.01.2019
- URL- 50, <https://architizer.com/projects/namba-parks/>, 15.01.2019
- URL- 51, <https://tr.pinterest.com/pin/553098397982716145/>, 15.01.2019
- URL- 52, <http://ideasgn.com/?s=namba+parks&submit=Search>, 15.01.2019
- URL- 53, <https://www.greenroofs.com/projects/nanyang-technological-university-ntu-school-of-art-design-and-media-adm/>, 15.01.2019
- URL- 54, https://study-abroad.deakin.edu.au/index.cfm?FuseAction=Programs.ViewProgram&Program_ID=10311, 15.01.2019
- URL- 55, <https://www.linkedin.com/school/ntusg/>, 15.01.2019
- URL- 56, <https://www.arch2o.com/green-roofs-at-nanyang-technological-universitys-school-of-art-design>, 15.01.2019
- URL 57, <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/munich-germany-june-12-stadium-olympiapark-605629898?src=7GwdFoAIk2g0GUiTxEIrZQ-3-20>, 15.01.2019
- URL- 58, <https://www.archdaily.com/902815/sir-nicholas-grimshaw-wins-the-riba-gold-medal-2019>, 30.01.2019
- URL -59, <http://elmich.com/global/slope-protection-gardens-by-the-bay/>, 30.01.2019
- URL- 60, <https://archello.com/project/ecorium-of-the-national-ecological-institute>, 30.01.2019
- URL -61, <https://airfreshener.club/quotes/jean-marie-tjibaou-cultural-center-plans.html>, 30.01.2019
- URL- 62, <https://www.arkitektuel.com/munih-olimpiyat-stadyumu/>, 30.01.2019

- URL- 63, <https://tr.depositphotos.com/25034567/stock-photo-entrance-to-munich-olympic-stadium.html>, 30.01.2019
- URL- 64, <http://kot0.com/frei-otto-2015-pritzker-odulunu-olumununden-sonra-kazandi/>, 30.01.2019
- URL- 65, <http://vegol.itgo.com/bayernstad.html>, 30.01.2019
- URL- 66, <https://tr.redsearch.org/images/5422326>, 30.01.2019
- URL- 67, http://arch365bilgi.blogspot.com/2017/05/frei-otto-munih-olimpiyat-stadyumu_3.html, 30.01.2019
- URL- 68, <https://www.arkitektuel.com/munih-olimpiyat-stadyumu/munih-olimpiyat-stadyumu-plan/>, 30.01.2019
- URL- 69, http://arch365bilgi.blogspot.com/2017/05/frei-otto-munih-olimpiyat-stadyumu_3.html, 30.01.2019
- URL- 70, <https://www.milliyetemlak.com/dergi/dunyanin-en-buyuk-serasi-eden-projesi/>, 06.02.2019
- URL- 71, <https://www.nature.com/news/specials/455596a/slideshow.html>
- URL- 72, <https://www.fotografdergisi.com/dunyanin-en-enteresan-yapilari/edenproject-cornwall-ingiltere/>, 06.02.2019
- URL- 73, <https://peyzax.com/dunyanin-en-buyuk-kapali-bahcesi-eden-projesi/>, 06.02.2019
- URL- 74, <https://pixabay.com/tr/photos/eden-projesi-kubbe-sera-eden-1687682/>, 06.02.2019
- URL- 75, <https://www.quintinlake.com/portfolio/C0000vBo4ohncZfi/G0000eU7zZIy4b7A/I0000U.skiJtpscU>, 06.02.2019
- URL- 76, <https://theperimeter.uk/2016/05/09/day-58-eden-project-loop/>, 06.02.2019
- URL- 77, <https://www.designboom.com/architecture/eden-project-video-grimshaw-worlds-biggest-greenhouse-12-15-2016/>, 10.02.2019
- URL- 78, <https://plantnetwork.org/proceedings/wrest-park-2014/eden-project-holding-onto-the-vision/>, 10.02.2019
- URL- 79, <https://www.archdaily.com/254471/gardens-by-the-bay-grant-associates>, 10.02.2019
- URL- 80, <https://inhabitat.com/wilkinson-eyres-carbon-positive-singapore-gardens-by-the-bay-wins-the-2013-riba-lubetkin-prize/>, 10.02.2019
- URL- 81, <https://bucketlistjourney.net/ultimate-singapore-tourist-attraction-gardens-by-the-bay/>, 10.02.2019

- URL- 82, <https://tr.pinterest.com/pin/479211216582673487/>, 10.02.2019
- URL-83, <http://www.landezine.com/index.php/2012/07/gardens-by-the-bay-by-grant-associates-landscape-architecture/>, 10.02.2019
- URL- 84, <https://www.musement.com/us/singapore/singapore-gardens-by-the-bay-with-shared-transfers-20713/>, 10.02.2019
- URL- 85, <https://www.designbuild-network.com/projects/gardens-by-bay-singapore-theme-park/>, 10.02.2019
- URL- 86, <https://www.wilkinoneyre.com/projects/cooled-conservatories-gardens-by-the-bay>, 10.02.2019
- URL- 87, <http://www.landezine.com/index.php/2012/07/gardens-by-the-bay-by-grant-associates-landscape-architecture/>, 10.02.2019
- URL -88, <https://www.arch2o.com/gardens-by-the-bay-grant-associates/>, 10.02.2019
- URL- 89, <https://www.archdaily.com/423255/ecorium-of-the-national-ecological-institute-nbbj-in-collaboration-with-samoo-architects-and-engineers-grimshaw-architects>, 10.02.2019
- URL -90, <https://archinect.com/news/article/87395137/grimshaw-completes-the-nature-inspired-ecorium>, 18.02.2019
- URL- 91, <https://www.fastcompany.com/1526591/ecorium-eden-project-south>, 18.02.2019
- URL-92, <https://www.designrulz.com/architecture/2010/07/ecorium>, 18.02.2019
- URL- 93, <http://allankawai.blogspot.com/2014/06/south-korea-environment-environment-of.html>, 18.02.2019
- URL- 94, <https://www.dezeen.com/2013/11/07/national-ecology-center-botanic-greenhouse>, 18.02.2019
- URL- 95, <https://www.e-architect.co.uk/korea/ecorium-national-ecological-institute> , 18.02.2019
- URL-96, <http://v3.arkitera.com/h12001-kanaklarin-sessiz-elleri-tjibaou-kultur-merkezi.html>, 18.02.2019
- URL- 97, <http://sp2017.thedude.oucreate.com/uncategorized/renzo-piano-jean-marie-tijaou-cultural-center/>, 18.02.2019
- URL- 98, https://www.reddit.com/r/ArchitecturePorn/comments/77a64m/the_jeanmarie_tjibaou_cultural_centre_in_new/, 18.02.2019
- URL- 99, <http://usfarcdstudio2spr2011.blogspot.com/2011/02/precedent-renzo-piano>, 18.02.2019

- URL- 100, <https://www.archdaily.com/600641/ad-classics-centre-culturel-jean-marie-tjibaou-renzo-piano>, 24.02.2019
- URL- 101, <https://archidea.com.ua/article/amp?id=360223>, 24.02.2019
- URL- 102, <http://www.alluringworld.com/jean-marie-tjibaou-cultural-centre/>, 24.02.2019
- URL- 103, <https://www.inexhibit.com/mymuseum/the-jean-marie-tjibaou-cultural-center-by-renzo-piano/>, 24.02.2019
- URL- 104, <http://v3.arkitera.com/h12001-kanaklarin-sessiz-elleri-tjibaou-kultur-merkezi.html>, 24.02.2019
- URL- 105, <https://www.archinform.net/projekte/2639.htm>, 24.02.2019
- URL- 106, <http://rpf.ice.spill.net/project/85/jean-marie-tjibaou-cultural-center/drawings/enlarged/881/>
- URL- 107, <http://arsizsanat.com/binalari-insanlastiran-mimar-frank-gehry/>, 01.03.2019
- URL- 108, <https://tr.redsearch.org/images/2969638>, 01.03.2019
- URL- 109, <http://elmich.com/global/slope-protection-gardens-by-the-bay/>, 01.03.2019
- URL- 110, <http://www.vitracagdasmimarlikdizisi.com/projeler/besiktas-balik-pazari.aspx>, 01.03.2019
- URL- 111, <https://www.archdaily.com/892320/the-jay-pritzker-pavilion-gehry-partners>, 01.03.2019
- URL- 112, <https://www.alamy.com/stock-photo/jay-pritzker.html>, 01.03.2019
- URL- 113, <https://en.wikiarquitectura.com/building/jay-pritzker-pavilion-at-the-millennium-park/#pritzker-pavilion-gehry-28829>, 01.03.2019
- URL- 114, <https://en.wikiarquitectura.com/building/jay-pritzker-pavilion-at-the-millennium-park/#pritzker-pavilion-gehry-282229>, 01.03.2019
- URL- 115, <https://en.wikiarquitectura.com/building/jay-pritzker-pavilion-at-the-millennium-park/#pritzker-pavilion-gehry-281729>, 01.03.2019
- URL- 116, <https://en.wikiarquitectura.com/building/jay-pritzker-pavilion-at-the-millennium-park/>, 01.03.2019
- URL- 117, <https://aasarchitecture.com/2012/08/millennium-park-in-chicago.html>, 01.03.2019
- URL- 118, <http://www.galinsky.com/buildings/oriente/>, 01.03.2019
- URL- 119, <http://ameykphotography.com/oriente-station-2>, 01.03.2019

- URL- 120, <https://www.alamy.com/search.html?qt=oriente%20station&imgt=0>, 01.03.2019
- URL- 121, <https://quintinlake.photoshelter.com/image/I0000UW1sFIIdtK.M>, 01.03.2019
- URL- 122, <https://www.architravel.com/architravel/building/oriente-station/>, 09.03.2019
- URL- 123, <https://blog.quintinlake.com/2011/03/28/delight-oriente-station-lisbon-by-santiago-calatrava/>, 09.03.2019
- URL- 124, <https://quintinlake.photoshelter.com/gallery-image/Oriente-Station-Gare-do-Oriente-Lisbon-designed-by-architect-Santiago-Calatrava-1988/G0000E4v0cwP4rc4/I0000fb7K0C7otQI>, 09.03.2019
- URL- 125, <https://quintinlake.photoshelter.com/image/I00003AmfSYH.tjo>, 09.03.2019
- URL- 126, <https://en.wikiarquitectura.com/building/orient-station-to-expo98/>, 09.03.2019
- URL- 127, <https://takatotamagami.net/en/journey/europe/portugal/>, 09.03.2019
- URL- 128, <https://www.arkitektuel.com/besiktas-balik-pazari/>, 09.03.2019
- URL- 129, <https://www.gadarchitecture.com/tr/besiktas-balik-pazari>, 09.03.2019
- URL- 130, <http://elmaaltshift.com/besiktas-balik-pazari-besiktas-fish-market/>, 09.03.2019
- URL- 131, <https://www.smithsonianmag.com/travel/shanghai-natural-history-museum-and-new-age-museums-180955392/>, 09.03.2019
- URL- 132, <https://www.hodinkee.com/articles/audemars-piguet-museum-extension-bjarke-ingels-breaks-ground>, 09.03.2019
- URL- 133, <https://www.arch2o.com/zeimuls-centre-creative-services-eastern-latvia-saals-architecture/>, 17.03.2019
- URL- 134, <https://www.designboom.com/architecture/iroje-khm-blooming-house-hwa-hun-seoul-korea-04-11-2015/>, 17.03.2019
- URL- 135, <https://www.archdaily.com/623197/shanghai-natural-history-museum>, 17.03.2019
- URL- 136, <https://alchimag.net/en/architecture/green-building-architecture/shanghai-natural-history-museum-the-green-building-icon/>, 17.03.2019
- URL- 137, <https://www.archdaily.com/623197/shanghai-natural-history-museum-perkins-will/553724bae58ece9c2900018e-shanghai-natural-history-museum-perkins-will-photo>, 17.03.2019
- URL- 138, https://www.architectmagazine.com/project-gallery/shanghai-natural-history-museum_, 17.03.2019

- URL- 139, <https://www.archdaily.com/623197/shanghai-natural-history-museum-perkins-will/553724ece58ece9c29000190-shanghai-natural-history-museum-perkins-will-photo> , 17.03.2019
- URL- 140, <https://www.archdaily.com/623197/shanghai-natural-history-museum-perkins-will>) , 17.03.2019
- URL- 141, https://www.architectmagazine.com/project-gallery/shanghai-natural-history-museum_o, 17.03.2019
- URL- 142 , <https://www.archdaily.com/623197/shanghai-natural-history-museum-perkins-will/55372726e58ece9c29000194-shanghai-natural-history-museum-perkins-will-level-1-plan>, 17.03.2019
- URL -143, <https://www.archdaily.com/623197/shanghai-natural-history-museum-perkins-will/55372711e58ece1c3d000187-shanghai-natural-history-museum-perkins-will-level-2-plan>, 17.03.2019
- URL- 144, <https://www.archdaily.com/623197/shanghai-natural-history-museum-perkins-will/5537273be58ece1c3d000188-shanghai-natural-history-museum-perkins-will-level-3-plan>, 23.03.2019
- URL- 145, https://www.archdaily.com/623197/shanghai-natural-history-museum-perkins-will/55372808e58ece1c3d00018d-shanghai-natural-history-museum-perkins-will-oval-pool?ad_medium=widget&ad_name=navigation-prev, 23.03.2019
- URL- 146, <https://www.archdaily.com/516245/audemars-piguet-museum-big>, 23.03.2019
- URL- 147, <https://www.dezeen.com/2014/06/13/big-bjarke-ingels-museum-swiss-watchmaker-audemars-piguet/>, 23.03.2019
- URL- 148 ,<https://www.hodinkee.com/articles/audemars-piguet-museum-extension-bjarke-ingels-breaks-ground#&gid=1&pid=1>, 23.03.2019
- URL- 149, <https://aasarchitecture.com/2014/06/museum-audemars-piguet-big.html/museum-audemars-piguet-by-big-08>, 23.03.2019
- URL- 150, <http://www.archtalent.com/projects/la-maison-des-fondateurs>, 23.03.2019
- URL- 151, <https://www.archdaily.com/516245/audemars-piguet-museum-big/539adca0c07a80569e000851-audemars-piguet-museum-big-photo>, 23.03.2019
- URL- 152, <https://www.inexhibit.com/marker/big-bjarke-ingels-group-designs-museum-piguet/>, 23.03.2019
- URL- 153, <https://www.archdaily.com/589480/zeimuls-centre-of-creative-services-of-eastern-latvia-saals-architecture>, 23.03.2019
- URL- 154, <https://inhabitat.com/green-roofed-zeimuls-center-blends-perfectly-into-the-latvian-landscape/zeimuls-center-rainbow/>, 02.04.2019

- URL- 155, <https://inhabitat.com/green-roofed-zeimuls-center-blends-perfectly-into-the-latvian-landscape/zeimuls-center-saals-architecture-6/>, 02.04.2019
- URL- 156, <https://inhabitat.com/green-roofed-zeimuls-center-blends-perfectly-into-the-latvian-landscape/zeimuls-center-entrance/>, 02.04.2019
- URL- 157, <https://www.arch2o.com/zeimuls-centre-creative-services-eastern-latvia-saals-architecture/>, 02.04.2019
- URL- 158, <https://www.designboom.com/architecture/iroje-khm-blooming-house-hwa-hun-seoul-korea-04-11-2015/>, 02.04.2019
- URL- 159, <https://www.archdaily.com/616980/hwa-hun-iroje-khm-architects>, 02.04.2019
- URL- 160, <https://www.caandesign.com/hwa-hun-by-iroje-khm-architects/>, 02.04.2019
- URL- 161, <https://www.archdaily.com/453829/mercat-encants-b720-fermin-vazquez-arquitectos>, 02.04.2019
- URL-162, <http://www.buildingbutler.com/bd/Santiago-Calatrava/Valencia/L%27Umbracle/3141>, 02.04.2019
- URL-163, <https://www.archdaily.com/788446/cite-du-vin-xtu-architects>, 02.04.2019
- URL- 164, <https://archello.com/project/mercat-dels-encants>, 02.04.2019
- URL- 165, <https://architizer.com/projects/mercat-dels-encants/>, 04.04.2019
- URL-166, <https://b720.com/portfolio/mercat-dels-encants/>, 04.04.2019
- URL- 167, <https://tr.depositphotos.com/119192620/stock-photo-barcelona-skyline-spain.html>, 04.04.2019
- URL- 168, <https://archello.com/story/21655/attachments/photos-videos/10>, 04.04.2019
- URL- 169, <https://www.publicspace.org/works/-/project/h078-mercat-dels-encants>, 04.04.2019
- URL- 170, <http://projects.archiexpo.com/project-21555.html>, 04.04.2019
- URL- 171, <https://www.architravel.com/architravel/building/1-umbracle/>, 04.04.2019
- URL- 172, https://archerphoto.eu/fotografia-valencia/la-ciudad-de-las-ciencias/img_9618_small/, 04.04.2019
- URL- 173, <https://www.archinform.net/projekte/14925.htm>, 04.04.2019
- URL- 174, <http://www.novaing.com/en/terrace-and-nightclub-umbracle-in-city-of-science-valencia/>, 04.04.2019
- URL- 175, <https://thebasementxxx.com/webapp/summer-brunch-lumbracle/>, 04.04.2019

- URL- 176, <https://www.flickr.com/photos/antoniomarinsegovia/33593523624>, 04.04.2019
- URL- 177, <https://www.archdaily.com/633527/santiago-calatrava-s-city-of-arts-and-sciences-stars-in-disney-s-tomorrowland>, 04.04.2019
- URL -178, <https://www.cac.es/en/umbracle/servicios-y-aparcamiento.html>, 04.04.2019
- URL- 179, <https://elmapaarrugado.com/2018/11/13/ciudad-de-las-artes-y-las-ciencias/>, 04.04.2019
- URL- 180, <https://archello.com/project/cite-du-vin>, 04.04.2019
- URL- 181, <https://www.dezeen.com/2016/07/07/bordeaux-wine-museum-la-cite-vin-xtu-architects-france-tourist-attraction/>, 04.04.2019
- URL- 182, <https://www.archdaily.com/788446/cite-du-vin-xtu-architects>, 04.04.2019
- URL- 183, <https://www.architecturaldigest.com/story/wine-museum-bordeaux-france>, 04.04.2019
- URL- 184, <https://www.architectural-review.com/buildings/heady-mix-cit-du-vin-in-bordeaux-by-xtu-architects/10017969.article>, 08.04.2019
- URL- 185, <https://v3.arkitera.com/g160-meclis-binalari.html?year=&aID=2840>, 08.04.2019
- URL- 186, <https://newatlas.com/metamorphosis-hotel-des-postes-vincent-callebaut/56639/>, 08.04.2019
- URL- 187, <https://pxhere.com/tr/photo/960243>, 08.04.2019
- URL- 188, <https://pxhere.com/id/photo/1005759>, 08.04.2019
- URL- 189, <https://www.archdaily.com/775601/ad-classics-new-german-parliament-reichstag-foster-plus-partners>, 08.04.2019
- URL- 190, <http://v3.arkitera.com/h15657-en-iyi-mimari.html>, 08.04.2019
- URL- 191, <https://pixabay.com/sk/photos/berlin-reichstag-dome-sklo-626537/>, 08.04.2019
- URL- 192, <https://thegolfclub.info/related/reichstag-building-facts.html>, 08.04.2019
- URL-193,<https://www.archdaily.com/903158/vincent-callebaut-architectures-creates-a-futurist-metamorphosis-of-luxembourgs-hotel-des-postes>, 08.04.2019
- URL-194,<https://worldarchitecture.org/architecture-news/ephnv/vincent-callebaut-architectures-to-add-crystallized-dome-to-a-historic-stone-hotel-in-luxembourg.html>, 12.04.2019
- URL-195, <https://www.arch2o.com/metamorphosis-of-the-hotel-des-postes-vincent-callebaut/>, 12.04.2019

- URL-196, <https://archello.com/project/metamorphosis-of-the-hotel-des-postes>, 12.04.2019
- URL-197, http://vincent.callebaut.org/object/180530_hoteldespostes/hoteldespostes/projects/user, 12.04.2019
- URL- 198, <https://www.arkitektuel.com/louis-vuitton-vakfi/>, 12.04.2019
- URL- 199, <https://www.kanyonyapi.net/haydar-aliyev-kultur-merkez.html>, 12.04.2019
- URL-200, <https://www.archdaily.com/635899/vincent-callebaut-proposes-wooden-orchids-green-shopping-center-for-china>, 12.04.2019
- URL- 201, <http://www.mimdap.org/?p=237>, 12.04.2019
- URL- 202, <https://www.arkitektuel.com/louis-vuitton-vakfi/>, 12.04.2019
- URL- 203, <https://www.vulture.com/2015/03/why-gehrys-new-paris-building-is-a-masterpiece.html>, 12.04.2019
- URL- 204, <https://tr.depositphotos.com/77396542/stock-photo-louis-vuitton-foundation-building-in.html>, 12.04.2019
- URL- 205, <http://www.arkitera.com/haber/23411/parisin-en-suh-muzesi1>, 12.04.2019
- URL-206, <http://archisections.com/frank-gehrys-controversial-design-louis-vuitton-foundation/>, 12.04.2019
- URL-207, http://blackandwhiteborneo.blogspot.com/2015_02_21_archive.html, 12.04.2019
- URL- 208, <http://www.arkitera.com/etiket/52350/louis-vuitton-foundation>, 17.04.2019
- URL-209, <https://www.archdaily.com/555694/fondation-louis-vuitton-gehry-partners>, 17.04.2019
- URL- 210, <http://www.mimdap.org/?p=176335>, 17.04.2019, 17.04.2019
- URL- 211, <https://www.konseptprojeler.com/haydar-aliyev-merkezi>, 17.04.2019
- URL- 212, <https://www.archdaily.com/448774/heydar-aliyev-center-zaha-hadid-architects>, 17.04.2019
- URL- 213, <https://www.arkitektuel.com/haydar-aliyev-kultur-merkezi/>, 17.04.2019
- URL- 214, <http://www.erkilicmermer.com/referansDetay.php?id=50>, 17.04.2019
- URL- 215, <https://www.archdaily.com/448774/heydar-aliyev-center-zaha-hadid-architects/5285210be8e44e2225000149-heydar-aliyev-center-zaha-hadid-architects-photo>, 17.04.2019
- URL-216, https://www.arkitektuel.com/haydar-aliyev-kultur-merkezi/ground_floor_plan/, 25.04.2019

- URL- 217, <http://omimgun.pw/heydar-aliyev-center-architecture.html>, 25.04.2019
- URL- 218, <https://www.archdaily.com/635899/vincent-callebaut-proposes-wooden-orchids-green-shopping-center-for-china>, 25.04.2019
- URL- 219, <https://www.designboom.com/architecture/vincent-callebaut-nautilus-eco-resort-philippines-09-19-2017/>, 25.04.2019
- URL- 220, <https://inhabitat.com/wooden-orchids-takes-the-guesswork-out-of-responsible-consumerism-in-china/>, 25.04.2019
- URL- 221, <https://www.arch2o.com/wooden-orchids-vincent-callebaut-architectures/>, 25.04.2019
- URL- 222, <https://www.australiandesignreview.com/news/living-cities-forum-tagliabue-gianotten/>, 25.04.2019
- URL- 223, <http://architectuul.com/architecture/tuwaiq-palace>, 25.04.2019
- URL- 224, <https://www.archdaily.com/151535/teshima-art-museum>, 25.04.2019
- URL- 225, <http://www.arkitera.com/galeri/detay/244601/4/Proje/7464>, 25.04.2019
- URL- 226, <http://interioresminimalistas.com/2017/01/07/nanotectura-pequenas-construcciones-que-no-lo-son-tanto/>, 30.04.2019
- URL- 227, <http://flavinfoarquitectura.blogspot.com/2009/11/serpentine-pavillion-2009-sanaa.html>, 30.04.2019
- URL-228, <http://www.homedecore.com.br/japan-house-sp-anuncia-sua-ultima-exposicao-de-2017/>, 30.04.2019
- URL- 229, <https://www.archdaily.cn/cn/790533/adzong-jie-li-nian-she-xing-zhan-guan/576c1c07e58eced8ff000025-round-up-the-serpentine-pavilion-through-the-years-photo>, 30.04.2019
- URL- 230, https://worldarchitecture.org/articles-links/ehccf/gad_proposes_immersive_organicshaped_library_to_generate_futuristic_reading_and_media_spaces.html, 30.04.2019
- URL- 231, <https://www.archdaily.com/879939/vincent-callebaut-envisions-shell-inspired-eco-tourism-resort-in-the-philippines>, 30.04.2019
- URL- 232, <https://en.wikiarquitectura.com/building/santa-catarina-market/>, 30.04.2019
- URL-233, <https://senakocakaya.wordpress.com/2016/02/21/text-building-diagram-series-steel-market/>, 30.04.2019
- URL- 234, http://architectuul.com/architecture/view_image/santa-caterina-market/2451, 30.04.2019
- URL- 235, http://architectuul.com/architecture/view_image/santa-caterina-market/2452, 01.04.2019

- URL- 236, https://feedbackthesis.wordpress.com/ryan-withrow/case-study-2/santa-caterina_central/, 01.05.2019
- URL- 237, <https://archinect.com/embt/project/santa-caterina-market>, 01.05.2019
- URL- 238, <http://www.garethgardner.com/albums/santa-caterina-market-barcelona/content/mg-5021/lightbox/>, 01.05.2019
- URL- 239, <http://nin-lil.blogspot.com/2015/08/mercat-de-santa-caterina-barcelona.html>, 01.05.2019
- URL- 240, <https://en.wikiarquitectura.com/building/santa-catarina-market/#mercado-sta-caterina-axo>, 01.05.2019
- URL- 241, <https://en.wikiarquitectura.com/building/tuwaiq-palace/>, 01.05.2019
- URL- 242, <https://omrania.com/project/tuwaiq-palace/>, 03.05.2019
- URL- 243, <http://arch365bilgi.blogspot.com/2018/04/frei-otto.html>, 03.05.2019
- URL- 244, <https://www.arkitektuel.com/teshima-sanat-muzesi/>, 03.05.2019
- URL- 245, <https://www.designboom.com/architecture/ryue-nishizawa-teshima-art-museum/>, 03.05.2019
- URL- 246, <https://arcspace.com/feature/teshima-art-museum/>, 03.05.2019
- URL-247, <https://www.archdaily.com/785842/roc-von-restaurant-vo-trong-nghia-architects>), 03.05.2019
- URL- 248, <http://www.arkitera.com/proje/7464/roc-von-restorani>, 03.05.2019
- URL-249, <https://livinspace.net/projects/architecture/roc-von-restaurant-vietnam-vo-trong-nghia-architects/>, 03.05.2019
- URL- 250, <http://votrongnghia.com/projects/roc-von-restaurant/>, 03.05.2019
- URL-251, <https://www.designboom.com/architecture/vo-trong-nghia-architects->, 03.05.2019
- URL- 252, <https://www.picswe.com/pics/roc-von-restaurant-c9.html>, 03.05.2019
- URL- 253, <https://www.arkitektuel.com/2002-serpentine-pavyonu/>, 03.05.2019
- URL-254, <https://in.askmen.com/fine-living-galleries/1112646/topten/contemporary-architecture?p=10>, 03.05.2019
- URL- 255, <https://tr.pinterest.com/pin/355573333062785362/>, 03.05.2019
- URL- 256, <https://www.archdaily.com/344319/serpentine-gallery-pavilion-2002-toyo-ito-cecil-balmond-arup>, 03.05.2019

- URL-257, <https://www.archilovers.com/projects/80765/serpentine-gallery-pavilion-2002.html>, 07.05.2019
- URL-258, <https://archinect.com/balmondstudio/project/serpentine-pavilion-2002/>, 07.05.2019
- URL-259, <https://www.dezeen.com/2015/09/03/movie-serpentine-gallery-pavilion-2002-toyo-ito-cecil-balmond-arup-julia-peyton-jones/>, 07.05.2019
- URL- 260, <https://tr.pinterest.com/pin/536632111833670044/>, 07.05.2019
- URL-261, <http://chasemitchelljordan.com/structural-analysis-toyo-itos-serpentine-pavilion/>, 07.05.2019
- URL-262, <https://www.serpentinegalleries.org/exhibitions-events/serpentine-gallery-pavilion-2009>, 07.05.2019
- URL- 263, <https://arcSPACE.com/feature/serpentine-pavilion-2009/>, 07.05.2019
- URL- 264, <https://www.arch2o.com/serpentine-gallery-pavilion-2009-sanaa/>, 07.05.2019
- URL- 265, <https://www.area-arch.it/summer-in-the-park/>, 07.05.2019
- URL-266, <https://www.e-architect.co.uk/london/serpentine-gallery-pavilion-2009> , 07.05.2019
- URL- 267, <https://www.pinterest.ru/pin/359232507759348470/> , 11.05.2019
- URL- 268, <https://en.wikiarquitectura.com/building/serpentine-gallery-pavilion-2013>, 11.05.2019
- URL- 269, <https://www.dezeen.com/2013/06/04/serpentine-gallery-pavilion-2013-by-sou-fujimoto/>, 11.05.2019
- URL-270, <https://www.archdaily.com/531297/melbourne-to-launch-its-own-serpentine-pavilion/53d2c2efc07a802485000004-melbourne-to-launch-its-own-serpentine-pavilion-photo>, 11.05.2019
- URL- 271, <http://moremorexless.blogspot.com/2017/06/cloud-pavilion.html>, 11.05.2019
- URL-272, <https://www.arch2o.com/japanese-architect-sou-fujimotos-distinctive-architecture-blends-with-nature/arch2o-5serpentine-gallery-sou-fujimoto/>, 11.05.2019
- URL- 273, <https://www.scia.net/sites/default/files/reference-project/aecom-serpentine.pdf>, 11.05.2019
- URL- 274, <https://www.are.na/block/139066>, 11.05.2019
- URL-275, <https://en.wikiarquitectura.com/building/serpentine-gallery-pavilion-2015>, 11.05.2019

- URL-276, <http://www.architen.com/projects/serpentine-arthouse-pavillion-etfe-foil/>, 11.05.2019
- URL-277, <https://www.theguardian.com/artanddesign/2015/jun/22/serpentine-pavilion-2015-a-rainbow-wormhole-ready-to-suck-you-into-another-dimension>, 11.05.2019
- URL-278, <https://www.archdaily.com/613153/serpentine-gallery-reveals-selgascano-s-colorful-design->, 11.05.2019
- URL-279, <https://www.dezeen.com/2015/06/23/movie-selgascano-serpentine-gallery-pavilion-2015>, 11.05.2019
- URL- 280, <https://www.archdaily.com/769111/selgascanos-serpentine-pavilion-images-by-laurian-ghinitoiu/558ad557e58ece4107000115-selgascanos-serpentine-pavilion-images-by-laurian-ghinitoiu-photo>, 11.05.2019
- URL-281, <https://tigergrowl.wordpress.com/2015/07/28/serpentine-pavilion-2015/>, 11.05.2019
- URL-282, <https://www.architectsjournal.co.uk/buildings/specification/how-we-built-the-2015-serpentine-pavilion/8685473.article>, 11.05.2019
- URL-283, <https://worldarchitecture.org/architecture-news/ehccf/gad-proposes-immersive-organicshaped-library-to-generate-futuristic-reading-and-media-spaces.html> , 11.05.2019
- URL- 284, <https://www.designboom.com/architecture/gad-architecture-istanbul-technical-university-library-12-26-2018/>, 11.05.2019
- URL- 285, <https://www.archdaily.com/879939/vincent-callebaut-envisions-shell-inspired-eco-tourism-resort-in-the-philipphttps://www.designboom.com/architecture/vincent-callebaut-nautilus-eco-resort-philippines-09-19-2017/ines>, 11.05.2019
- URL-286, <https://www.designboom.com/architecture/vincent-callebaut-nautilus-eco-resort-philippines-09-19-2017/>, 11.05.2019
- URL-287, <https://www.arch2o.com/kaohsiung-maritime-culture-center-competition-proposal-jaja-architects/>, 11.05.2019
- URL- 288, <http://gbplusamag.com/2017/11/rebuilding-iraq-architect-vincent-callebaut>, 11.05.2019
- URL-289, <https://www.ekoyapidergisi.org/4382-doganin-icinde-skyfall-house.html>, 11.05.2019
- URL- 290, <https://www.archdaily.com/92935/moon-bridge-jaja-architects>, 11.05.2019
- URL-291, <https://www.designboom.com/architecture/jaja-architects-moon-bridge/>, 11.05.2019

- URL- 292, <https://archello.com/project/the-moon-bridge>, 11.05.2019
- URL-293, <https://www.arch2o.com/kaohsiung-maritime-culture-center-competition-proposal-jaja-architects/>, 11.05.2019
- URL- 294, https://m.worldarchitecture.org/architecture-news/cvmmn/vincent_callebautis_5_farming_bridges_, 11.05.2019
- URL-295, <http://88designbox.com/architecture/the-5-farming-bridges-by-vincent-callebaut-architectures-1629.html>, 11.05.2019
- URL- 296, <https://newatlas.com/vincent-callebaut-5-farming-bridges/52012/>, 11.05.2019
- URL-297, <https://www.designboom.com/architecture/vincent-callebaut-five-farming-bridges-mosul-iraq-10-30-2017>, 11.05.2019
- URL- 298, <https://parismatch.be/actualites/societe/94274/projet-fou-de-vincent-callebaut-larchitecte>, 11.05.2019
- URL- 299, <https://inhabitat.com/five-bridges-topped-with-urban-farms>, 11.05.2019
- URL-300, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-5036757/Architect-designs-reconstruction-model-Mosul.html>, 11.05.2019
- URL-301, <https://www.ekoyapidergisi.org/4382-doganin-icinde-skyfall-house.html>, 11.05.2019
- URL-302, <https://tr.pinterest.com/pin/707135578968165165/>, 11.05.2019
- URL- 303, <https://tr.pinterest.com/pin/223561568987090168/>, 11.05.2019
- URL- 304, <https://www.artstation.com/artwork/9ZqDQ>, 11.05.2019
- URL- 305, <https://www.facebook.com/AAmazingAArchitecture/photos>, 11.05.2019
- URL- 306, <https://www.facebook.com/ArchiDesiign/posts>, 11.05.2019
- URL- 307, <https://www.mapple.net/spot/13027867/>, 11.05.2019
- URL- 308, <https://www.pinterest.ca/pin/502995852109407721/>, 11.05.2019
- URL- 309, <https://www.instahu.com/tag/darlingexchange>, 11.05.2019
- URL-310, <https://www.pariscityvision.com/en/paris/museums/louvre-museum/the-louvre-pyramid-history-architecture-legend> , 11.05.2019
- URL- 311, <https://www.designbuild-network.com/projects/muse-du-louvre-paris/>, 11.05.2019
- URL-312, <https://www.archdaily.com/88705/ad-classics-le-grande-louvre-i-m-pei>, 11.05.2019
- URL- 313, <http://architectuul.com/architecture/louvre-pyramid>, 11.05.2019

URL-314, <https://www.architecturerevived.com/symbolic-meaning-louvre-paris-france/>, 11.05.2019

URL- 315, <https://en.wikiarquitectura.com/building/louvre-museum/>, 11.05.2019

URL- 316, <http://www.aviewoncities.com/paris/louvrepyramid.htm>, 11.05.2019

URL- 317, https://www.123rf.com/photo_37550534_paris-france-january-15-2015-interior-of-the-louvre-museum.html, 11.05.2019

URL- 318, http://www.billcannandesign.com/louvre_museum.html , 11.05.2019

URL- 319, <https://www.australiandesignreview.com/architecture/darling-exchange-prefabaus/>, 11.05.2019

URL- 320, <https://www.designboom.com/architecture/kengo-kuma-the-darling-exchange-sydney-library-circular-tower-03-15-2016/>, 11.05.2019

URL- 321, <https://specifier.com.au/115650-2/>, 11.05.2019

URL- 322, <http://picdeer.com/triplearendering>, 11.05.2019

URL- 323, <https://theurbandeveloper.com/articles/lendlease-lists-darling-square-tower>, 11.05.2019

URL- 324, <http://normoyle.com.au/darling-harbour-tdex/> , 11.05.2019

URL- 325, <https://www.skyscrapercity.com/showthread>, 11.05.2019

URL- 326, <https://www.afr.com/real-estate/nsw-approves-timberwrapped-darling-exchange-in-final-piece-of-icc-build-20170518-gw7ilz>, 11.05.2019

URL- 327, <https://www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=131375635>, 11.05.2019

URL- 328, <http://builtoffsite.com.au/issue-08/profile-new-model-ar-ma/>, 11.05.2019

URL- 329, <https://www.archdaily.com/199742/marronnier-court-kengo-kuma-associates>, 11.05.2019

URL- 330, <https://kkaa.co.jp/works/architecture/tamagawa-takashimaya-s-c-marronnier-court/>, 11.05.2019

Ünal, B., 2014, Mekânın Dönüşümü Üzerine Kurgusal Yaklaşımlar, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Ankara

Zelanski, P. ve Fisher, M., 1984, Design Principles and Problems, Holt, Rinehart and Winston Inc., New York

Zevi, B., 1990, Mimariyi Görmeyi Öğrenmek, Birsun Yayınevi, İstanbul

ÖZGEÇMİŞ

Ayşe İmamoğlu AZAKLI, 13.01.1977 tarihinde Trabzon'da, ailesinin üçüncü çocuğu olarak dünyaya geldi. İlköğreniminin ilk dört yılını Almanya'da okuduktan sonra, babasının yurt dışındaki görev süresinin dolması ile doğduğu topraklara geri döndü. Ortaokul ve lise tahsilini Trabzon Kanuni Anadolu Lisesi'nde tamamladı. Lisans eğitimini Karadeniz Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde tamamladıktan sonra özel sektörde, inşaat alanında çalışmaya başladı. Öğrenmenin ve okumanın yaşı yok düşüncesini savunarak tekrar Lisans Üstü eğitimi için mezun olduğu bölüme başvurdu. Amacı akademik hayatta daha ileri seviyeye ulaşabilmek olan Azaklı, evli ve iki çocuk annesidir.

Kitap okumaya ve yazmaya özel zaman ayırarak, bu alanda da kendisine bir şeyler katmayı hedeflemektedir.

İyi düzeyde Almanca ve İngilizce bilir.